ДОКЛАД УПОЛНОМОЧЕННОГО ПО ПРАВАМ ЧЕЛОВЕКА В РЕСПУБЛИКЕ ТАТАРСТАН

О СОБЛЮДЕНИИ ПРАВ И СВОБОД ЧЕЛОВЕКА И ГРАЖДАНИНА В РЕСПУБЛИКЕ ТАТАРСТАН В 2016 ГОДУ

ТАТАРСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНДА КЕШЕ ХОКУКЛАРЫ БУЕНЧА ВӘКАЛӘТЛЕ ВӘКИЛ ДОКЛАДЫ

2016 ЕЛДА ТАТАРСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНДА КЕШЕ ҺӘМ ГРАЖДАННЫҢ ХОКУКЛАРЫН ҺӘМ ИРЕКЛӘРЕН САКЛАУ ТУРЫНДА

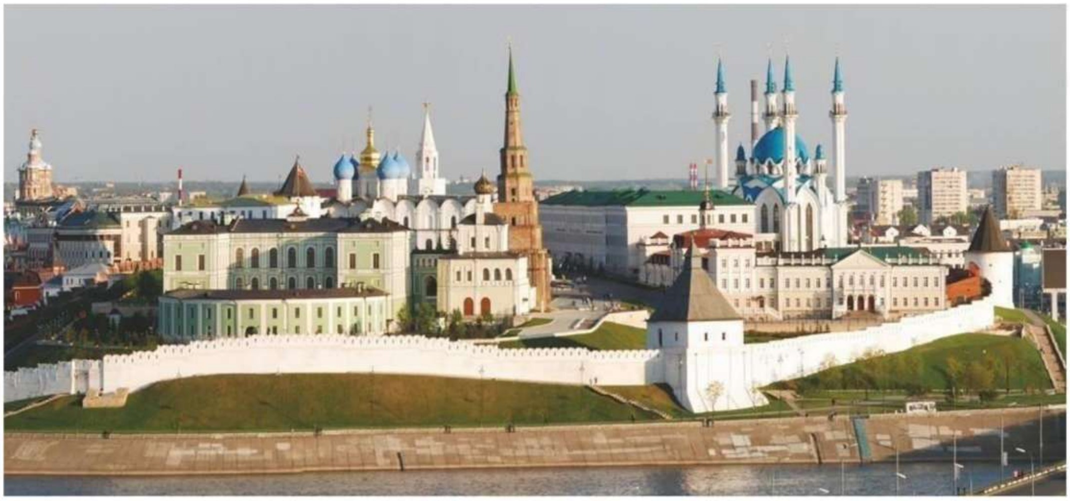

КАЗАНЬ 2017

ББК 67.99(2)0
УДК 342.7

С12

Доклад Уполномоченного по правам человека в Республике Татарстан «О соблюдении прав и свобод человека и гражданина в Республике Татарстан в 2016 году» подготовлен в соответствии со статьей 26 Закона Республики Татарстан от 03.03.2000 № 95 «Об Уполномоченном по правам человека в Республике Татарстан».

Сабурская С.Х.

С12 О соблюдении прав и свобод человека и гражданина в Республике Татарстан в 2016 году: доклад Уполномоченного по правам человека в Республике Татарстан / С.Х.Сабурская. – Казань: типография «ЗурКазан», 2017. – 122 с.

© Аппарат Уполномоченного по правам человека в Республике Татарстан

***

Татарстан Республикасында Кеше хокуклары буенча вәкаләтле вәкилнең «2016 елда Татарстан Республикасында кеше һәм гражданның хокукларын һәм ирекләрен саклау турында» доклады «Татарстан Республикасында Кеше хокуклары буенча вәкаләтле вәкил турында» 2000 елның 3 мартындагы 95 номерлы Татарстан Республикасы Законының 26 статьясы нигезендә әзерләнде.

Сабурская С.Х.

С12 2016 елда Татарстан Республикасында кеше һәм гражданның хокукларын һәм ирекләрен саклау турында: Татарстан Республикасында Кеше хокуклары буенча вәкаләтле вәкил доклады / С.Х. Сабурская. – Казан: «ЗурКазан» типографиясы, 2017. –122 б.

© Татарстан Республикасында Кеше хокуклары буенча вәкаләтле вәкил Аппараты

УПОЛНОМОЧЕННЫЙ ПО ПРАВАМ ЧЕЛОВЕКА В РЕСПУБЛИКЕ ТАТАРСТАН

О СОБЛЮДЕНИИ ПРАВ И СВОБОД ЧЕЛОВЕКА И ГРАЖДАНИНА В РЕСПУБЛИКЕ ТАТАРСТАН В 2016 ГОДУ

ДОКЛАД УПОЛНОМОЧЕННОГО ПО ПРАВАМ ЧЕЛОВЕКА В РЕСПУБЛИКЕ ТАТАРСТАН

СОДЕРЖАНИЕ

Введение………………………………………………………………………..5

Анализ обращений граждан…………………………………………………6

Реализация избирательных прав……………………………………………12

Право на объединение…………………………………………………………17

Соблюдение прав человека в сфере трудовых отношений…………………22

Соблюдение жилищных прав граждан……………………………………...29

Соблюдение прав на охрану здоровья и медицинскую помощь……………36

Соблюдение прав инвалидов…………………………………………………43

Соблюдение прав человека в миграционных отношениях…………………51

Соблюдение прав лиц, содержащихся в учреждениях пенитенциарной системы……………………………………………………………………………..55

Заключение……………………………………………………………………...61

Введение

Настоящий доклад о соблюдении прав и свобод человека и гражданина в Республике Татарстан подготовлен в соответствии со статьей 26 Закона Республики Татарстан от 3 марта 2000 года № 95 «Об Уполномоченном по правам человека в Республике Татарстан» и направляется Президенту Республики Татарстан, в Государственный Совет Республики Татарстан, Кабинет Министров Республики Татарстан, Конституционный суд Республики Татарстан, Верховный Суд Республики Татарстан, Арбитражный суд Республики Татарстан, Прокурору Республики Татарстан.

Подготовленный доклад основывается на обобщении результатов рассмотрения поступивших к Уполномоченному по правам человека в Республике Татарстан (далее также – Уполномоченный) жалоб заявителей, итогов проверок, сведений государственной информационной системы «Народный контроль», данных государственных органов и органов местного самоуправления, а также информации, представленной общественными помощниками Уполномоченного, сообщений неправительственных правозащитных организаций и средств массовой информации, материалов республиканских межведомственных комиссий и других источников.

Содержанием настоящего доклада является анализ проблемных ситуаций по соблюдению трудовых прав, жилищных прав, права на охрану здоровья и медицинскую помощь, избирательных прав граждан, права граждан на объединение. В докладе также дана оценка по обеспечению и защите прав инвалидов, мигрантов и лиц, находящихся в местах принудительного содержания.

Анализ обращений граждан

Содержание Доклада Уполномоченного по правам человека в Республике Татарстан в значительной степени обусловлено обращениями граждан, поступающими в адрес Уполномоченного. В 2016 году к Уполномоченному поступило 3549 обращений, что на 18 % больше по сравнению с количеством обращений, поступивших в 2015 году (2998 обращений).

Количество обращений граждан к Уполномоченному по правам человека в Республике Татарстан в 2016 году

Показатели	Количество обращений граждан
Всего обращений	3549
Устных обращений	1555
Обращений в письменной форме и в виде электронного документа	1994

Спектр жалоб, поступающих к Уполномоченному по правам человека в Республике Татарстан, является широким, вместе с тем наибольший удельный вес по-прежнему составляют обращения граждан по вопросам реализации жилищных прав граждан и вопросам жилищно-коммунального хозяйства (651 обращение в 2016 году). Также наиболее распространенными остаются обращения граждан по вопросам социального обеспечения и социальной защиты граждан Республики Татарстан (427 обращений), содержания лиц в местах принудительного содержания (287 обращений), жалобы на сотрудников правоохранительных органов (334 обращения).

Структура тематики обращений к Уполномоченному по правам человека в Республике Татарстан в 2016 году

Тематика обращений	Год	
	Количество обращений	%
Жилищные вопросы, в том числе вопросы жилищно-коммунального обслуживания	651	18,34
Социальное обеспечение и социальная защита	427	12,03

населения		
Жалоба на сотрудников правоохранительных органов	334	9,41
Условия содержания лиц в местах принудительного содержания	287	8,09
Трудовое законодательство	272	7,66
Несогласие с судебными решениями	247	6,96
Медицинское обслуживание	156	4,40
Вопросы приема в гражданство и паспортизации	122	3,44
Исполнительное производство	99	2,79
Земельные вопросы	66	1,86
Служба в Вооруженных Силах Российской Федерации	51	1,44
Образование	37	1,04
Вопросы предоставления правовой информации	146	4,11
Вопросы функционирования ГИС РТ «Народный контроль»	364	10,26
Другие вопросы (право граждан на личные и коллективные обращения в органы государственной власти, вопросы благоустройства муниципального образования либо конкретного места проживания (дорожное хозяйство, общественный транспорт, точечное строительство и др.)	290	8,17
Всего:	**3549**	**100**

Заключения Уполномоченного по правам человека в Республике Татарстан, содержащие рекомендации относительно возможных и необходимых мер восстановления прав и свобод, в 2016 году в адрес государственных органов, органов местного самоуправления и должностных лиц, в решениях или действиях (бездействии) которых было усмотрено нарушение прав и свобод человека и гражданина, чаще всего направлялись в связи с нарушением жилищных прав.

В минувшем году Уполномоченный по правам человека в Республике Татарстан принимал участие в судебных заседаниях в качестве третьего лица или заинтересованного лица, поддерживая требования граждан к органам власти, органам местного самоуправления и иным учреждениям, осуществляющим публично значимые функции по делам о предоставлении благоустроенного жилого помещения по договору социального найма, о признании права на предоставление благоустроенного жилого помещения

специализированного жилищного фонда по договору найма специализированного жилого помещения, об обязании предоставления семье государственной поддержки на оплату стоимости жилого помещения по программе социальной ипотеки в связи с рождением ребенка, об обязании Министерства здравоохранения Республики Татарстан обеспечить лечение пациентов с орфанными заболеваниями лекарственными средствами, о признании добросовестным приобретателем и сохранении права собственности на квартиру, а также о прекращении исполнительного производства о назначении административного наказания в виде выдворения в форме принудительного и контролируемого перемещения через государственную границу Российской Федерации за пределы Российской Федерации.

Учитывая территориальную удаленность и различную социальную мобильность населения республики, латентный характер части вопросов, являющихся предметом поступающих обращений граждан, а также знаменательные события общероссийского масштаба, в том числе избирательную кампанию 2016 года, Уполномоченным по правам человека в Республике Татарстан продолжена работа по рассмотрению обращений граждан посредством проактивных форм.

В 2016 году было проведено: 29 личных приемов в Аппарате Уполномоченного по правам человека в Республике Татарстан в рамках единого приемного дня граждан и в приемной Президента Российской Федерации в Республике Татарстан; 5 личных приемов в режиме видеоконференцсвязи; 5 выездных приемов в Черемшанском, Зеленодольском, Лениногорском, Верхнеуслонском муниципальных районах; 4 совместных (тематических) приема; 5 совместных (выездных) приемов в Бугульминском, Нурлатском, Зеленодольском, Елабужском муниципальных районах.

В рамках реализации Соглашения о взаимодействии в вопросах дополнительных гарантий государственной защиты прав, свобод и законных интересов избирателей, участников референдума, заключенного с Центральной

избирательной комиссией Республики Татарстан, сотрудниками Аппарата Уполномоченного по правам человека в Республике Татарстан в сентябре минувшего года в рамках избирательной кампании осуществлялось консультирование граждан в рамках телефонной «горячей линии» по вопросам обеспечения избирательных прав граждан.

В сентябре 2016 года Уполномоченным по правам человека в Республике Татарстан была организована телефонная «горячая линия» по вопросам исполнения судебных решений (проконсультировано 145 жителей республики), по итогам которой в адрес Управления Федеральной службы судебных приставов по Республике Татарстан были направлены рекомендации об указании районным отделам службы судебных приставов на необходимость повышения исполнительской дисциплины в части своевременного направления решений судебного пристава-исполнителя сторонам исполнительного производства в случаях, предусмотренных законом, а также усиления исполнительской дисциплины в части своевременного принятия решений по объявлению в розыск должника или его имущества в случаях, предусмотренных законом.

В 2016 году Уполномоченным по правам человека в Республике Татарстан совместно с Региональной общественной организацией «Союз пенсионеров России» в районных отделениях Управления Пенсионного фонда Российской Федерации по Республике Татарстан в г. Казани было проведено 10 Дней правовой помощи, в рамках которых правовая помощь была оказана 316 гражданам.

Совместно с Управлением Федеральной службы исполнении наказаний России по Республике Татарстан Аппаратом Уполномоченного по правам человека в Республике Татарстан было проведено 9 Дней правовой помощи для лиц, содержащихся в местах принудительного содержания лиц, в рамках которых консультации получили 515 человек.

Во всех муниципальных районах и городских округах республики действуют общественные приемные, возглавляемые общественными помощниками Уполномоченного по правам человека в Республике Татарстан.

В 2016 году в адрес общественных помощников обратилось 1576 граждан.

Основными вопросами, с которыми граждане обращаются к общественным помощникам, являются жилищные, в том числе вопросы жилищно-коммунального обслуживания, вопросы социальной защиты и социального обеспечения, медицинского обслуживания, вопросы по трудовому законодательству, земельные вопросы и вопросы образования.

В 2016 году Уполномоченным продолжена работа по модерации уведомлений, поступающих в государственную информационную систему Республики Татарстан «Народный контроль», и мониторингу мер, принимаемых ответственными исполнителями ГИС РТ «Народный контроль» по качественному рассмотрению уведомлений, и обоснованности присваиваемых уведомлениям статусов.

В 2016 году популярными категориями являлись категории: «Благоустройство территории» –12 405 уведомлений, «Содержание и ремонт муниципальных дорог» –7 730 уведомлений, «Организация дорожного движения» - 3 351 уведомление, «Поликлиники и больницы» -752 уведомления.

Уполномоченным по правам человека в Республике Татарстан как главным модератором в 2016 году в целях своевременного принятия мер по рассмотрению уведомлений граждан вновь в работу возвращено 7,38 % уведомлений, из них большая часть по категориям: «Организация дорожного движения», «Благоустройство территории» и «Содержание и ремонт муниципальных дорог».

Вместе с тем в рамках данного доклада Уполномоченный считает необходимым отметить, что до настоящего времени остаются неисполненными уведомления 2012-2013 гг., касающиеся содержания и ремонта муниципальных дорог, обустройства межквартальных и дворовых территорий, ремонта мостов.

Отдельные проблемные вопросы, выявленные в рамках мониторинга уведомлений граждан, поступающих в течение года в ГИС РТ «Народный контроль», также были включены в содержание Доклада.

Реализация избирательных прав

13 июля 2016 года в рамках проведения заседания Центральной избирательной комиссии России в режиме видеоконференции с избирательными комиссиями субъектов Российской Федерации на тему «О практике взаимодействия избирательных комиссий с органами государственной власти субъектов Российской Федерации, уполномоченными по правам человека в субъектах Российской Федерации по вопросам подготовки и проведения выборов и референдумов» между Уполномоченным по правам человека в Республике Татарстан и Центральной избирательной комиссией Республики Татарстан состоялось подписание Соглашения о взаимодействии в вопросах дополнительных гарантий государственной защиты прав, свобод и законных интересов избирателей, участников референдума. Соглашение направлено, в первую очередь, на обеспечение дополнительных гарантий государственной защиты прав, свобод и интересов избирателей, участников референдума на территории республики, а также совместное выявление и разрешение ситуаций, связанных с затруднением реализации избирательных прав. Соглашение также позволяет оперативно обмениваться информацией в ходе рассмотрения поступающих обращений, жалоб и предложений избирателей.

2016 год ознаменован состоявшимися выборами депутатов Государственной Думы Федерального Собрания Российской Федерации седьмого созыва.

В целях осуществления общественного контроля за соблюдением избирательных прав граждан, своевременного реагирования на вопросы и сообщения избирателей о порядке и сроках избирательных действий,

допущенных нарушениях, связанных с ходом голосования, Центральная избирательная комиссия Республики Татарстан (далее – ЦИК РТ) организовала работу «горячей линии» по вопросам мониторинга информации о нарушениях избирательных прав граждан, в том числе и в единый день голосования. На телефон «горячей линии» всего поступило 1075 обращений. Наиболее часто встречающиеся вопросы в обращениях – о получении открепительных удостоверений, о включении в списки избирателей и вопросы социально-бытового характера. По всем вопросам граждан, поступавшим на «горячую линию», давались соответствующие устные разъяснения. Регулярное участие в работе «горячей линии» принимали сотрудники Аппарата Уполномоченного по правам человека в Республике Татарстан.

В единый день голосования 18 сентября 2016 года Уполномоченным по правам человека в Республике Татарстан был осуществлен мониторинг соблюдения прав граждан в ходе выборов.

Так, были проверены обеспечение и реализация избирательных прав отдельных категорий граждан, посещен ряд избирательных участков в городе Казани и селе Новошешминске. Для проверки возможности реализации арестованными гражданами права на участие в выборах в следственных изоляторах в муниципальных районах республики были направлены общественные помощники Уполномоченного: СИЗО-3 (г. Бугульма), СИЗО-4 (г. Мензелинск), СИЗО-5 (г. Чистополь).

На посещенных избирательных участках было организовано наблюдение за ходом голосования, за действиями членов избирательной комиссии, в том числе за выдачей бюллетеней избирателям, проверкой членами УИК документов граждан и др. Требования законодательства о защите избирательных прав были соблюдены в полной мере, нарушений не установлено. Помещения для голосования были оборудованы таким образом, чтобы места выдачи бюллетеней, кабины для голосования и ящики для голосования находились в поле зрения наблюдателей, кабины для голосования обеспечивали конституционное право на тайну голосования,

на информационных стендах имелась информация о кандидатах и партиях, внесенных в избирательные бюллетени, агитационных материалов на стендах размещено не было.

В медицинских организациях Республики Татарстан была организована работа 41 участковой избирательной комиссии с временным пребыванием избирателей в медицинских организациях Альметьевска, Бугульмы, Высокой Горы, Елабуги, Зеленодольска, Лениногорска, Нижнекамска, Нурлата, Чистополя, Казани (30 участков). Жалоб в ходе проведения выборов в Штаб Министерства здравоохранения Республики Татарстан по оперативному решению вопросов, связанных с подготовкой и проведением выборов депутатов Государственной Думы Федерального Собрания Российской Федерации седьмого созыва, не поступало.

Дополнительно стоит отметить, что избирательные участки г. Казани, образованные в местах компактного проживания граждан с инвалидностью по зрению и заболеваниями опорно-двигательного аппарата, посетил член рабочей группы ЦИК России по взаимодействию с общественными организациями инвалидов Ф. Нурлыгаянов, прибывший в Татарстан с целью ознакомления с условиями голосования избирателей с ограниченными физическими возможностями. Особое внимание представитель ЦИК России обратил на оснащение избирательных участков пандусами, специализированными кабинами для голосования избирателей с заболеваниями опорно-двигательного аппарата, трафаретами для самостоятельного заполнения избирательного бюллетеня и необходимыми информационно-разъяснительными материалами, изготовленными по Брайлю. О результатах посещения член рабочей группы ЦИК России доложил членам ЦИК России в ходе видеоконференцсвязи, отметив доступность избирательных участков Казани для маломобильных избирателей.

Однако следует отметить, что не во всех муниципальных образованиях республики доступность для инвалидов соблюдена в полной мере, учитывая, что некоторые избирательные участки располагались на этажах выше первого,

при этом лифты отсутствовали, что создавало определенные трудности для избирателей с ограниченными возможностями передвижения.

По информации ЦИК РТ, за период проведения избирательной кампании по выборам депутатов Государственной Думы Федерального Собрания Российской Федерации седьмого созыва в Центральную избирательную комиссию Республики Татарстан поступило 148 обращений, из них 61 обращение поступило в день голосования и 48 – после дня голосования. В окружные избирательные комиссии поступило 7 обращений.

В своих обращениях заявители жаловались на нарушения информационного обеспечения выборов (нарушения сроков и порядка проведения предвыборной агитации); на неправомерные решения или действия избирательных комиссий (организационные, информационные и технические недостатки в работе избирательных комиссий); на неправомерные действия комиссий в ходе голосования (недостатки в работе комиссий по составлению списков избирателей, нарушения при проведении голосования вне помещения для голосования, а также при подсчете голосов избирателей и составлении протоколов об итогах голосования и выдаче их копий). Ряд обращений касался вопросов выдвижения и регистрации кандидатов.

Вместе с тем нарушений избирательных прав в период избирательной кампании избирательными комиссиями не установлено.

Основная часть обращений, поступивших в день голосования 18 сентября, касалась вопросов, связанных с работой избирательных комиссий и видеонаблюдением за ходом голосования на избирательных участках г. Казани. Все вопросы, связанные с неудовлетворительной трансляцией изображений из помещений для голосования, своевременно направлялись в ПАО «Ростелеком».

В период избирательной кампании по выборам депутатов Государственной Думы Федерального Собрания Российской Федерации седьмого созыва в Верховном Суде Республики Татарстан рассмотрено четыре административных дела: об отмене решения о регистрации кандидата

в депутаты; об отмене регистрации кандидата в депутаты; об отмене решения окружной избирательной комиссии об утверждении текста избирательного бюллетеня по одномандатному избирательному округу; об отмене постановления Центральной избирательной комиссии Республики Татарстан о применении видеонаблюдения на избирательных участках города Казани.По всем административным исковым заявлениям Верховным Судом Республики Татарстан вынесено решение об отказе в удовлетворении административных исковых заявлений.

Право на объединение

Партнерские отношения государства и гражданского общества основаны на взаимной заинтересованности и признании социальной миссии друг друга.

Татарстан является крупнейшим в Поволжье и третьим в стране регионом после Санкт-Петербурга и Москвы по численности некоммерческих организаций (далее – НКО). За последние пять лет их количество выросло в полтора раза – с 3964 до 5548 (по состоянию на 01.10.2016). В их числе 1842 религиозные организации, 69 политических партий, 590 профессиональных союзов, 48 национально-культурных автономий, 362 благотворительные организации, 404 автономные некоммерческие организации.

Развитию гражданского общества, укреплению его потенциала способствует разносторонняя поддержка социально ориентированных некоммерческих организаций (далее – СО НКО). В Республике Татарстан приняты нормативные правовые акты, касающиеся грантовой поддержки, целевого финансирования, выделения субсидий на конкурсной основе для реализации социально значимых проектов, выполняемых общественными объединениями.

По результатам конкурсных отборов Минэкономразвития России с 2011 по 2015 год Республика Татарстан входила в число регионов-лидеров по размеру предоставляемой субсидии на поддержку СО НКО. По данным Министерства экономики Республики Татарстан, в рамках привлеченных из федерального бюджета средств в размере 118 млн рублей на конкурсной основе удалось поддержать 328 социально значимых проектов СО НКО. На 1 сентября 2016 года в Республиканском реестре СО НКО содержались сведения о 554 организациях – получателях поддержкина республиканском, федеральном и муниципальном уровнях, которым в течение 2010–2016 годов оказана финансовая помощь в размере более 3 млрд рублей. Таким образом,почти каждая пятая СО НКО поддерживается государством либо на федеральном, либо на региональном, либо на муниципальном уровне.

На сегодняшний день, учитывая востребованность государственной поддержки СО НКО, а также необходимость дальнейшего развития в Республике Татарстан гражданского общества, принято решение о пролонгации подпрограммы поддержки СО НКО на 2017–2020 годы. Подпрограмма нацелена на развитие инфраструктуры сектора СО НКО, укрепление гражданского согласия, гармонизацию межнациональных и межконфессиональных отношений, формирование в обществе нетерпимости к коррупционному поведению, поддержку деятельности социально ориентированных некоммерческих организаций в сферах культуры и искусства, творчества, дополнительного образования, популяризации здорового образа жизни и массового спорта, социальной адаптации инвалидов, профилактики социального сиротства, поддержки материнства и детства и др.

Важной традицией в Татарстане стало проведение Республиканского форума социально ориентированных некоммерческих организаций с участием Президента Республики Татарстан, представителей органов власти и местного самоуправления, некоммерческих организаций республики, ведомственных и муниципальных общественных советов, профессиональных сообществ, академического сообщества, средств массовой информации, а также

представителей Общественной палаты Российской Федерации и региональных общественных палат. Большим шагом в оказании имущественной поддержки СО НКО стало создание в 2015 году Республиканского центра СО НКО, в котором в рамках проводимого Общественной палатой Республики Татарстан конкурса безвозмездно предоставляются помещения НКО. Еще одним фактом признания СО НКО как партнера государства стал Указ Президента Республики Татарстан об учреждении премии Президента Республики Татарстан за вклад в развитие институтов гражданского общества в Республике Татарстан.

В целях эффективной защиты прав и свобод человека и гражданина Уполномоченный продолжает реализовывать свою правозащитную функцию на основе многолетнего успешного опыта взаимодействия с общественными правозащитными организациями и заключенных с ними соглашений. В 2016 году налажено взаимодействие с некоммерческим партнерством «Региональный Центр общественного контроля в сфере ЖКХ Республики Татарстан» (исполнительный директор – Романов Дмитрий Сергеевич), автономной некоммерческой организацией «Центр социальной реабилитации и адаптации» (генеральный директор – Гайнутдинов Азат Галимзянович).

В партнерстве с республиканскими НКО особое внимание Уполномоченным уделяется правовому просвещению и оказанию юридической помощи гражданам путем активного использования в практике таких форм работы с населением, как телефонные «горячие линии», Дни правовой помощи, занятия Школы правовых знаний, проведение курсов и лекций, а также разработка методических и справочных пособий.

Так, к примеру, совместно с Региональным отделением Общероссийской общественной организации «Союз пенсионеров России» по Республике Татарстан (председатель правления – Мишина Любовь Николаевна) регулярно организуются занятия Школы правовых знаний, а также Дни правовой помощи в г. Казани и районах республики (проходят при поддержке Адвокатской и Нотариальной палат Республики Татарстан и других партнеров). Проведение

приемов лиц, содержащихся в местах лишения свободы, Дни правовой помощи в колониях, а также проверки условий содержания в изоляторах временного содержания МВД, СИЗО и колониях осуществляются в сотрудничестве с Общественной наблюдательной комиссией Республики Татарстан. Весь спектр миграционных отношений: трудовые мигранты, беженцы, лица, занимающиеся попрошайничеством, выдворяемые иностранные граждане и лица без гражданства, охвачен благодаря активному взаимодействию с «Центром правовой помощи мигрантам и иным социально незащищенным слоям населения Республики Татарстан «Юридическая клиника» (руководитель – Балафендиева Гулия Гумаровна) и автономной благотворительной некоммерческой организацией «Новый век» (генеральный директор – Таишева Лилия Ахатовна). Взаимодействие в работе с обращениями граждан осуществляется также с правозащитной группой «Акцент» (руководитель – Мухамеджанов Булат Салихжанович), благотворительным фондом «Добро даром» (руководитель – Хакимуллин Раушан Рафикович) и другими.

Президент Республики Татарстан Р.Н.Минниханов в Послании Государственному Совету Республики Татарстан 21 сентября 2016 года отметил, что необходимо смелее идти по пути передачи социально ориентированным некоммерческим организациям части государственных функций, включая обеспечение доступа к предоставлению населению социальных услуг. Если обратиться к опыту субъектов Российской Федерации, то можно отметить, что социально-общественные услуги, в том числе по реабилитации наркозависимых граждан, по социальному обслуживанию инвалидов на дому, оказанию неотложной социальной поддержки и помощи гражданам и детям, широко предоставляют негосударственные организации Пермского края, где реализован переход от проектного финансирования социально ориентированных НКО к долгосрочному. По линии Министерства социального развития Пермского края созданы открытые процедуры финансирования общественных организаций и их отчетности.

В Республике Татарстан СО НКО в оказании социальных и общественно полезных услуг практически не участвуют. Основными проблемами при этом Общественной палатой Республики Татарстан называются отсутствие институциональных основ для развития негосударственного сектора в социальной сфере; недостаточный уровень развития СО НКО для участия в системе оказания социальных услуг, в том числе неготовность многих НКО к регулярной работе, недостаток в НКО квалифицированных специалистов, в том числе в связи с нестабильностью финансирования; отсутствие системы образования и поддержки СО НКО для выхода на рынок социальных услуг и др.

В настоящее время, на наш взгляд, существует необходимость в развитии кадрового потенциала СО НКО, их правового и информационного просвещения, распространения лучших практик и в целом повышения качества оказываемых социально значимых услуг СО НКО населению.

Большее внимание следует уделить информационной поддержке деятельности НКО, заключающейся в широком освещении в республиканских СМИ информации о реализации социально значимых проектов с целью вовлечения в социальную и гражданскую активность, в дело защиты прав и свобод человека и гражданина максимально большого количества людей во благо дальнейшего социально-экономического развития Республики Татарстан.

Соблюдение прав человека в сфере трудовых отношений

Уровень жизни почти каждого человека неразрывно связан с его реализацией на рынке труда и уровнем получаемых доходов, в том числе заработной платы. От ее размеров, регулярности и своевременного получения зависит благосостояние практически любой семьи.

Исходя из данных Комитета Республики Татарстан по социально-экономическому мониторингу, можно сделать вывод о том, что в

ушедшем году наблюдалась тенденция уменьшения количества крупных и средних предприятий, имеющих среднюю начисленную заработную плату ниже социальных минимумов (как минимального потребительского бюджета, так и прожиточного минимума). Также, согласно официальным статистическим данным, в прошедшем 2016 году по сравнению с 2015 годом незначительно, но увеличился размер реальной заработной платы.

В свою очередь, несвоевременная выплата заработной платы по-прежнему остается острой проблемой в республике. Просроченная задолженность по заработной плате по отчитавшимся предприятиям и организациям сельского хозяйства, охоты и лесозаготовок, обрабатывающих производств по состоянию на 1 января 2017 года, по данным Татарстанстата, составила 12 млн 636 тыс. руб. Крупными должникамипо заработной плате по итогам года оказались: ООО «Ак барс Буинск» (Буинский район) – 3,863 млн руб., ООО «Фон-Строй» (г. Казань) – 3,325 млн руб., ООО «Управление строительства «Нефтехимзаводстрой» (Нижнекамский район) – 2,435 млн руб., ООО «Навруз» (Агрызский район) – 1,523 млн руб., «Ак барс Кайбицы» филиал № 2 (Кайбицкий район) – 1,490 млн руб., в результате 893 работника не смогли получить своевременно заработную плату.

О масштабе фактов несвоевременной выплаты заработной платы свидетельствуют статистические данные контрольно-надзорных органов. Так, по данным Государственной инспекции труда в Республике Татарстан, в 2016 году по требованиям государственных инспекторов труда задержанная заработная плата была выплачена 14 320 работникам. Сумма выплат составила 219 млн 802,04 тыс. руб.

Судя по данным Управления Федеральной службы судебных приставов по Республике Татарстан, увеличилось число случаев, когда работники могли получить заработную плату от работодателя, лишь обратившись в суд, а затем к судебным приставам-исполнителям. За 12 месяцев 2016 года фактическим исполнением было окончено 7503 исполнительных производств на общую

сумму 205 млн 525 тыс. руб. (в 2015 году – 5486 исполнительных производств на общую сумму 83 млн 426 тыс. руб.).

Основной причиной задолженности традиционно является отсутствие средств у предприятия. Наряду с этим следственными органами выявляются и факты, когда причиной невыплаты заработной платы являлась корыстная или личная заинтересованность руководителя организации, в результате чего возбуждались уголовные дела. В 2016 году следственными подразделениями следственного управления Следственного комитета Российской Федерации по Республике Татарстан были возбуждены 52 уголовных дела о преступлениях, связанных с невыплатой заработной платы, пенсий, стипендий, пособий и иных социальных выплат, из них направлены в суд 10 уголовных дел, еще 31 уголовное дело прекращено.Таким образом, как показывает практика, принятие кардинальных мер может способствовать поиску руководителями организаций денежных средств для выплаты заработной платы работникам. Однако подобная инициатива может и отсутствовать. В итоге при принятии мер уголовного преследования в отношении руководителя организации вопрос о выплате задолженности по заработной плате одновременно мог не решаться.

Так, в прошедшем году руководитель ООО «Агрызская МСО» в связи с частичной невыплатой заработной платы в период с октября 2014 года по февраль 2015 года приговором суда признан виновным в совершении преступления, предусмотренного частью 1 статьи 145.1 Уголовного кодекса Российской Федерации. По информации прокуратуры Агрызского района, уголовное преследование руководителя ООО «Агрызская МСО» связано с наличием задолженности перед 16 работниками организации в размере 379 083,20 рубля.

На момент изучения ситуации было установлено, что в территориальном подразделении службы судебных приставов Агрызского муниципального района Республики Татарстан на исполнении находились лишь два исполнительных производства о взыскании задолженности по заработной

плате, возбужденные на основании судебного акта по заявлениям прокурора. По данным исполнительным производствам денежные средства изыскивались. В то же время вопрос о выплате задолженности оставшимся 14 работникам, которые не обратились в прокуратуру или суд, не решался. При этом ситуация в дальнейшем не способствовала улучшению. В ходе судебного разбирательства по уголовному делу было установлено, что ООО «Агрызская МСО» при отсутствии процедуры банкротства фактически прекратило осуществлять свою деятельность, прибыль не имеет.

Практика показывает, что несвоевременное обращение работников в суды или контрольно-надзорные органы может обуславливаться рядом причин (состояние здоровья, уговоры работодателя решить спор мирным путем и т.д.). Недобросовестные работодатели, пользуясь пассивностью или доверчивостью работников, могут в течение длительного времени уклоняться от своих обязательств. И здесь привлечение к уголовной ответственности руководителя организации, на наш взгляд, может вызвать еще большее желание уклониться от фактической выплаты задолженности работникам, ведь самое строгое наказание он уже понес.

По мнению Уполномоченного, в случаях возбуждения уголовного дела по статье 145.1 Уголовного кодекса Российской Федерации приоритетной целью должна быть выплата задолженности по заработной плате до рассмотрения дела в суде, а не вынесение обвинительного приговора. Во избежание ситуаций, «когда уголовное дело есть, а денег нет», видится важным, чтобы в диалоге с руководством организации компетентными органами разрабатывался и контролировался конкретный план мероприятий, направленных на ликвидацию задолженности (наличие и реализация которого, кстати, дает возможность на освобождение от уголовной ответственности в связи с примирением с потерпевшим). Если же руководитель предприятия сам не заинтересован в погашении задолженности, но конкурсное производство не открыто, и расчет по задолженности организации-должника не выполняется в порядке, предусмотренном Федеральным законом от 26.10.2002 № 127-ФЗ

«О несостоятельности (банкротстве)», представляется целесообразным проведение широкой разъяснительной работы с работниками предприятий относительно сложившейся ситуации.

В течение 2016 года по результатам рассмотрения жалоб, связанных с неполной выплатой заработной платы, выявлялись такие нарушения, как превышение доли заработной платы, выплачиваемой в неденежной форме; превышение общего размера удержаний при выплате заработной платы, когда такие удержания предусмотрены действующим законодательством.

По итогам прошедшего периода к Уполномоченному регулярно поступали обращения граждан о невозможности трудоустройства, в том числе через центры занятости населения. Рассмотрение данных обращений, равно как и проведение иных проверочных мероприятий по данной теме, позволяет сделать вывод о необходимости усиления государственных гарантий в реализации прав граждан на выбор трудовой деятельности и места работы.

Анализ ситуации показывает, что ежегодно за оказанием содействия в органы службы занятости обращаются тысячи татарстанцев, испытывающих трудности в поиске работы. На протяжении 2016 года численность граждан, признанных безработными и зарегистрированных в государственных учреждениях службы занятости населения Республики Татарстан, варьировалась от 13 799 человек до 18 531 человека. Определенная часть безработных граждан с целью больших шансов нахождения работы воспользовалась государственной услугой «Профессиональное обучение и дополнительное профессиональное образование безработных граждан». За 11 месяцев прошедшего года приступили к профессиональному обучению и дополнительному профессиональному образованию 8 060 человек. Можно отметить, что получение новых профессиональных навыков оказалось в целом результативным, в том числе и для граждан, в отношении которых установлены дополнительные гарантии трудоустройства. Так, по данным Министерства труда, занятости и социальной защиты Республики Татарстан, прошли профессиональное обучение 369 инвалидов, трудоустроены из числа

завершивших профессиональное обучение 72,3 %; из числа лиц, освободившихся из мест лишения свободы, – 51 человек, из них трудоустроены - 80,9 %; уволенных с военной службы – 50 человек, из них трудоустроены 84,1 %.

Несмотря на целенаправленную государственную политику в области содействия занятости населения, имеют место нарушения, связанные с поиском работы гражданами. Так, проверки центров занятости населения в нескольких городах республики (Казань, Альметьевск, Зеленодольск) показали, что одной из причин отказа в приеме на работу может являться лишь наличие судимости гражданина. В этой связи следует отметить, что действующее законодательство предусматривает случаи, когда представитель работодателя может отказать в приеме на работу по данному основанию, например, претенденту на занятие педагогической деятельностью. На практике отказ в приеме на работу может иметь место в случаях, когда человек с направлением от органа занятости устраивается на работу по должности «уборщик», «дворник», «грузчик». В ходе проверок также выявлялись случаи, когда соискатель не мог получить работу в связи с отсутствием опыта, хотя в соответствии с профессиональным стандартом он мог и не требоваться. Возраст – еще один дискриминационный критерий, по которому соискатель вакантной должности или работы оказывался «не у дел».

Незаконный отказ в приеме на работу может быть обжалован гражданином в судебном порядке. Но представляется очевидным, что не каждый соискатель будет претендовать на имеющуюся вакансию через судебную тяжбу. Поэтому видится более эффективным, если к чрезмерно избирательным работодателям будут применены меры реагирования государственных органов, направленные на устранение дискриминационных действий при приеме кандидата на работу.

Считать, что компетентные органы совсем не занимаются пресечением подобных нарушений, было бы неправильным. Анализ проблемы показал, что к работодателям, нарушающим трудовое законодательство в этой части,

применяются меры прокурорского реагирования по результатам соответствующих проверок. Вместе с тем необходимость дополнительных защитных механизмов трудовых прав граждан, ищущих работу и получающих от работодателей отказы в приеме на нее по мотивам, не связанным с деловыми качествами, обуславливается высокой степенью латентности подобных нарушений. Для минимизации масштабов необходимо решать ее не фрагментарно, а наладить межведомственный механизм. Органы занятости населения должны проявлять большую активность, видя незаконные отказы в приеме на работу, не ограничиваться разъяснительной работой, а передавать сведения о нарушителях в надзорный орган. В конечном счете, каждое такое нарушение противоречит основам государственной политики содействия занятости населения и снижает эффективность деятельности соответствующих служб. Также важным направлением является разъяснительная работа с работодателями, размещающими информацию о наличии вакансий. Видение умысла не брать на работу того или иного кандидата может фактически оказываться незнанием положений трудового законодательства.

Для решения проблемных вопросов, описанных в настоящем докладе, является важным как применение мер воздействия контрольно-надзорными и правоохранительными органами, так и проведение разъяснительной работы государственными органами в отношении работодателей, допустивших нарушения трудовых прав граждан. Проведение системной работы, по мнению Уполномоченного, позволит снизить число ситуаций, когда человек будет считать себя незащищенным от действий недобросовестного работодателя.

Соблюдение жилищных прав граждан

В республике остаются неизменными высокие темпы строительства жилья. Согласно информации Министерства строительства, архитектуры

и жилищно-коммунального хозяйства Республики Татарстан, по итогам 2016 года в республике введено 2 млн 406,5 тыс.кв.метров жилья.

В результате реализации программ жилищного строительства построено 18 550 квартир в многоквартирных домах, в том числе 5 816 квартир по программе НО «Государственный жилищный фонд при Президенте Республики Татарстан», и 9 560 индивидуальных жилых домов.

За 2016 год обеспечено жильем 407 ветеранов Великой Отечественной войны, 311 детей-сирот, детей, оставшихся без попечения родителей, и лиц из их числа, 42 многодетные семьи, имеющие 5 и более детей, 81 молодая семья, 19 чернобыльцев, 34 вынужденных переселенца, 3 переселенца с Крайнего Севера, 6 граждан, уволенных с военной службы.

По итогам года были сданы 6 проблемных объектов, в новые квартиры заселены 1 097 дольщиков. Вместе с тем проблема обманутых дольщиков по-прежнему является актуальной.

Довольно остро в республике встала проблема сноса жилых домов, находящихся в пределах охранных зон магистральных трубопроводов, что является недопустимым в соответствии с Федеральным законом от 31.03.1999 № 69-ФЗ «О газоснабжении в Российской Федерации». В ушедшем году в соответствии с судебными актами по исковым заявлениям ООО «Газпром Трансгаз Казань» такая обязанность наступала в отношении жителей поселка Салмачи, расположенного в черте г. Казани, и поселка Осиново Зеленодольского муниципального района Республики Татарстан.

Примечательно, что возведенные жилые дома, подлежащие в соответствии с судебными решениями сносу, не являлись самовольными постройками. Отвод земельных участков и их предоставление для строительства жилья осуществлялись органами местного самоуправления.

Уполномоченным в связи с угрозой утраты жителями единственных жилых помещений было направлено письмо в адрес ООО «Газпром Трансгаз Казань» с предложением не инициировать исполнение судебных решений

о сносе жилых домов, рассмотрев возможность реализации иных вариантов разрешения вопроса.

При дальнейшем изучении ситуации было выяснено, что ООО «Газпром Трансгаз Казань» и органы местного самоуправления по-разному оценивали исполнение своих обязанностей, предусмотренных Правилами охраны магистральных трубопроводов, утвержденными Минтопэнерго РФ 29.04.1992, постановлением Госгортехнадзора РФ от 22.04.1992 № 9, по передаче материалов фактического положения трубопровода и нанесению переданных материалов на районные карты землепользований.

По информации ООО «Газпром трансгаз Казань», передача в местные органы власти и управления материалов о положении трубопровода (исполнительная съемка) с привязкой охранных зон, входящих в его состав, коммуникаций и объектов исполнялась в полном объеме. Данная позиция была поддержана судебными инстанциями. В свою очередь, органы местного самоуправления ссылаются на отсутствие полной информации о границах охранных зон.

Каждая сторона считает свою позицию правильной, но в результате страдают граждане, ставшие заложниками ситуации, в том числе и из-за того, что в соответствии с действующим законодательством для решения о сносе (в том числе согласно правовой позиции Верховного Суда Российской Федерации) важен лишь сам факт постройки здания, строения или сооружения ближе установленных строительными нормами и правилами минимальных расстояний до объектов систем газоснабжения.

По мнению Уполномоченного, органами местного самоуправления должны быть приняты исчерпывающие меры по недопущению случаев предоставления земельных участков для жилищного строительства в охранных зонах магистральных трубопроводов. При наличии недостающих сведений о границах охранных зон они должны быть затребованы у ООО «Газпром трансгаз Казань». При возникновении подобных ситуаций представляется целесообразным, если они будут решаться путем спора в суде

или согласованными действиями между муниципалитетом и эксплуатирующей магистральные газопроводы организацией, а не впоследствии путем предъявления требований к гражданам покинуть свой дом и земельный участок.

Важным направлением в жилищной политике республики является ликвидация аварийного жилья. По программе переселения жителей из аварийного жилого фонда в республике до 01.01.2012 признаны аварийными 1 323 жилых многоквартирных дома. По состоянию на конец минувшего года завершено расселение жителей из 872 жилых домов.

Для определенной части граждан, проживающих в домах, признанных аварийными и подлежащими сносу, на праве собственности, перспектива переселения в другое жилье на условиях договора социальной ипотеки либо получение суммы выкупа, предлагаемой за аварийное жилье, явно недостаточной для приобретения нового, вызывает определенную озабоченность. В адрес Уполномоченного периодически поступают обращения граждан, переселяемых из аварийного жилья и заключивших договор социальной ипотеки, с просьбой посодействовать в отсрочке или уменьшении размера ежемесячных платежей ввиду наступления событий, повлекших ухудшение материального благосостояния. С учетом имеющейся практики подачи исковых заявлений некоммерческой организацией «Государственный жилищный фонд при Президенте Республики Татарстан» к гражданам, имеющим задолженность по договору социальной ипотеки, с требованиями об оплате не только основного долга, но и процентов за пользование чужими денежными средствами, данный вопрос представляется чрезвычайно важным. По мнению Уполномоченного, он затрагивает реализацию жилищных прав не только «аварийщиков», но и других участников социальной ипотеки, не признанных малоимущими, но у которых платежи за будущую квартиру стали составлять значительную часть от совокупного дохода семьи.

Очевидно, что вступая в договорные отношения, участники договора берут на себя обязанности по его исполнению. Вместе с тем законодательством

Республики Татарстан также определено, что государственная поддержка развития жилищного строительства осуществляется с учетом доходов граждан. В качестве дополнительного механизма обеспечения жилищных прав граждан Уполномоченным предлагается расширить перечень оснований, по которым жилое помещение может передаваться участникам программы социальной ипотеки на условиях найма без ограничения срока с сохранением за ними права дальнейшего выкупа в собственность при появлении дополнительных финансовых ресурсов, достаточных для реализации права выкупа жилья.

К Уполномоченному поступают жалобы жителей Казани, проживающих в жилых помещениях, признанных постановлениями главы Администрации г. Казани в 1990-х годах или начале 2000-х годов ветхими, но не имеющих статуса аварийного и подлежащего сносу в связи с непроведением процедуры оценки соответствия помещения в порядке, установленном федеральным законодательством. В результате жители таких домов не могут рассчитывать на меры обеспечения жилищных прав, предусмотренные Жилищным кодексом Российской Федерации.

На конец 2016 года, по данным Исполнительного комитета муниципального образования г. Казани, число таких домов составляло 174 с проживанием в них более 800 семей. Порой состояние домов может быть таким, что органы местного самоуправления г. Казани в отдельных случаях сами через суд добиваются переселения жильцов. Принятие подобных мер, безусловно, направлено на обеспечение жилищных прав граждан. Однако оценки общей ситуации по поводу степени опасности проживания в таких домах нет.

Уполномоченный предлагает Государственной жилищной инспекции Республики Татарстан совместно с Исполнительным комитетом муниципального образования г. Казани организовать работу по поэтапному обследованию таких домов в соответствии с Положением о признании помещения жилым помещением, жилого помещения непригодным для проживания и многоквартирного дома аварийным и подлежащим сносу,

утвержденным постановлением Правительства Российской Федерации от 28.01.2006 № 47, на основании заключения органа государственного жилищного надзора. Особое внимание, на наш взгляд, должно уделяться домам, в которых было произведено частичное расселение жильцов, в том числе в рамках Программы ликвидации ветхого жилищного фонда и реконструкции кварталов ветхого жилья в г.Казани. Пустующие помещения в жилом доме могут стать пристанищем для употребления спиртных напитков или наркотических веществ, что может стать фактором риска для возникновения пожаров или других негативных явлений, влекущих угрозу жизни и здоровью как жильцов ветхих домов, так и жителей соседних домов.

В прошлом году в адрес Уполномоченного поступали жалобы, связанные с низким качеством строительства отдельных домов по программе социальной ипотеки, введенных в эксплуатацию.

Так, в адрес Уполномоченного поступила жалоба о строительных дефектах дома, расположенного по адресу: г. Казань, ул. Актайская, д. 47, выразившихся в протекании застекленных балконов через стыки бетонных плит. Меры по устранению строительных недоделок в рамках гарантийного срока подрядными организациями не были устранены, хотя факт наличия недостатков работы был зафиксирован и контролирующими органами, и управляющей организацией.

Строительной компанией ООО «Казанский домостроительный комбинат», имеющей гарантийные обязательства по жилому дому, расположенному по адресу: г. Казань, ул. Ак. Глушко, д. 4, не были устранены строительные недостатки, выразившиеся в разрушении напольных покрытий переходных балконов и отслоении штукатурного слоя. При этом, согласно информации некоммерческой организации «Государственный жилищный фонд при Президенте Республики Татарстан», указанная строительная организация прекратила свою деятельность, проведение осмотра квартир поручено новой подрядной организации.

По гарантийным обязательствам строительная компания ОАО «Казаньцентрстрой» должна устранить усадочные трещины по периметру стен тамбуров подъездов жилого дома, расположенного по адресу: г. Казань, ул. Ак. Глушко, д. 6, но соответствующие работы в связи с обращениями проведены не были. Требования к строительной организации устранить строительные недоделки предъявлены в судебном порядке.

Учитывая факты уклонения подрядных организаций от устранения недостатков во внесудебном порядке, вынуждающие граждан обращаться в суд, а также имеющуюся судебную практику по обязанию исправить строительные недостатки, Уполномоченный предлагает некоммерческой организации «Государственный жилищный фонд при Президенте Республики Татарстан» рассмотреть возможность в договорах подряда на строительство объекта (жилого дома) предусмотреть пункт о допуске к строительству субподрядчиков лишь по согласованию с данной организацией, являющейся инвестором-застройщиком. При этом представляется целесообразным не допускать к строительству жилых домов по программе социальной ипотеки подрядные организации, которыми не выполняются обязательства по гарантийному обслуживанию ранее построенных домов.

В Российской Федерациинесколько раз продлевался срокприватизациижилья, относящегося к государственному и муниципальному жилищному фонду. Данный вопрос стал интересен Уполномоченному в связи с жалобой жительницы города Казани в Конституционный суд Республики Татарстан об оспаривании нормативного акта Исполнительного комитета муниципального образования г. Казани, устанавливающего обязанность гражданина, подавшего документы на приватизацию квартиры, представлять разрешение органов опеки и попечительства в случае, если ранее в жилом помещении проживал несовершеннолетний ребенок, но был выписан из него.

21.10.2016 Конституционным судом Республики Татарстан было вынесено постановление, в котором оспариваемая норма была признана соответствующей Конституции Республики Татарстан. При этом

Конституционный Суд Республики Татарстан отметил, что разрешение органов опеки и попечительства на приватизацию жилого помещения, из которого был выписан несовершеннолетний, может быть истребовано, только если приватизация жилого помещения осуществляется без участия несовершеннолетнего, который был ранее выписан из него, но не утратил права пользования им.

В свою очередь, судя по представленной информации органа местного самоуправления, по состоянию на конец 2016 года в случаях подачи гражданами документов на оформление муниципального жилья в собственность процедур, по которым устанавливается факт наличия права пользования жилым помещением несовершеннолетними лицами или утраты ими права пользования при снятии их с регистрационного учета, не существовало. В связи с этим и в случае продления сроков приватизации жилья в соответствии с федеральным законодательством Уполномоченный предлагает Исполнительному комитету муниципального образования г. Казани внести дополнения в Административный регламент предоставления муниципальной услуги по оформлению договоров на передачу жилых помещений в собственность граждан (приватизацию), утвержденный постановлением Исполнительного комитета муниципального образования города Казани от 28 июня 2012 года № 4310, в части указания обстоятельств, при которых подавшим заявление на оформление жилого помещения муниципального жилищного фонда г. Казани в собственность необходимо представлять разрешение органов опеки и попечительства, если ранее из жилого помещения был выписан несовершеннолетний ребенок.

Соблюдение прав на охрану здоровья и медицинскую помощь

Право на охрану здоровья, квалифицированную и своевременную медицинскую помощь — одно из важнейших социальных прав человека.

В республике реализуются масштабные программы, направленные

на укрепление материальной базы учреждений здравоохранения, открытие новых медицинских центров, развитие высокотехнологичной медицинской помощи.

В результате принимаемых мер отмечается положительная тенденция в демографической ситуации в республике.

Вместе с тем в адрес Уполномоченного, на сайт Государственной информационной системы Республики Татарстан «Народный контроль» в раздел «Больницы и поликлиники», в правозащитные общественные организации, средства массовой информации продолжает поступать информация о проблемах, касающихся соблюдения прав граждан на медицинскую помощь. Среди них вопросы о нарушении прав на доступность медицинской помощи в связи с закрытием родильных отделений в отдельных муниципальных образованиях республики, стоматологических поликлиник в г. Казани и удаленностью медицинских учреждений от места жительства. Также затрагивались вопросы, связанные с лекарственным обеспечением граждан, деятельностью амбулаторно-поликлинической сети, сосудистых центров.

Обеспечение граждан лекарственными препаратами является важнейшей задачей органов здравоохранения по реализации государственных гарантий бесплатного оказания медицинской помощи на территории Республики Татарстан.

В 2016 году были выявлены случаи самостоятельного приобретения лекарственных препаратов родственниками больных с острыми нарушениями мозгового кровообращения ввиду их отсутствия в отдельных медицинских учреждениях республики (Азнакаевский, Елабужский, Зеленодольский, Мамадышский районы). По результатам модерации уведомлений, поступивших в Государственную информационную систему Республики Татарстан «Народный контроль», также выявлены факты необеспечения стационарных больных лекарственными препаратами в ГАУЗ «Аксубаевская центральная районная больница», ГАУЗ «Нурлатская центральная районная больница»,

инфекционная больница г. Набережные Челны, вследствие чего граждане либо их родственники были вынуждены приобрести их на личные средства по причине неудовлетворительной организации администрацией указанных учреждений работы по бесперебойному снабжению лекарственными препаратами. По мнению Уполномоченного, данный вопрос Министерству здравоохранения Республики Татарстан необходимо взять на контроль.

Результаты модерации уведомлений, поступающих в Государственную информационную систему Республики Татарстан «Народный контроль», показали, что, несмотря на различные формы и способы, включая использование средств телефонной и электронной связи, по-прежнему имеет место проблема записи к специалистам (педиатр, невролог, кардиолог, окулист, эндокринолог) амбулаторно-поликлинической сети, отчасти обусловленная недоукомплектованностью учреждений здравоохранения врачебными кадрами. Случаи, когда пациенты имели трудности с записью на прием, отмечены в Альметьевской детской городской больнице с перинатальным центром,Бугульминской центральной районной больнице, детских городских поликлиниках № 2,№ 6 г. Казани, детских городских поликлиниках № 3, № 5, № 6 г. Набережные Челны,Детской городской больнице с перинатальным центром г. Нижнекамска, Нижнекамской центральной многопрофильной больнице, Чистопольской центральной районной больнице.

Имеют место факты несоблюдения предельных сроков ожидания проведения диагностических инструментальных исследований при оказании первичной медико-санитарной помощи в плановой форме. Так, период ожидания ультразвукового исследования брюшной полости составил более восьми месяцев, исследование проведено только после обращения пациента в Государственную информационную систему Республики Татарстан «Народный контроль» (ГАУЗ «Альметьевская центральная районная больница»). Даже имеются случаи, когда время ожидания приема к участковым терапевтам составляло в г. Набережные Челны от 7 до 14 дней, в г. Казани, г. Зеленодольске – 14 дней.

Учитывая изложенное, предлагаю Министерству здравоохранения Республики Татарстан взять на контроль соблюдение учреждениями здравоохранения установленных программой государственных гарантий бесплатного оказания гражданам медицинской помощи на территории Республики Татарстан сроков ожидания медицинской помощи, оказываемой в плановой форме, проведения диагностических инструментальных исследований, консультаций врачей-специалистов.

В связи с многочисленными обращениями по вопросам нарушения прав граждан на медицинскую помощь в Зеленодольском муниципальном районе Уполномоченный отдельно изучил ситуацию с организацией медицинского обслуживания жителей на данной территории.

ГАУЗ «Зеленодольская центральная районная больница» испытывает острую потребность в кадрах: укомплектованность врачебными кадрами составляет 58,0%, отмечается их значительная текучесть. Многие врачи обслуживают по два врачебных участка, хотя число посещений к врачам амбулаторно-поликлинического приема на одного жителя ниже среднереспубликанского показателя.

Между тем Стратегией социально-экономического развития Приволжского федерального округа до 2020 года планируется увеличение в 1,3 раза объема амбулаторной помощи. Учитывая, что в Зеленодольском муниципальном районе наблюдается устойчивая тенденция увеличения численности населения, а обеспеченность населения амбулаторно-поликлиническими учреждениями превышает среднереспубликанский показатель, Министерству здравоохранения республики, администрации медицинской организации района необходимо сосредоточить внимание на привлечении врачебных кадров в учреждение здравоохранения.

В Татарстане на базе отдельных медицинских учреждений в г.г. Казани, Зеленодольске, Набережные Челны реализуется проект «Дружелюбная поликлиника – татарстанский стандарт», призванный повысить эффективность работы поликлиник и создать комфортную среду для пациентов и персонала.

Однако проблема кадрового обеспечения наблюдается и в поликлиниках, реализующих указанный проект. Например, по информации главного врача поликлиники № 18 г. Казани, медицинское учреждение укомплектовано врачами на 70%, врачами-терапевтами — на 87%.

Несмотря на снижение показателя смертности населения Республики Татарстан от болезней системы кровообращения в 2016 году (по итогам 11 мес.): 596,3 на 100 тыс. населения (2015 — 616,7 на 100 тыс. населения), в деятельности по оказанию медицинской помощи больным с острыми нарушениями мозгового кровообращения также имеются проблемы.

В связи с поступающими жалобами граждан Уполномоченным изучена ситуация по оказанию медицинской помощи больным с острыми нарушениями мозгового кровообращения в лечебно-профилактических учреждениях в муниципальных образованиях Республики Татарстан.

В ходе проверок сосудистых центров выявлены факты размещения пациентов в стационаре с превышением установленного нормативом количества коек.

Так, в первичном сосудистом центре на базе ГАУЗ «Зеленодольская центральная районная больница» на момент проверки находились 50 пациентов при нормативном количестве в 30 коек.

В неврологическом отделении №1 ГАУЗ «Городская больница № 5» г. Набережные Челны на момент проверки находились 48 пациентов при нормев 45 коек. Следует отметить, что ранее (до ноября 2010 года) в указанном учреждении было 60 коек, которые впоследствии были сокращены до 45 коек в связи с открытием нового регионального сосудистого центра на базе ГАУЗ Республики Татарстан «Больница скорой медицинской помощи».

Наблюдается рост количества госпитализированных больных с острыми нарушениями мозгового кровообращения в ГАУЗ «Альметьевская центральная районная больница», к которой прикреплены территории Альметьевского (за исключением г. Альметьевска), Азнакаевского, Лениногорского районов. В 2014 году госпитализированы 554 человека, в 2015 году — 666, в 2016 году

—763. При этом по причине отсутствия свободных мест в 2016 году в госпитализации в первичный сосудистый центр ГАУЗ «Альметьевская центральная районная больница» было отказано 63 больным из Азнакаевского, 89 больным из Лениногорского муниципальных районов.

В случаях отсутствия мест в неврологическом отделении для больных с острыми нарушениями мозгового кровообращения в ГАУЗ «Альметьевская центральная районная больница» больные из Азнакаевского, Лениногорского муниципальных районов госпитализировались в отделения анестезиологии и реанимации учреждений здравоохранения в указанных муниципальных районах, где находились на стационарном лечении до стабилизации состояния, при том, что указанные медицинские учреждения не имеют оборудования, как в сосудистом центре.

Можно отметить, что на I квартал 2017 года запланировано открытие на базе ГАУЗ «Лениногорская центральная районная больница» сосудистого центра на 30 коек. Однако этого, как показывают иллюстрированные примеры, недостаточно.

В целях обеспечения качества и доступности медицинской помощи больным с острыми нарушениями мозгового кровообращения предлагаю Министерству здравоохранения Республики Татарстан изучить вопрос о необходимости расширения коечного фонда неврологических отделений учреждений здравоохранения.

Доступность медицинской помощи как важный критерий реализации права на охрану здоровья снижают различные причины, одна из которых связана с неисправностью оборудования (сроки простоя оборудования в некоторых случаях по этой причине составили от 34 до 102 календарных дней). Такие факты выявлены в ходе проведенного Счетной палатой Республики Татарстан аудита эффективности использования средств бюджета в городской больнице № 5 г. Набережные Челны, Нижнекамской центральной многопрофильной больнице, Республиканской клинической больнице, Межрегиональном клинико-диагностическом центре, Чистопольской

центральной районной больнице. По причине невозможности оказания помощи с использованием ангиографов ввиду их неисправности больные с острым коронарным синдромом в Республиканскую клиническую больницу не доставлялись, а направлялись в другие лечебные учреждения.

Технические характеристики отдельного оборудования не в полном объеме соответствуют потребностям лечебных учреждений. Так, ввиду отсутствия необходимого оборудования в городской больнице № 5 г. Набережные Челны, пациенты проходят исследования в ООО «Медицинский клинико-диагностический центр «Авиценна», арендующем площади у учреждения. Более того, для проведения компьютерной томографии больных, в том числе тяжелых, перевозят на каталке через двор на расстояние 150 метров при любых погодных условиях.

Кроме того, в последние годы в Государственную информационную систему Республики Татарстан «Народный контроль» поступают уведомления граждан о невозможности получения медицинской помощи ввиду неисправности оборудования (маммограф, аппарат флюорографии, томограф, дентальный рентген) длительное время, вследствие чего граждане вынуждены обращаться в медицинские учреждения, удаленные от места жительства (Уруссинская, Зеленодольская центральные районные больницы, ГАУЗ Республики Татарстан «Больница скорой медицинской помощи», поликлиника № 8, № 21 г. Казани). Такие факты имелись и в 2016 году в поликлинике № 7 г. Казани, Республиканском клиническом онкологическом диспансере, Бугульминской центральной районной больнице.

Во многом эти проблемы связаны со значительным износом оборудования, для ремонта и замены которого требуются значительные финансовые средства, и несвоевременным принятием соответствующих мер медицинскими учреждениями, Министерством здравоохранения Республики Татарстан.

В целях недопущения нарушения прав граждан предлагаю Министерству здравоохранения Республики Татарстан провести в медицинских учреждениях

аудит оборудования, требующего обновления, а также принять меры по оперативному решению вопросов проведения диагностических инструментальных исследований в ситуациях, вызванных неисправностью диагностического оборудования.

Соблюдение прав инвалидов

С 1 января 2016 года вступил в силу Федеральный закон от 01.12.2014 № 419-ФЗ «О внесении изменений в отдельные законодательные акты Российской Федерации по вопросам социальной защиты инвалидов в связи с ратификацией Конвенции о правах инвалидов», установивший правовые механизмы поэтапного создания для инвалидов безбарьерной среды.

Практические меры по реализации Конвенции, принятые еще в 2011–2012 годах, нашли свое отражение в принятии и реализации программы «Доступная среда». Государственной программой предусматривается принятие широкого круга вытекающих из норм Конвенции мер по созданию безбарьерной среды, совершенствованию системы экспертизы и реабилитации инвалидов, развитию их образования, трудоустройству, культурному обслуживанию, вовлечению в занятия спортом, туризмом, общественную жизнь, обеспечению индивидуальной мобильности, улучшению информационно-коммуникационных условий.

Для успешного исполнения поставленных задач разработаны государственные, федеральные целевые, региональные программы.

Так, в Республике Татарстан в целях организации работы по взаимодействию органов исполнительной власти Республики Татарстан с федеральными учреждениями медико-социальной экспертизы по реализации индивидуальной программы реабилитации или абилитации инвалида, индивидуальной программы реабилитации или абилитации ребенка-инвалида принято распоряжение Кабинета Министров Республики Татарстан от 29.02.2016 № 310-р о создании межведомственной рабочей группы

по организации информационного взаимодействия органов исполнительной власти Республики Татарстан с федеральными учреждениями медико-социальной экспертизы по реализации индивидуальной программы реабилитации или абилитации инвалида, индивидуальной программы реабилитации или абилитации ребенка-инвалида. Поставлена задача реализации информационного взаимодействия указанных органов.

В целом государственная политика в отношении инвалидов преследует цель обеспечения инвалидам равных с другими гражданами возможностей в реализации гражданских, экономических, политических и других прав и свобод, предусмотренных Конституцией Российской Федерации.

Вместе с тем в предыдущих докладах Уполномоченным не раз отмечались проблемы, связанные с реализацией прав инвалидов. Прошедший год показал, что имеются нерешенные вопросы, в связи с чем, помимо рассмотрения обращений граждан, Уполномоченным использован механизм коллегиального рассмотрения проблемных ситуаций с участием Министерства здравоохранения Республики Татарстан, Государственного учреждения – регионального отделения Фонда социального страхования Российской Федерации по Республике Татарстан, ФКУ «Главное бюро медико-социальной экспертизы по Республике Татарстан»

Одной из причин недовольства граждан является факт необеспеченности путевками на санаторно-курортное лечение и техническими средствами реабилитации.

С 1 января 2016 года полномочия по обеспечению инвалидов, проживающих в Республике Татарстан, техническими средствами реабилитации, включая изготовление и ремонт протезно-ортопедических изделий, и путевками на санаторно-курортное лечение переданы из Министерства труда, занятости и социальной защиты Республики Татарстан в Государственное учреждение–Региональное отделение Фонда социального страхования Российской Федерации по Республике Татарстан.

По информации Фонда социального страхования Российской Федерации, в 2016 г. путевки на санаторно-курортное лечение выдавались гражданам-получателям государственной социальной помощи по заявкам 2013–2014 гг. По состоянию на 31.12.2015, на момент передачи информационной базы «Обеспечение ТСР и путевками» из Министерства труда, занятости и социальной защиты Республики Татарстан в Государственное учреждение – Региональное отделение Фонда социального страхования Российской Федерации по Республике Татарстан (далее – ФСС по РТ) очередность на санаторно-курортное лечение составляла 45 362 человека. По состоянию на январь 2017 г. очередь составляет 41 150 человек.

Жалобы граждан на несвоевременное обеспечение техническими средствами реабилитации поступали в адрес Уполномоченного с самого начала 2016 г. Как показал анализ обращений, необеспеченность была связана с тем, что списки получателей, переданные в ФСС по РТ, были не актуальными.

По информации ФСС по РТ, по состоянию на 16 декабря 2016 года было принято более ста тысяч заявлений от 39 тысяч человек. До конца 2016 года планировалось достичь обеспечения льготной категории с учетом очередного обеспечения изделиями ежедневного потребления в IV квартале на уровне не менее 80 %.

По информации ФСС по РТ, в 2016 году представители регионального отделения приняли участие в более чем 30 заседаниях в УФАС по РТ по вопросу рассмотрения законности проводимых аукционов, что, в свою очередь, привело к задержкам и срывам сроков аукционов, проводимых региональным отделением, и как результат – к поздним заключениям контрактов.

Необеспеченность техническими средствами реабилитации продолжает оставаться головной болью нуждающихся в них инвалидов. Так, необеспеченность абсорбирующим бельем, подгузниками в III квартале 2016 г. в связи с отсутствием финансирования вызвала большое недовольство среди населения.

ФСС по РТ в ушедшем году было озвучено предложение по организации Центров выдачи технических средств реабилитации по ценам заключенных государственных контрактов. По мнению Уполномоченного, реализация данного предложения могла бы снизить уровень напряжения, однако необходимо учитывать, что все необходимые технические средства реабилитации в подобном формате предоставлены быть не могут.

Так, актуальным для Татарстана является обеспечение инвалидов по зрению собаками-проводниками с комплектом снаряжения в соответствии с индивидуальным планом реабилитации или абилитации инвалида.

В 2016 году, по информации ФСС по РТ, собаками-проводниками в республике были обеспечены три человека из тринадцати, стоявших в очереди на их получение с января 2016 года. Один гражданин отказался от получения собаки-проводника. Таким образом, с начала 2017 года 9 человек снова будут ожидать своей очереди на получение собаки-проводника. При этом государственные контракты на обеспечение инвалидов по зрению собаками-проводниками заключаются достаточно редко.

Практика прошлых лет показывает, что инвалиды по зрению обеспечивались собаками-проводниками в связи с обращением в суд в их интересах районных прокуроров республики. При отсутствии практики, когда инвалиды обращаются в органы прокуратуры, а прокуроры – в суды, Уполномоченный полагает целесообразным ФСС по РТ с учетом мнения Татарской региональной организации Общероссийской общественной организации инвалидов «Всероссийское ордена Трудового Красного Знамени общество слепых» подготовить предложения по обеспечению инвалидов по зрению собаками-проводниками.

Помимо проблем, связанных с финансовым обеспечением, имеются трудности организационного характера при поставке технических средств реабилитации.

Согласно сведениям ФСС по РТ, перемещение технических средств реабилитации в пункт выдачи или в автомобиль для дальнейшей доставки

по адресу осуществляется только после уточнения мест их получения. Вместе с тем определенная часть жалоб касается именно недопоставки технических средств реабилитации.

В адрес Уполномоченного поступают обращения от инвалидов преклонного возраста, которые нуждаются в доставке им необходимых технических средств реабилитации непосредственно на дом. При этом поставщики ссылаются на отсутствие гражданина дома, инвалиды же утверждают обратное.

Уполномоченный считает, что здесь необходима адресная работа с населением, и в целях усовершенствования работы по обеспечению граждан техническими средствами реабилитации необходимо разработать подробную методику работы с поставщиками, содержащую форму и категории доставки, порядок взаимодействия с получателями и обратную связь.

Продолжает иметь место нарушение прав инвалидов на доступность объектов социальной, инженерной и транспортной инфраструктур. Ситуация порой доходит до абсурда.

Так, у Торгового центра «Франт» на парковочном месте для людей с ограниченными возможностями здоровья производилось складирование снега. Очистка данного участка была произведена после вмешательства Уполномоченного.

В целях обеспечения беспрепятственного доступа инвалидов к объектам социальной, инженерной и транспортной инфраструктур Уполномоченным совместно с ТРО «Всероссийское общество инвалидов» - «Общество инвалидов Республики Татарстан», Министерством труда, занятости и социальной защиты Республики Татарстан, Исполнительным комитетом муниципального образования г. Казани, Отделом ГИБДД Управления МВД России по г. Казани, Региональным отделением Общероссийского народного фронта в Республике Татарстан и общественными помощниками были проведены выезды по вопросу организации парковочных мест для людей с ограниченными возможностями на территории ряда объектов г. Казани, оказывающих услуги населению.

По итогам выезда в г. Казани были выявлены факты нарушений. На некоторых объектах в нарушение ГОСТ Р 50597-93 разметка была плохо различимой или отсутствовала («Максидом», МЕТРО, «ЦУМ», «Планета Фитнес»). В нарушение положений Федерального закона от 24.11.1995 № 181-ФЗ для парковки специальных автотранспортных средств инвалидов было выделено менее 10% мест (Дворец единоборств «Ак Барс», Дворец водных видов спорта, «Планета Фитнес», АкваАрена).

Аналогичные проверки были проведены общественными помощниками Уполномоченного совместно с Отделами ГИБДД Управления МВД России по соответствующему муниципальному образованию, органами социальной защиты в районах республики.

Так, например, рабочей группой в г. Лениногорске выявлено, что на парковке ООО «Оптовик» ТЦ «Эссен» из 140 парковочных мест для инвалидов выделено 7, на 4 из которых были размещены летние торговые палатки.

Рабочей группой в г. Набережные Челны выявлено, что у Торгового комплекса «Автозаводский», ГАУЗ «Городская поликлиника № 3», «Русский драматический театр «Мастеровые», Торгового центра «Тулпар», ГАУЗ «Детская городская поликлиника № 2» отсутствуют таблички «Инвалиды».

По результатам проведенных мероприятий Комитетом по транспорту Исполнительного комитета муниципального образования города Казани предоставлен доступ ОГИБДД УМВД РФ по г. Казани к реестру парковочных разрешений инвалидов, а также лиц, перевозящих инвалидов и детей-инвалидов (в указанном реестре уже зарегистрировано более 1700 автомобилей). Данная мера, в частности, позволила избежать случаев, когда инвалидов штрафуют за неправильную парковку.

По мнению Уполномоченного, в перспективе представляется целесообразным создание единого республиканского электронного реестра автомобилей, владельцами которых являются инвалиды.

При анализе ситуации с соблюдением прав недееспособных граждан, помещенных под надзор в медицинские организации, Уполномоченный считает необходимым обратить внимание на соблюдение имущественных прав данной категории граждан.

В прошедшем году представителями Уполномоченного была проведена проверка Республиканской психиатрической больницы им. акад. В.М. Бехтерева на предмет исполнения учреждением обязанностей опекуна в отношении недееспособных граждан, помещенных под надзор медицинской организации, обеспечения и защиты их имущественных прав, в том числе жилищных прав недееспособных граждан, являющихся собственниками или нанимателями жилых помещений.

По результатам выборочного изучения личных дел недееспособных граждан установлено, что учреждением осуществляется сбор информации о недвижимом имуществе, проводятся периодические выходы сотрудников в жилые помещения, расположенные в городе Казани. Кроме того, проводится работа по погашению имеющейся задолженности собственников жилых помещений из числа подопечных по оплате жилого помещения, а в случае несогласия с начислениями за коммунальные услуги в адрес управляющих организаций направляются требования о перерасчете. Данные факты свидетельствуют о проведении учреждением необходимой работы.

Вместе с тем, по мнению Уполномоченного, требуется большая активность при проведении работы по сохранности жилых помещений подопечных, расположенных за пределами города Казани.

Так, в личном деле одного из подопечных имелось письмо Исполнительного комитета Агрызского муниципального района Республики Татарстан от 2014 года о непринятии мер администрацией ГАУЗ «Республиканская клиническая психиатрическая больница имени академика В.М. Бехтерева» по обеспечению сохранности жилого помещения. При этом мать недееспособного, с которой он проживал, скончалась в 2009 году. В свою очередь, из учреждения в орган местного самоуправления

был направлен ответ о том, что обеспечение сохранности жилья и имущества подопечных возлагается на орган опеки и попечительства.

Данный пример свидетельствует о попытке переложить обязательства без фактического решения вопроса.

В целях недопущения повторения подобных ситуаций Уполномоченный предлагает в случае невозможности получения объективных данных о состоянии жилых помещений подопечных учреждению обращаться в органы опеки и попечительства с вопросом об определении управляющего в соответствии со статьей 38 ГК РФ и заключении с ними договора об оперативном управлении недвижимым имуществом. Представляется, что данный вопрос должен быть решен при взаимодействии Министерства здравоохранения Республики Татарстан с органами местного самоуправления.

Соблюдение прав человека в миграционных отношениях

Прошедший 2016 год стал началом второго этапа реализации Концепции государственной миграционной политики Российской Федерации на период до 2025 года, которой предусмотрены реализация программ в рамках основных направлений государственной миграционной политики, обобщение и анализ правоприменительной практики, расширение использования информационных технологий, подготовка нормативных правовых актов, международное сотрудничество, включающее заключение соглашений о временной трудовой деятельности, об организованном наборе граждан для работы в России, о взаимном признании медицинских документов, принятие нормативных правовых актов, предусматривающих совершенствование институтов разрешения на временное проживание, вида на жительство, совершенствование государственного контроля и другие.

Актуальность решения указанных задач для Республики Татарстан обусловлена тем, что на 2017 год квота на выдачу иностранным гражданам и лицам без гражданства разрешений на временное проживание в Российской

Федерации, выделенная Республике Татарстан, составляет 5000 разрешений, что на 3 550 разрешений больше, чем в 2016 году.

Вместе с тем в Республике Татарстан сохраняется ситуация, когда правовое положение иностранных граждан и лиц без гражданства остается неопределенным.

За 2016 г. было принято 1477 решений об административном выдворении за пределы Российской Федерации (из них 845 человек с содержанием в Центре временного содержания иностранных граждан и лиц без гражданства (далее – ЦВСИГ МВД по РТ) и 30 решений о депортации.

Из общего числа решений о депортации 11 решений были приняты в отношении лиц без гражданства. Далеко не в каждом случае решение о депортации означало, что депортируемый вернется в страну исхода. В 2016 году были приняты только 3 решения о реадмиссии, которая представляет собой согласие государства принимать к себе принудительно возвращаемых граждан, а также лиц, выехавших с его территории. В остальных случаях путь гражданина остается неизвестным. Как правило, эти люди поступают в ЦВСИГ МВД по РТ, где содержатся длительное время. В этой связи следует отметить, что длительные сроки содержания в центрах временного содержания иностранных граждан и лиц без гражданства были предметом рассмотрения Европейского суда по правам человека.

Учитывая указанные обстоятельства, Уполномоченным была инициирована встреча с Управлением Федеральной миграционной службы по Республике Татарстан, Управлением Федеральной службы судебных приставов по Республике Татарстан, Верховным Судом Республики Татарстан, региональной общественной организацией «Центр правовой помощи мигрантам и иным социально не защищенным слоям населения Республики Татарстан «Юридическая клиника», национально-культурными автономиями. По ее итогам были приняты решения относительно сроков рассмотрения дел мигрантов в случае наличия ошибок в документах, исключения фактов использования помещений специальных учреждений в качестве помещений

для содержания граждан, по которым ведется производство по уголовному делу и ряду других вопросов.

В качестве заинтересованного лица Уполномоченный несколько раз принимал участие в судебных заседаниях по заявлениям судебных приставов-исполнителей о прекращении исполнительного производства по принудительному выдворению за пределы Российской Федерации лиц без гражданства, содержащихся длительное время в ЦВСИГ МВД по РТ, в связи с отсутствием перспектив выдворения. Судебная практика складывается таким образом, что заявление судебного пристава-исполнителя удовлетворяется при наличии двух условий: установления факта утраты гражданства того государства, откуда прибыл иностранный гражданин, а также наличия гражданства Российской Федерации у его близких родственников.

Учитывая складывающуюся судебную практику, Уполномоченный считает возможным предложить Управлению Федеральной службы судебных приставов по Республике Татарстан продолжить практику подачи заявлений судебными приставами-исполнителями о прекращении исполнительного производства по принудительному выдворению за пределы Российской Федерации лиц без гражданства, содержащихся длительное время в ЦВСИГ МВД по РТ, в случаях получения сведений об утрате гражданства того государства, откуда прибыл иностранный гражданин, а также при наличии сведений о гражданстве Российской Федерации его близких родственников.

В целом судебная практика показывает, что нарушения прав иностранных граждан могут быть связаны с нарушением сроков содержания в ЦВСИГ МВД по РТ, незаконным отказом в продлении регистрационного учета по месту пребывания, незаконном отказе в выдаче вида на жительство, незаконном аннулировании патента и т.д.

Уполномоченный обращает внимание на сложности в реализации права по отмене решения о нежелательности пребывания (проживания) на территории Российской Федерации ВИЧ-инфицированных иностранных граждан.

Так, в адрес Уполномоченного обратился гражданин П. с просьбой об оказании содействия в отмене решения о нежелательности пребывания (проживания) на территории Российской Федерации в отношении его супруги и дочери. В результате медицинского освидетельствования у супруги и дочери заявителя была выявлена ВИЧ-инфекция, в результате чего в 2013 году Федеральной службой по надзору в сфере защиты прав потребителей и благополучия человека на основании подготовленного Управлением Федеральной службы по надзору в сфере защиты прав потребителей и благополучия человека по Республике Татарстан проекта решения было принято решение о нежелательности его пребывания (проживания) в Российской Федерации.

В связи с тем, что в марте 2016 г. были внесены изменений в статью 11 Федерального закона от 30 марта 1995 года № 38-ФЗ «О предупреждении распространения в Российской Федерации», и сам по себе факт наличия ВИЧ-инфекции без иных условий, предусмотренных данной статьей, перестал являться основанием для принятия решения о нежелательности пребывания (проживания), ВИЧ-инфицированные иностранные граждане, не нарушающие положения вышеуказанного федерального закона, получили право на отмену решения о нежелательности в судебном порядке.

Однако, учитывая, что заявление об обязании отменить решение о нежелательности пребывания (проживания) на территории Российской Федерации рассматривается по правилам Кодекса об административном судопроизводстве Российской Федерации, иностранному гражданину необходимо найти представителя с высшим юридическим образованием и, находясь за рубежом, оформить доверенность на представительство в суде, поскольку сам он не может въехать на территорию Российской Федерации. В случае с гражданином П. решение было положительным, и его семья сможет вернуться на территорию нашей страны, однако подготовительные процедуры к подаче заявления в суд для отмены решения о нежелательности пребывания на территории Российской Федерации заняли несколько месяцев. Все это время

гражданин был разлучен со своей семьей.

Считаем интересным проведение «горячей линии» по данной тематике организациями, занимающимися защитой прав мигрантов, для разъяснения алгоритма действий в случае возникновения проблемных ситуаций и оказания правовой помощи в будущем при ее востребованности.

Соблюдение прав лиц, содержащихся в учреждениях пенитенциарной системы

Уполномоченным и его аппаратом продолжается постоянная работа по оказанию содействия в соблюдении прав и свобод человека и гражданина в отношении лиц, находящихся в местах принудительного содержания, и лиц, освободившихся из мест лишения свободы.

Осуществляя деятельность в составе комиссий по оценке поведения осужденных, Уполномоченный отмечал существенную разницу между количеством положительных характеристик на осужденных, представленных комиссиями по «социальным лифтам», и числом постановлений судов об удовлетворении ходатайств об условно-досрочном освобождении. В связи с этим по инициативе Уполномоченного в Верховном Суде Республики Татарстан был проведен «круглый стол» на тему «Практика рассмотрения ходатайств осужденных об освобождении» с участием представителей судебной системы, органов прокуратуры, УФСИН России по Республике Татарстан и представителей общественности.

По итогам мероприятия в целях единообразия практики применения условно-досрочного освобождения осужденных от отбывания наказания была принята резолюция, в соответствии с которой были выработаны предложения по оценке личности осужденного, подавшего ходатайство о досрочном освобождении, на предмет его исправления в местах лишения свободы, своевременного направления администрациями исправительных учреждений материалов на осужденных в суд и т.д. По результатам принятых мер отмечена

тенденция к либерализации выносимых судами решений о применении условно-досрочного освобождения от отбывания наказания.

В свою очередь, вызывает озабоченность проблема освобождения осужденных от отбывания наказания в связи с тяжелой болезнью.

По данным УФСИН России по Республике Татарстан, в 2016 году в суды республики были направлены 24 материала об освобождении от отбывания наказания в связи с тяжелой болезнью осужденных, фактически освобождены 11 осужденных. Обращает внимание тот факт, что в структуре причин, по которым не все осужденные, в отношении которых были направлены материалы об освобождении от отбывания наказания в связи с тяжелой болезнью, были фактически освобождены, имеет место смерть осужденного. Так, в 2016 году до вынесения судом решения об освобождении от отбывания наказания в связи с тяжелой болезнью скончались 7 осужденных.

В связи с вышеизложенным Уполномоченный считает целесообразным УФСИН России по Республике Татарстан обратить внимание на своевременность подготовки и направления в суд материалов об освобождении от отбывания наказания в связи с тяжелой болезнью осужденных, а в случаях несвоевременного рассмотрения дел информировать о таких фактах руководство Верховного Суда Республики Татарстан.

В 2016 году Уполномоченным совместно с УФСИН России по Республике Татарстан была продолжена работа по личному приему осужденных в стенах исправительных учреждений в рамках проведения Дня правовой помощи осужденным по вопросам исполнения наказаний. В рамках данного мероприятия лица, отбывающие наказание в местах лишения свободы, имели возможность получить разъяснения по интересующим вопросам от представителей ряда государственных органов, Адвокатской палаты Республики Татарстан, Нотариальной палаты Республики Татарстан, общественных организаций.

Помимо разъяснительной работы Уполномоченным обращено внимание на случаи отсутствия в магазинах при исправительных учреждениях товаров

первой необходимости; отсутствия в некоторых исправительных учреждениях продуктов (молоко и творог) для дополнительного питания отдельных категорий осужденных (лиц, находящихся в стационаре, больных ВИЧ-инфекцией, инвалидов и др.); а также ветхое состояние отдельных зданий исправительных учреждений, в которых содержатся осужденные.

В связи с этим Уполномоченным направлено письмо руководству ФСИН России с предложением найти варианты решения указанных проблем.

Наряду с жалобами, касающимися уголовного судопроизводства и условий содержания в исправительных колониях и следственных изоляторах, достаточное число обращений от лиц, находящихся в местах лишения свободы, связано с социальной тематикой: реализацией права на предоставление жилья из государственного или муниципального жилищного фонда, предоставлением мер социальной поддержки, вопросами трудоустройства и т.п.

Так, в адрес Уполномоченного поступают обращения от лиц из числа детей-сирот и детей, оставшихся без попечения родителей, находящихся в местах лишения свободы, по вопросам их обеспечения жилым помещением.

Действующее законодательство предусматривает, что лица, признанные в несовершеннолетнем возрасте детьми-сиротами и поставленные на учет в установленном порядке в качестве нуждающихся в улучшении жилищных условий до достижения ими возраста 23 лет, имеют право на обеспечение жилым помещением из специализированного жилищного фонда.

Анализ сложившейся ситуации показывает, что при прибытии в исправительное учреждение лица из числа детей-сирот должностные лица учреждения направляют запрос в органы местного самоуправления относительно обеспеченности его жилым помещением. Запрос такого рода направляется однократно и впоследствии сведения об обеспеченности жильем перепроверяются лишь за шесть месяцев до освобождения осужденного.

Вместе с тем ухудшение жилищных условий может произойти в период отбывания им наказания после получения ответа об обеспеченности осужденного жилым помещением и отсутствии обстоятельств,

свидетельствующих о невозможности проживания в данном жилом помещении. О данных обстоятельствах сам осужденный и сотрудники исправительного учреждения могут и не узнать. Таким образом, при освобождении по достижении возраста 23 лет он может утратить право на предоставление жилого помещения из специализированного жилищного фонда в случае неподачи соответствующего заявления. Кроме того, практика показывает, что запросы должностных лиц исправительных учреждений об обеспеченности лица из числа детей-сирот, находящегося в местах лишения свободы, могут оставаться длительное время без ответов. Также не всегда сведения о заявлении лица из числа детей-сирот, находящегося в местах лишения свободы, о постановке его на учет находятся в распоряжении уполномоченного органа (Министерства образования и науки Республики Татарстан), поскольку ранее рассмотрением таких обращений занимались органы местного самоуправления.

В целях исключения случаев несвоевременной подачи гражданами, являющимися лицами из числа детей-сирот и отбывающими наказание в местах лишения свободы, заявлений о постановке их на учет в качестве нуждающихся в улучшении жилищных условий и спорных ситуаций представляется целесообразным проведение периодической работы по выяснению обстоятельств о возможности или невозможности проживания в занимаемых жилых помещениях таких граждан до достижения ими возраста 23 лет. Разработка такого порядка возможна при взаимодействии Министерства образования и науки Республики Татарстан, УФСИН России по Республике Татарстан и органов местного самоуправления.

К Уполномоченному поступают обращения об оказании содействия в переводе для дальнейшего отбывания наказания из одного исправительного учреждения в другое.

Практика показывает, что удовлетворение таких заявлений как ФСИН России (при переводе в исправительное учреждение в другой субъект Российской Федерации), так и УФСИН России по Республике Татарстан (при переводе в исправительное учреждение, расположенное

на территории Республики Татарстан) осуществляется лишь в случаях болезни осужденного либо для обеспечения его личной безопасности.

Согласно положениям Уголовно-исполнительного кодекса Российской Федерации и правовой позиции Конституционного Суда Российской Федерации, изложенной в его определении от 16.07.2015 № 1611-О, перечень исключительных обстоятельств для перевода осужденных для дальнейшего отбывания наказания из одного исправительного учреждения в другое не является исчерпывающим.

Вместе с тем практика иных исключительных обстоятельств своего распространения не получила. Более того, на заседании Координационного совета российских уполномоченных по правам человека, который проходил в декабре 2016 года под председательством Уполномоченного по правам человека в Российской Федерации Т.Н.Москальковой, представители ФСИН России затруднились назвать исключительные обстоятельства для перевода осужденных, кроме тех, которые напрямую указаны в законе.

Можно отметить, что в соответствии с Концепцией развития уголовно-исполнительной системы Российской Федерации до 2020 года, утвержденной распоряжением Правительства Российской Федерации от 14.10.2010 № 1772-р, в рамках совершенствования уголовно-исполнительной политики планируются оптимизация размещения мест отбывания наказания на территории страны, в том числе для сохранения социально полезных связей осужденных, доступности места отбывания наказания для родственников. В целях повышения эффективности социальной и психологической работы в местах лишения свободы считаем, что нельзя допускать разрыва социально полезных связей между гражданами, находящимися в местах лишения свободы, и их близкими.

В связи с постановкой указанной задачи Уполномоченный полагает возможным предложить руководству УФСИН России по Республике Татарстан рассматривать заявления лиц, отбывающих наказание в местах лишения свободы, о переводе в другое исправительное учреждение, учитывая

реализацию осужденным права на свидание с близкими родственниками. По мнению Уполномоченного, при рассмотрении заявлений о переводе могут заслуживать внимания такие обстоятельства как, например, ограниченная способность близких родственников осужденного к передвижению, которая не позволяет им дальние поездки.

Заключение

Исходя из изложенных в Докладе проблем обеспечения и защиты прав человека, Уполномоченный останавливается на следующих выводах.

В республике продолжается системная работа по пресечению случаев невыплаты заработной платы. К недобросовестным работодателям применяется комплекс мер, в том числе меры уголовного преследования. В свою очередь, в целях восстановления нарушенных трудовых прав работников в случае возбуждения уголовного дела по факту частичной или полной невыплаты заработной платы в отношении руководителя организации приоритетной целью должны быть меры по погашению накопившейся задолженности, а не вынесение обвинительного приговора в отношении лица, совершившего преступление.

Несмотря на целенаправленную государственную политику в области содействия занятости населения, имеют место нарушения, связанные с поиском работы гражданами. В связи с этим должна быть усилена работа по защите трудовых прав граждан, ищущих работу и получающих от работодателей отказы в приеме на нее по мотивам, не связанным с деловыми качествами соискателей.

Наряду с продолжающимися высокими темпами строительства жилья продолжают иметь место проблемные ситуации в обеспечении и соблюдении жилищных прав граждан.

Серьезно в республике встала проблема сноса жилых домов, находящихся в пределах охранных зон магистральных трубопроводов. В связи с этим необходимы скорейшие меры по недопущению отвода земельных участков для строительства жилья без учета особенностей обеспечения промышленной безопасности объектов систем газоснабжения.

Продолжают оставаться нерешенными вопросы, связанные с улучшением жилищных условий граждан, проживающих в помещениях, непригодных для проживания.

В связи с развитием механизмов улучшения жилищных условий путем ипотечного кредитования желательны дополнительные меры по обеспечению жилищных прав граждан-участников социальной ипотеки, не признанных малоимущими, но у которых платежи за будущую квартиру в силу тех или иных причин стали составлять значительную часть от совокупного дохода семьи.

Необходимо принять дополнительные меры по защите прав граждан, проживающих в домах, которые имеют строительные дефекты.

Наблюдаются трудности по оформлению договоров на передачу жилых помещений в собственность граждан (приватизацию) в случаях, когда ранее из жилого помещения был выписан несовершеннолетний ребенок в городе Казани.

В целях соблюдения прав граждан на оказание в полном объеме квалифицированной лечебной помощи необходимо усилить контроль за недопущением фактов самостоятельного приобретения лекарственных средств больными, находящимися на стационарном лечении, в связи с их отсутствием в медицинских учреждениях. Требует внимательного изучения ситуация с расширением коечного фонда в сосудистых центрах республики. Имеются проблемы с записью к специалистам в медицинских организациях, осуществляющих оказание амбулаторно-поликлинической помощи в рамках программы государственных гарантий бесплатного оказания гражданам медицинской помощи на территории Республики Татарстан. Трудности получения медицинских услуг татарстанцами по-прежнему могут быть связаны с простаиванием по различным причинам медицинской техники.

Эффективная социальная политика невозможна без обеспечения инвалидам равных с другими гражданами возможностей полноценно жить в обществе. Одним из условий поступательного движения в обеспечении равных возможностей для представителей данной группы населения является принятие комплекса мер, направленных на обеспечение беспрепятственного доступа к объектам социальной, инженерной и транспортной инфраструктур.

Сохраняется непростая ситуация с обеспечением инвалидов техническими средствами реабилитации. Представляется целесообразной активизация работы по соблюдению имущественных прав недееспособных граждан, помещенных под надзор медицинских организаций.

Остаются актуальными проблемы обеспечения и защиты прав человека в учреждениях пенитенциарной системы, ресоциализации лиц, освобождающихся из мест лишения свободы.

Уважение к правам человека неразрывно связано с развитием гражданского общества. Важна поддержка социально ориентированных некоммерческих организаций.

Учитывая вышеизложенное, в целях обеспечения и усиления защиты прав и свобод человека и гражданина Уполномоченный предлагает государственным органам, органам местного самоуправления и должностным лицам принять ряд следующих мер.

1. В целях реализации избирательных прав граждан Центральной избирательной комиссии Республики Татарстан предусмотреть практику, направленную на исключение нахождения помещений для голосования в помещениях, расположенных выше первого этажа зданий, в которых отсутствуют лифты либо иные устройства, предназначенные для подъема маломобильных групп населения.

2. В целях дальнейшего развития гражданского общества в Республике Татарстан, поддержки социально ориентированных некоммерческих организаций, участия общественных организаций в деле защиты прав и свобод человека и гражданина:

2.1. Министерству труда, занятости и социальной защиты Республики Татарстан изучить и рассмотреть возможность применения опыта Пермского края по участию общественных организаций в оказании социальных услуг населению.

2.2.Министерству экономики Республики Татарстан совместно с Общественной палатой Республики Татарстан рассмотреть возможность

организации регулярных обучающих курсов, курсов повышения квалификации, семинаров для сотрудников социально ориентированных некоммерческих организаций.

2.3. Республиканскому агентству по печати и массовым коммуникациям «Татмедиа» оказывать информационную поддержку социально ориентированным некоммерческим организациям в освещении их деятельности, регулярном размещении в республиканских средствах массовой информации материалов о реализации социально значимых проектов в Республике Татарстан.

3. В целях реализации прав человека в сфере трудовых отношений:

3.1. Государственным органам, осуществляющим контроль (надзор) за соблюдением трудового законодательства, и органам местного самоуправления (в рамках работы межведомственных комиссий по повышению уровня жизни и легализации доходов) принимать все возможные меры, направленные на погашение задолженности по заработной плате организациями, в отношении руководителей которых возбуждены уголовные дела по статье 145.1 Уголовного кодекса Российской Федерации.

3.2. Органам службы занятости Министерства труда, занятости и социальной защиты Республики Татарстан активизировать работу по передаче сведений о фактах отказов в приеме на работу по мотивам, не связанным с деловыми качествами соискателей, в органы прокуратуры.

4. В целях реализации жилищных прав граждан:

4.1. Кабинету Министров Республики Татарстан рассмотреть вопрос о возможности расширения перечня оснований, по которым жилое помещение может передаваться участникам программы социальной ипотеки на условиях найма без ограничения срока с сохранением за ними права дальнейшего выкупа в собственность при появлении дополнительных финансовых ресурсов, достаточных для реализации права выкупа жилья.

4.2. Некоммерческой организации «Государственный жилищный фонд при Президенте Республики Татарстан» предложить в договорах подряда

на строительство объекта (жилого дома) по программе социальной ипотеки предусматривать пункт о привлечении к строительным работам субподрядчиков лишь по согласованию с инвестором-застройщиком с целью недопущения к строительству подрядных организаций, которые имеют невыполненные обязательства по гарантийному обслуживанию ранее построенных домов по программе социальной ипотеки.

4.3. Исполнительному комитету муниципального образования г. Казани рассмотреть вопрос об организации работы по оценке соответствия ветхих жилых домов, в которых было произведено частичное расселение жильцов, в том числе в рамках программы ликвидации ветхого жилищного фонда и реконструкции кварталов ветхого жилья в г. Казани, требованиям, установленным Положением о признании помещения жилым помещением, жилого помещения непригодным для проживания и многоквартирного дома аварийным и подлежащим сносу, утвержденным постановлением Правительства Российской Федерации от 28.01.2006 № 47.

4.4. Органам местного самоуправления принять меры по уточнению сведений о местонахождении магистральных трубопроводов по направленным материалам эксплуатирующей организации с целью недопущения ситуаций по отводу земельных участков для строительства жилья без учета особенностей обеспечения промышленной безопасности объектов систем газоснабжения.

4.5. Исполнительному комитету муниципального образования г. Казани рассмотреть вопрос о внесении дополнений в Административный регламент предоставления муниципальной услуги по оформлению договоров на передачу жилых помещений в собственность граждан (приватизацию), утвержденный постановлением Исполнительного комитета муниципального образования города Казани от 28 июня 2012 года № 4310 в части указания обстоятельств, при которых подавшим заявление на оформление жилого помещения муниципального жилищного фонда г.Казани в собственность необходимо представлять разрешение органов опеки и попечительства, если ранее из жилого помещения был выписан несовершеннолетний ребенок.

5. В целях реализации прав граждан на охрану здоровья и медицинскую помощь:

5.1. Министерству здравоохранения Республики Татарстан:

усилить контроль за недопущением фактов самостоятельного приобретения лекарственных средств больными, находящимися на стационарном лечении, в связи с их отсутствием в медицинских учреждениях;

рассмотреть вопрос об увеличении коечного фонда неврологических отделений учреждений здравоохранения;

принять меры по дооснащению сосудистых центров необходимым оборудованием;

усилить контроль за использованием медицинской техники в учреждениях здравоохранения в целях недопущения ее простоя и своевременного ремонта;

принять дополнительные меры, направленные на организацию своевременной записи к специалистам медицинских организаций, осуществляющих оказание амбулаторно-поликлинической помощи в рамках программы государственных гарантий бесплатного оказания гражданам медицинской помощи на территории Республики Татарстан.

6. В целях обеспечения и защиты прав инвалидов:

6.1. Государственному учреждению – региональное отделение Фонда социального страхования Российской Федерации по Республике Татарстан:

рассмотреть варианты усиления контроля за поставщиками технических средств реабилитации в части их своевременной доставки по месту жительства получателя (инвалида);

усилить контроль за качеством поставляемых технических средств реабилитации;

подготовить предложения по обеспечению инвалидов по зрению собаками-проводниками с комплектом снаряжения в соответствии с их индивидуальными планами реабилитации или абилитации инвалида.

6.2. Управлению ГИБДД МВД по Республике Татарстан совместно с органами местного самоуправления рассмотреть вопрос о создании единого республиканского электронного реестра транспортных средств, владельцами которых являются инвалиды.

6.3. Министерству здравоохранения Республики Татарстан совместно с органами опеки и попечительства муниципальных образований Республики Татарстан рассмотреть вопрос об усилении мер по сохранности жилых помещений граждан, признанных недееспособными и помещенных в медицинские организации, в том числе путем применения практики заключения договоров о доверительном управлении имуществом подопечного с его родственниками в случаях, когда имущество находится за пределами муниципального образования, на территории которого осуществляет деятельность медицинская организация.

7. В целях соблюдения прав мигрантов Управлению Федеральной службы судебных приставов по Республике Татарстан поручить судебным приставам-исполнителям осуществлять практику подачи заявлений в суд о прекращении исполнительного производства по принудительному выдворению за пределы Российской Федерации лиц без гражданства, содержащихся длительное время в Центре временного содержания иностранных граждан и лиц без гражданства, в случаях получения сведений об утрате гражданства того государства, откуда прибыл иностранный гражданин, а также при наличии сведений о гражданстве Российской Федерации его близких родственников.

8. В целях реализации прав лиц, находящихся в местах принудительного содержания:

8.1. Управлению Федеральной службы исполнения наказаний по Республике Татарстан:

усилить контроль за своевременной подготовкой и направлением в суды материалов об освобождении от отбывания наказания в связи с тяжелой болезнью осужденных, а в случаях несвоевременного рассмотрения дел

районными (городскими) судами информировать о таких фактах руководство Верховного Суда Республики Татарстан;

рассмотреть возможность удовлетворения ходатайств лиц, находящихся в местах лишения свободы, о переводе их в другие исправительные учреждения, расположенные на территории Республики Татарстан, в случаях невозможности реализации их права на свидания с близкими родственниками, имеющими ограниченную способность к передвижению, которая не позволяет им дальние поездки.

8.2. Министерству образования и науки Республики Татарстан, совместно с Управлением Федеральной службы исполнения наказаний по Республике Татарстан и органами местного самоуправления в целях исключения ситуаций несвоевременной подачи гражданами, являющимися лицами из числа детей-сирот и отбывающими наказание в местах лишения свободы, заявлений о предоставлении жилого помещения специализированного жилищного фонда в связи с невозможностью проживания в ранее занимаемых жилых помещениях рассмотреть вопрос о принятии дополнительных мер по выявлению фактов нуждаемости (отсутствии нуждаемости) в улучшении жилищных условий данной категории граждан до достижения ими возраста 23 лет.

Уполномоченный
по правам человека
в Республике Татарстан С.Х.Сабурская

г. Казань
Февраль, 2017 год

ТАТАРСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНДА КЕШЕ ХОКУКЛАРЫ БУЕНЧА ВӘКАЛӘТЛЕ ВӘКИЛ

2016 ЕЛДА ТАТАРСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНДА КЕШЕ ҺӘМ ГРАЖДАННЫҢ ХОКУКЛАРЫН ҺӘМ ИРЕКЛӘРЕН САКЛАУ ТУРЫНДА

ТАТАРСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНДА КЕШЕ ХОКУКЛАРЫ БУЕНЧА ВӘКАЛӘТЛЕ ВӘКИЛ ДОКЛАДЫ

ЭЧТӘЛЕК

Кереш……………………........…………………………………………………..70

Гражданнар мөрәҗәгатьләрен анализлау……………………….……………....71

Сайлау хокукларын тормышка ашыру..……………...76

Берләшүгә хокук………………….............…………………..............……….........81

Хезмәт мөнәсәбәтләре өлкәсендә кеше хокукларын яклау…………………..86

Гражданнарның торакка хокукларын яклау……………………...................…......92

Сәламәтлек саклауга һәм медицина ярдәменә хокукны яклау…………….99

Инвалидларның хокукларын яклау………………….............…………………105

Миграция мөнәсәбәтләрендә кеше хокукларын яклау…………………….....113

Пенитенциар система учреждениеләрендә тотылучы затларның хокукларын яклау………………...............…………………………..............………117

Йомгак………………….............…………………….............……………………......122

Кереш

Татарстан Республикасында кеше һәм граждан хокукларын һәм ирекләрен саклау турындагы әлеге доклад 2000 елның 3 мартында дөнья күргән 95 нче «Татарстан Республикасында Кеше хокуклары буенча вәкаләтле вәкил турында»гы Татарстан Республикасы Законының 26 маддәсенә ярашлы рәвештә әзерләнде һәм Татарстан Республикасы Президентына, Татарстан Республикасы Дәүләт Советына, Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетына, Татарстан Республикасы Конституция судына, Татарстан Республикасы Югары судына, Татарстан Республикасы Арбитраж судына, Татарстан Республикасы Прокурорына җибәрелә.

Әзерләнгән доклад Татарстан Республикасында Кеше хокуклары буенча вәкаләтле вәкилгә (алга таба – Вәкил) килгән шикаятьләрне карау нәтиҗәләренә, тикшерү йомгакларына, «Халык контроле» дәүләт мәгълүмат системасы белешмәләренә, дәүләт органнары һәм җирле үзидарә органнары мәгълүматларына, шулай ук Вәкилнең җәмәгатьчелек ярдәмчеләре биргән мәгълүматларга, хөкүмәтнеке булмаган хокук саклау оешмалары һәм массакүләм мәгълүмат чаралары белдерүләренә, республика ведомствоара комиссияләре материалларына һәм башка чыганакларга нигезләнә.

Әлеге докладның эчтәлеге булып хезмәткә хокук, торакка хокук, сәламәтлек саклауга һәм медицина ярдәменә хокук, гражданнарның сайлау хокукы, гражданнарның берләшүгә хокукын саклау буенча проблемалы хәлләрне анализлау тора. Докладта шулай ук инвалидларның, мигрантларның һәм мәҗбүри тоту урыннарында тотылучы затларның хокукларын тәэмин итү һәм саклауга да бәя бирелде.

Гражданнарның мөрәҗәгатьләрен анализлау

Татарстан Республикасында Кеше хокуклары буенча вәкаләтле вәкил докладының эчтәлеге шактый дәрәҗәдә Вәкил адресына гражданнардан килгән мөрәҗәгатьләргә нигезләнгән. 2016 елда Вәкилгә 3549 мөрәҗәгать керде, бу 2015 елда килгән мөрәҗәгатьләргә караганда (2998 мөрәҗәгать) 18 процентка күбрәк.

2016 елда Татарстан Республикасында Кеше хокуклары буенча вәкаләтле вәкилгә гражданнар мөрәҗәгатьләре саны

Күрсәткечләр	**Мөрәҗәгатьләр саны**
Барлык мөрәҗәгатьләр	3549
Телдән мөрәҗәгатьләр	1555
Язмача һәм электрон документ рәвешендәге мөрәҗәгатьләр	1994

Татарстан Республикасында Кеше хокуклары буенча вәкаләтле вәкилгә килгән шикаятьләрнең эчтәлеге киң, шуның белән бергә, иң күп урынны элеккечә гражданнарның торакка хокукларын тормышка ашыру һәм торак-коммуналь хуҗалыгы мәсьәләләре (2016 елда 651 мөрәҗәгать) алып тора. Шулай ук Татарстан Республикасында гражданнарны социаль тәэминат һәм социаль яклау (427 мөрәҗәгать), затларны мәҗбүри тоту урыннарында тоту (287 мөрәҗәгать) мәсьәләләре, хокук саклау органнары хезмәткәрләренә шикаятьләр дә (334 мөрәҗәгать) киң таралганнардан.

2016 елда Татарстан Республикасында Кеше хокуклары буенча вәкаләтле вәкилгә мөрәҗәгатьләр тематикасы

Мөрәҗәгатьләр тематикасы	**Ел**	
	Мөрәҗәгатьләр саны	**%**
Торак мәсьәләләре, шул исәптән торак-коммунальхезмәт күрсәтү мәсьәләләре	651	18,34
Социаль тәэминат һәм халыкны социаль яклау	427	12,03

Хокук саклау органнары хезмәткәрләренә шикаятьләр	334	9,41
Мәҗбүри тоту урыннарында затларны тоту шартлары	287	8,09
Хезмәт законнары	272	7,66
Суд карарлары белән килешмәү	247	6,96
Медицина хезмәте күрсәтү	156	4,40
Гражданлык кабул итү һәм паспортмәсьәләләре	122	3,44
Үтәү карары	99	2,79
Җир мәсьәләләре	66	1,86
РФ Кораллы Көчләрендә хезмәт итү	51	1,44
Мәгариф	37	1,04
Хокукый мәгълүмат бирү мәсьәләләре	146	4,11
«Халык контроле» мәсьәләләре	364	10,26
Башка мәсьәләләр (гражданнарның дәүләт хакимияте органнарына шәхси һәм күмәк мөрәҗәгатьләргә хокукы, муниципаль берәмлекне яки конкрет тору урынын төзекләндерү (юл хуҗалыгы, җәмәгать транспорты) һәм башкалар	290	8,17
Барлыгы:	**3549**	**100**

2016 елда Татарстан Республикасында Кеше хокуклары буенча вәкаләтле вәкил дәүләт органнары, җирле үзидарәләр органнары һәм вазифадагы затлар адресына карарларда яки эшләрдә кеше һәм граждан хокукларын һәм ирекләрен бозу очракларында хокукларны һәм ирекләрен торгызуга тиешле һәм кирәкле чараларга кагылышлы, бигрәк тә торакка хокуклар белән бәйле тәкъдимнәр булган заключениеләр җибәргән.

Үткән елда Татарстан Республикасында Кеше хокуклары буенча вәкаләтле вәкил суд утырышларында өченче зат яки кызыксынучы зат сыйфатында гражданнарның хакимият органнарына, җирле үзидарәләр органнарына яки башка учреждениеләргә таләпләрен яклады. Болар – социаль наем килешүе буенча төзекләндерелгән торак бинасы бирү, махсуслашкан торак бинасы наемы килешүе буенча махсуслашкан торак фондыннан төзекләндерелгән торак бинасы бирүгә хокукны тану, бала туу уңаеннан социаль ипотека программасы буенча торак бәясен түләүгә гаиләгә дәүләт яклавын тәэмин итүне йөкләү, Татарстан Республикасы Сәламәтлек саклау

министрлыгына сирәк очрый торган авыру белән авыручы пациентларны дарулар белән тәэмин итүне йөкләү, намуслы кулланучы итеп тану һәм квартирга милек хокукын яклау, шулай ук Россия Федерациясе дәүләт чикләре аша Россия Федерациясеннән читкә мәҗбүри күчерү формасында чыгарып җибәрү сыйфатында административ җәза билгеләү турында үтәү карарын туктату турындагы эшләр иде.

Территорияләрнең ераклыгын һәм республика халкының социаль мобильлеге төрлечә булуын исәпкә алып, гражданнардан кергән мөрәҗәгатьләрдәге кайбер сорауларны хәл итү, шулай ук Россия күләмендәге мөһим вакыйгаларда, шул исәптән 2016 елгы сайлау кампаниясендә гражданнар мөрәҗәгатьләрен карау буенча Татарстан Республикасында Кеше хокуклары буенча вәкаләтле вәкил проактив формаларда эшен дәвам итте.

2016 елда гражданнарны бердәм кабул итү көне һәм Россия Федерациясе Президентының Татарстан Республикасындагы кабул итү бүлмәсе кысаларында Татарстан Республикасында Кеше хокуклары буенча вәкаләтле вәкил Аппаратында 29 шәхси кабул итү; видеоконференцэлемтә режимында 5 шәхси кабул итү; Чирмешән, Яшел Үзән, Лениногорск, Югары Ослан муниципаль районнарында 5 күчмә кабул итү; 4 уртак (тематик) кабул итү; Бөгелмә, Нурлат, Яшел Үзән, Алабуга муниципаль районнарында 5 уртак күчмә кабул итү булды.

Сайлаучыларның, референдумда катнашучыларның ирекләрен һәм законлы мәнфәгатьләрен, хокукларын дәүләт яклавы өстәмә гарантияләре мәсьәләләрендә Татарстан Республикасы Үзәк сайлау комиссиясе белән бергәләп эшләү турында Килешүне тормышка ашыру кысаларында, Татарстан Республикасында Кеше хокуклары буенча вәкаләтле вәкил Аппараты хезмәткәрләре узган елның сентябрендә сайлау кампаниясе кысаларында гражданнарның сайлау хокуклары мәсьәләләрендә «кайнар элемтә» кысаларында гражданнарга консультацияләр үткәрде.

2016 елның сентябрендә Татарстан Республикасында Кеше хокуклары буенча вәкаләтле вәкил суд карарларын үтәү мәсьәләләре буенча «кайнар элемтә» оештырды (республиканың 145 кешесенә консультация бирелде), аның

нәтиҗәләре буенча Суд приставлары федераль хезмәтенең Татарстан Республикасындагы идарәсенә законда каралган очракларда суд приставы-башкаручы карарларын үзвакытында җибәрү уңаеннан үтәү дисциплинасын күтәрү кирәклеге, шулай ук законда каралган очракларда бурычлыны яки аның милкен эзләү турында белдерү буенча үз вакытында карарлар кабул итү өлешендә үтәү дисциплинасын көчәйтү турында суд приставларының район бүлекләренә тәкъдимнәр җибәрелде.

2016 елда Татарстан Республикасында Кеше хокуклары буенча вәкаләтле вәкил «Россия пенсионерлары берлеге» төбәк иҗтимагый оешмасы белән берлектә Россия Федерациясе Пенсия фондының Татарстандагы идарәсенең Казан шәһәре районнары бүлекләрендә 10 «Хокукый ярдәм көне» үткәрелде, аның кысаларында 316 гражданга хокукый ярдәм күрсәтелде.

Россия Җәзаларны үтәтү федераль хезмәтенең Татарстандагы идарәсе белән берлектә Татарстан Республикасында Кеше хокуклары буенча вәкаләтле вәкил Аппараты тарафыннан мәҗбүри тоту урыннарында тотылучы затлар өчен 9 «Хокукый ярдәм көне» үткәрелде. Аларда 515 кеше консультация алды.

Республиканың барлык муниципаль районнарында һәм шәһәр округларында Татарстан Республикасында Кеше хокуклары буенча вәкаләтле вәкилнең җәмәгать ярдәмчеләре җитәкли торган җәмәгатьчелекне кабул итү бүлмәләре эшли.

2016 елда җәмәгать ярдәмчеләренә 1576 граждан мөрәҗәгать иткән.

Җәмәгать ярдәмчеләренә гражданнар мөрәҗәгать итә торган төп сораулар – болар торак, шул исәптән, торак-коммуналь хезмәт күрсәтү, медицина ярдәме күрсәтү, хезмәт законнары, җир һәм мәгариф мәсьәләләре.

2016 елда Вәкил «Халык контроле» Татарстан Республикасы дәүләт мәгълүмат системасына килгән белдерүләрне карау буенча һәм гаризаларны сыйфатлы карау һәм белдерүләргә бирелә торган статусларның нигезлелеге буенча «Халык контроле» дәүләт системасы өчен җаваплы башкаручылар кабул итә торган чараларны тикшерү эшен дәвам итте.

2016 елда иң популяр төрләр түбәндәгеләр булды: «Территорияләрне төзекләндерү» – 12405 белдерү, «Муниципаль юлларны карау һәм төзекләндерү» – 7730 белдерү, «Юл хәрәкәтен оештыру» – 3351 белдерү, «Сырхауханәләр һәм хастаханәләр» – 752 белдерү.

Татарстан Республикасында Кеше хокуклары буенча вәкаләтле вәкил баш модератор буларак, 2016 елда гражданнарның белдерүләрен карау буенча үзвакытында чаралар күрү максатында гаризаларның 7,38 % эшләп бетерү өчен кире кайтарды, шулардан иң күбесе «Юл хәрәкәтен оештыру», «Территорияләрне төзекләндерү» һәм «Муниципаль юлларны карау һәм төзекләндерү» төрләренә кагыла.

Шуның белән бергә Вәкил әлеге докладта муниципаль юлларны карау һәм төзекләндерү, квартал һәм ишегалды территорияләрен төзекләндерү, күперләрне төзәтүгә кагылышлы 2012-2013 еллардагы белдерүләрнең бүгенге көнгә кадәр үтәлмәвен белдерә.

Ел дәвамында «Халык контроле» Татарстан Республикасы дәүләт мәгълүмат системасына килгән гражданнар гаризаларын анализлау кысаларында ачыкланган кайбер проблемалы мәсьәләләр шулай ук докладка кертелде.

Сайлау хокукларын тормышка ашыру

2016 елның 13 июлендә видеоконференция режимында Россия Федерациясе субъектлары сайлау комиссияләре белән «Сайлаулар һәм референдумнар әзерләү һәм үткәрү мәсьәләләре буенча сайлау комиссияләренең Россия Федерациясе субъектлары дәүләт хакимияте органнары, Россия Федерациясе субъектларындагы Кеше хокуклары буенча вәкаләтле вәкилләр белән үзара хезмәттәшлеге практикасы турында» темасына Россия Федерациясе Үзәк сайлау комиссиясе утырышын үткәрү кысаларында Татарстан Республикасында Кеше хокуклары буенча вәкаләтле вәкил белән Татарстан Республикасы Үзәк сайлау комиссиясе арасында сайлаучыларның,

референдумнарда катнашучыларның хокукларын, ирекләрен һәм законлы мәнфәгатьләрен өстәмә дәүләт яклавы гарантияләре мсәьәләләрендә үзара хезмәттәшлек итү турында Килешүгә кул куелды. Килешү беренче чиратта республика территориясендә сайлаучыларның, референдумнарда катнашучыларның хокукларын, ирекләрен һәм законлы мәнфәгатьләрен өстәмә дәүләт яклавы гарантияләре белән тәэмин итүгә, шулай ук сайлау хокукларын тормышка ашыру авыр булу очракларын бергәләп ачыклап, хәл итүгә юнәлтелгән. Килешү шулай ук сайлаучылардан килгән мөрәҗәгатьләрне, шикаятҗләрне һәм тәкъдимнәрне карау барышында оператив рәвештә мәгълүмат белән алмашу мөмкинлеге дә бирә.

2016 ел җиденче чакырылыш Россия Федерациясе Федераль җыены Дәүләт Думасы депутатларын сайлау белән истә калды.

Гражданнарның сайлау хокукларын яклауга җәмәгатьчелек контроле, сайлаучыларнын сайлау гамәлләре тәртибе һәм вакыты турындагы сорауларына, тавыш бирү барышында юл куелган хокук бозулар турындагы хәбәрләренә тиз арада җавап бирү максатыннан Татарстан Республикасы Үзәк сайлау комиссиясе гражданнарның сайлау хокукларын бозуга кагылышлы мәгълүматлар мониторингы мәсьәләләре буенча «кайнар элемтә» эшен оештырды, ул бердәм тавыш бирү көнендә дә эшләде. «Кайнар элемтә» телефонына барлыгы 1075 мөрәҗәгать керде.

Мөрәҗәгатьләрдә иң еш очраган сораулар – беркетү таныклыгы алу, сайлаучылар исемлегенә кертү турында, социаль-көнкүреш характерындагы сораулар да бар. Гражданнардан «кайнар элемтә»гә килгән барлык сорауларга телдән тиешле аңлатмалар бирелде. «Кайнар элемтә» эшендә Татарстан Республикасында Кеше хокуклары буенча вәкаләтле вәкил Аппараты хезмәткәрләре дә даими катнашты.

Бердәм тавыш бирү көнендә, 2016 елның 18 сентябрендә Татарстан Республикасында Кеше хокуклары буенча вәкаләтле вәкил сайлау барышында гражданнар хокукларын саклау мониторингын алып барды.

Кайбер категорияле гражданнарның сайлау хокукларын тәэмин итү һәм тормышка ашыру тикшерелде, Вәкил һәм Аппарат хезмәткәрләре Казан шәһәрендә һәм Яңа Чишмә авылында берничә сайлау участогында булды. Кулга алынган гражданнарның республиканың муниципаль районнарындагы тикшерү изоляторларында — Бөгелмә шәһәренең 3 нче, Минзәлә шәһәренең 4 нче, Чистай шәһәренең 5 нче тикшерү изоляторларында сайлауда катнашуга хокукы мөмкинлекләрен тикшерү өчен вәкилнең җәмәгать ярдәмчеләре җибәрелде.

Булган сайлау участокларында тавыш бирү барышы, сайлау комиссиясе әгъзалары гамәлләре, шул исәптән сайлаучыларга бюллетеньнәр бирү, участок сайлау комиссиясе әгъзаларының гражданнарның документларын тикшерү оештырылды. Сайлау хокукларын яклау турында закон таләпләре тулы күләмдә сакланды, хокук бозулар ачыкланмады. Тавыш бирү бүлмәләре бюллетеньнә бирү, тавыш бирү кабиналары һәм тавыш бирү әрҗәләре күзәтүчеләр күз алдында булырлык итеп җиһазландырылган иде, тавыш бирү кабиналары яшерен тавыш бирүгә конституцион хокукны тәэмин итте, мәгълүмат стендларында сайлау бюллетеньнәренә кертелгән кандидатлар һәм партияләр турында мәгълүмат бар иде, стендларга агитация материаллары урнштатырылмаган иде.

Татарстан Республикасы медицина оешмаларында Әлмәт, Бөгелмә, Биектау, Алабуга, Яшел Үзән, Лениногорск, Түбән Кама, Норлат, Чистай, Казан медицина учреждениеләрендә вакытлыча сайлаучылар өчен 41 участок сайлау комиссиясе оештырылган иде. Сайлаулар үткәрү барышында Татарстан Республикасы Сәламәтлек саклау министрлыгы штабына җиденче чакырылыш Россия Федерациясе Федераль җыены Дәүләт Думасы депутатларын сайлауга әзерлек һәм үткәрү белән бәйле мәсьәләләрне оператив хәл итү буенча шикаятьләр кермәде.

Тагын шуны билгеләп үтәргә кирәк, Казан шәһәрендә күз һәм терәк-хәрәкәтләнү авырулары буенча инвалид булган гражданнар күпләп яши торган урыннарда оештырылган сайлау участокларында Татарстанга физик

мөмкинлекләре чикләнгән сайлаучыларның тавыш бирүе шартлары белән танышу максаты белән килгән, Россия Үзәк сайлау комиссиясенең инвалидларның иҗтимагый оешмалары белән эшләү буенча эшче төркеме әгъзасы Ф.Нурлыгаянов булды. Россия Үзәк сайлау комиссиясе вәкиле сайлау участокларын пандуслар, терәк-хәрәкәтләнү авырулары белән авыручы сайлаучылар тавыш бирү өчен махсуслашкан кабиналар, сайлау бюллетенен мөстәкыйль тутыру өчен трафаретлар, Брайль буенча әзерләнгән кирәкле мәгълүмати-аңлату материаллары белән җиһазлауга аерым игътибар юнәлтте. Нәтиҗәләр турында Россия Үзәк сайлау комиссиясенең эшче төркем әгъзасы видеоконференң элемтә барышында Россия Үзәк сайлау комисиясе әгъзаларына Казанда сайлау участокларының физик мөмкинлекләре чикләнгән кешеләр өчен ачык булуын хәбәр итте.

Ләкин шунысын да билгеләргә кирәк, республиканың барлык муниципаль берәмлекләрендә дә инвалидлар өчен унайлы тирәлек тулы күләмдә эшләнмәгән әле, кайбер сайлау участоклары беренче каттан югарыда урнашканлыктан, аларда лифтлар булмаганлыктан, хәрәкәтләре чикләнгән сайлаучылар өчен кайбер авырлыклар тудырды.

Татарстан Республикасы Үзәк сайлау комиссиясе мәгълүматы буенча, җиденче чакырылыш Россия Федерациясе Федераль җыены Дәүләт Думасы депутатларын сайлауларын үткәрү вакытында Татарстан Республикасы Үзәк сайлау комиссиясенә 148 мөрәҗәгать кергән, шуларның 61е тавыш бирү көнендә килгән, калган 48 мөрәҗәгать тавыш бирү көненнән соң алынган. Окргу сайлау комиссияләренә 7 мөрәҗәгать керде.

Үз мөрәҗәгатьләрендә гражданнар сайлауларны мәгълүмати тәэмин итүне бозуга (сайлау алды агитациясе вакытларын һәм үткәрү тәртибен бозу); сайлау комиссияләре эшендә оештыру, мәгълүмати һәм техник кимчелекләр булуга; комиссияләрнең тавыш бирү барышындагы кайбер тиешсез гамәлләреннән (сайлаучыларның исемлекләрен төзү буенча эшләп җиткермәүләр, тавыш бирү өчен участоктан тыш урыннарда тавыш бирүне үткәрүне бозуга,шулай ук сайлаучыларның тавышларын санаганда һәм тавыш

биру нәтиҗәләре турында беркетмәләр төзегәндә, аларның күчермәләрен биргәндә хокук бозуларга юл куелуларга зарланды. Кайбер мөрәҗәгатьләр кандидатларны күрсәтү һәм теркәү мәсьәләләренә багышланган иде.

Шуның белән бергә сайлау кампаниясе чорында сайлау комиссияләренең сайлау хокукларын бозулары ачыкланмады.

18 сентябрьдә, тавыш биру көнендә кергән мөрәҗәгатьләрнең төп өлеше сайлау комиссияләре эше белән һәм Казан шәһәре сайлау участокларында тавыш биру барышын видеокүзәтү белән бәйле иде. Тавыш биру бинларыннан канәгатьләнмәслек сурәтләр трансляцияләү белән бәйле барлык сораулар үз вакытында «Ростелеком» җәмгыятенә җибәрелде.

Җиденче чакырылыш Россия Федерациясе Федераль җыены Дәүләт Думасы депутатларын сайлау буенча сайлау кампаниясе чорында Татарстан Республикасы Югары судында дүрт административ эш каралды. Алар кандидатны депутатлыкка теркәү карарын юкка чыгару, кандидатны депутатлыкка теркәүне юкка чыгару, бер мандатлы сайлау округы буенча сайлау бюллетене текстын раслау турында округ сайлау комиссиясе карарын юкка чыгару, Татарстан Республикасы Үзәк сайлау комиссиясенең Казан шәһәре сайлау участокларында видеокүзәтү куллану турындагы карарын юкка чыгару турында. Барлык административ дәгъва белдерүләре буенча Татарстан Республикасы Югары суды административ дәгъва белдерүләрен канәгатьләндерүдән баш тарту турында карар чыгарды.

Берләшүгә хокук

Дәүләт һәм гражданлык җәмгыятенең партнерлык мөнәсәбәтләре үзара кызыксынуга һәм бер-берсенең социаль миссиясен тануга нигезләнгән.

Татарстан коммерциягә кагылышы булмаган оешмалар саны буенча, Идел буе округында иң зурысы һәм Санкт-Петербург һәм Мәскәүдән кала,

илебездә өченче төбәк санала. Соңгы биш елда аларның саны бер ярым тапкыр – 3964тән 5548гә кадәр артты (мәгълүматлар 2016 елның 1 октябренә). Алар исәбендә 1842 дини оешма, 69 сәяси партия, 590 һөнәри берлекләр, 48 милли-мәдәни автономия, 362 хәйрия оешмасы, 404 коммерциягә кагылышы булмаган автоном оешма.

Гражданлык җәмгыятен үстерүгә һәм аның потенциалын ныгытуга коммерциягә кагылыш булмаган социаль юнәлештәге оешмалар күпьяклы булышлык күрсәтә. Татарстан Республикасында иҗтимагый берләшмәләр тормышка ашыра торган социаль әһәмиятле проектларны үтәү өчен бәйге нигезендә субсидия бүленүгә, максатчан финанслауга, грант белән ярдәм итүгә кагылышлы норматив хокук актлары кабул ителгән.

Россия Икътисад үсеше министрлыгының бәйге буенча сайлап алу нәтиҗәләренә караганда, 2011 елдан 2015 елга кадәр Татарстан Республикасы социаль юнәлештәге коммерциягә кагылышы булмаган оешмаларга ярдәм итүгә бирелә торган субсидия күләме буенча алдынгы төбәкләр исәбенә керә. Татарстан Республикасы Икътисад министрлыгы мәгълүматлары буенча, бәйге нигезендә федераль бюджеттан 118,0 млн сум күләмендә бирелгән акчадан 328 социаль юнәлештәге коммерциягә кагылышы булмаган оешмаларның социаль яктан әһәмиятле проектларына ярдәм күрсәтелде. 2016 елның 1 сентябренә социаль юнәлештәге коммерциягә кагылышы булмаган оешмаларның республика реестрында муниципаль, федераль, республика дәрәҗәсендә ярдәм алучы 554 оешма турында мәгълүмат бар, аларга 2010-2016 елларда 3,0 млрд сумнан артык күләмдә финанс ярдәме күрсәтелде. Шулай итеп, һәр бишенче социаль юнәлештәге коммерциягә кагылышы булмаган оешмага дәүләт, яки федераль, яки муниципаль дәрәҗәдә ярдәм күрсәтелде.

Бүгенге көндә, социаль юнәлештәге коммерциягә кагылышы булмаган оешмаларга дәүләт ярдәме таләп ителүен, шулай ук Татарстан Республикасында гражданлык җәмгыятен алга таба да үстерү ихтыяжын исәпкә алып, 2017-2020 елларда социаль юнәлештәге коммерциягә кагылышы булмаган оешмаларга ярдәм итү программаларын озайту турында карар кабул

ителде. Программа социаль юнәлештәге коммерциягә кагылышы булмаган оешмалары тармагы инфраструктурасын үстерүгә, гражданнарның үзара татулыгына, милләтара һәм динара дуслыгына, җәмгыятьтә ришвәтчелеккә каршы тискәре караш формалаштыруга, мәдәният, сәнгать, иҗатта, өстәмә белем алуга, сәламәт яшәү образын һәм спортны пропагандалауга, аларны популярлаштыруга, инвалидларны социаль яраштыруга, ятимлекне кисәтүгә, аналар һәм балаларга ярдәм итүгә юнәлдерелде.

Татарстанда Татарстан Республикасы Президенты, хакимият органнары һәм җирле үзидарә органнары, республиканың социаль юнәлештәге коммерциягә кагылышы булмаган оешмалар, ведомстволар һәм муниципаль иҗтимагый советлар, һөнәри берлекләр, массакүләм мәгълүмат чаралары, академик берләшмәләр, шулай ук Россия Федерациясе Иҗтимагый палатасы һәм төбәк иҗтимагый палата вәкилләре катнашында социаль юнәлештәге коммерциягә кагылышы булмаган оешмаларның республика форумын уздыру мөһим традициягә әйләнде. Социаль юнәлештәге коммерциягә кагылышы булмаган оешмаларга милек белән ярдәм күрсәтүдә 2015 елда социаль юнәлештәге коммерциягә кагылышы булмаган оешмаларның республика үзәген оештыру зур адым булды. Татарстан Республикасы Иҗтимагый палатасы уздырган конкурс кысаларында социаль юнәлештәге коммерциягә кагылышы булмаган оешмаларга биналар бушлай бирелә башлады. Татарстан Республикасында гражданлык җәмгыяте институтын үстерүгә керткән өлеш өчен ТР Президенты премиясен раслау турында ТР Президенты указы –социаль юнәлештәге коммерциягә кагылышы булмаган оешмаларның дәүләт партнеры булуын раслаучы тагын бер фактор.

Кешенең һәм гражданның хокукларын һәм ирекләрен нәтиҗәле яклау максатыннан күпьеллык эш тәҗрибәсенә, иҗтимагый хокук яклау оешмалары белән хезмәттәшлек һәм алар белән төзелгән килешүләргә нигезләнеп, Вәкил үзенең хокук яклау функциясен дәвам итә.

2016 елда «Татарстан Республикасында коммуналь-торак хуҗалыгы өлкәсендә иҗтимагый контроль төбәк үзәге»нең (башкарма директоры –

Романов Дмитрий Сергеевич) «Социаль тернәкләндерү һәм ярашу үзәге» соцИаль юнәлештәге коммерциягә кагылышы булмаган автоном оешма (генераль директоры – Гайнетдинов Азат Галимҗан улы) белән партнерлык мөнәсәбәтләре көйләнде.

Республика социаль юнәлештәге коммерциягә кагылышы булмаган оешмалар партнерлыгында Вәкил аеруча зур игътибарны хокукый белемне күтәрүгә һәм гражданнарга юридик хезмәт күрсәтүгә бирә. Халык белән эшләүдә «Кайнар элемтә»ләр, «Хокукый ярдәм көннәре», Хокукый белем мәктәбе дәресләре, курслар һәм лекцияләр уздыру, шулай ук методик белешмәлекләр әзерләү кебек эш формаларын куллану практикада үзен яхшы күрсәтә.

Менә мәсәлән, «Россия пенсионерлары берлеге» Бөтенроссия иҗтимагый оешмасының Татарстан Республикасы буенча төбәк бүлеге белән берлектә (идарә рәисе – Любовь Николаевна Мишина) даими рәвештә хокукый белем мәктәбе дәресләре, Казанда һәм республика районнарында (ТР Адвокат һәм Нотариаль палаталары ярдәме нигезендә) хокукый ярдәм көннәре оештырыла.

Хөкем җәзасын үтәп кайтучы затларны кабул итү, колонияләрдә хокукый ярдәм көннәре, шулай ук Эчке эшләр министрлыгының вакытлыча тоту изоляторларында, СИЗО һәм колонияләрдә яшәү шартларын тикшерү Татарстан Республикасы Иҗтимагый күзәтү комиссиясе хезмәттәшлегендә үтә.

«Юридик клиника» мигрантларга һәм Татарстан Республикасыныц социаль яктан якланмаган халкына хокукый ярдәм итү үзәге (җитәкчесе – Балафендиева Гөлия Гомәр кызы) һәм «Яца гасыр» автоном хәйрия коммерциягә кагылышы булмаган оешманың (генераль директоры – Таишева Лилия Әхәт кызы) үзара актив хезмәттәшлеге аркасында миграцион мөнәсәбәтләрнең бөтен тармагы – хезмәт мигрантлары, качаклар, теләнчеләр, илдән чыгарылып җибәрелгән чит ил гражданнары, гражданлыгы булмаган затлар игътибар үзәгендә тора.

Гражданнарның мөрәҗәгатьләре белән эшләгәндә «Акцент» хокук яклау группасы (җитәкчесе – Мөхәммәтҗанов Булат Салихҗан улы), «Добро даром»

хәйрия фонды (җитәкчесе – Хәкимуллин Раушан Рафикъ улы) һәм башкалар белән үзара хезмәттәшлек итә.

ТР Президенты Р.Н.Миңнеханов 2016 елның 21 сентябрендә ТР Дәүләт Советына юлламасында социаль юнәлештәге коммерциягә кагылышы булмаган оешмаларга, халыкка социаль хезмәт күрсәтүне дә кертеп, дәүләт функцияләрен тапшыру юлында кыюрак барырга кирәклеген билгеләде. Әгәр РФ субъектлары тәҗрибәсенә мөрәҗәгать итсәк, социаль-иҗтимагый хезмәтләрне, шул исәптән норкоманнарны тернәкләндерү, инвалидларга өйдә ярдәм күрсәтү, гражданнарга һәм балаларга ашыгыч социаль хезмәтләрне Пермь краеның дәүләтнеке булмаган оешмалары күрсәтә, биредә социаль юнәлештәге коммерциягә кагылышы булмаган оешмалары проектларын финанслау озак вакытлы финанслауга күчерелгән. Пермь крае Социаль үсеш министрлыгы линиясе буенча иҗтимагый оешмаларны һәм аларның хисапларын финанслауның ачык процедуралары оештырылган.

Татарстан Республикасында социаль юнәлештәге коммерциягә кагылышы булмаган оешмалар социаль һәм иҗтимагый файдалы хезмәт күрсәтүдә катнашмыйлар диярлек. Татарстан Республикасы Иҗтимагый палатасы төп проблемалар итеп социаль өлкәдә дәүләтнеке булмаган тармак үсеше өчен институциональ нигезләрнең булмавын, социаль хезмәтләр күрсәтү системасында катнашу өчен социаль юнәлештәге коммерциягә кагылышы булмаган оешмалар үсешенең тиешле дәрәҗәдә булмавын, шул исәптән күп кенә коммерциягә кагылышы булмаган оешмаларның даими эшкә әзербулмавын, коммерциягә кагылышы булмаган оешмаларда квалификацияле белгечләрнең, шул исәптән финансларның тотрыксызлыгын, социаль хезмәтләр базарына чыгу өчен социаль юнәлештәге коммерциягә кагылышы булмаган оешмаларның белем бирү системасының булмавын атады.

Бүгенге көндә, безгә калса, социаль юнәлештәге коммерциягә кагылышы булмаган оешмаларның кадрлар потенциалын үстерү, аларның хокукый һәм мәгълүмати яктан белем алуы, иң яхшы практикаларны тарату, социаль юнәлештәге коммерциягә кагылышы булмаган оешмаларның халыкка социаль

юнәлештәге хезмәтләр күрсәтү сыйфатын, гомумән алганда, күтәрү ихтыяжы бар.

Татарстан Республикасының алга таба социаль-икътисади үсеше өчен кеше һәм гражданнар хокукларын яклау эшенә социаль һәм гражданлык ягыннан актив халыкны күбрәк җәлеп итеп, социаль әһәмияте булган проектларны тормышка ашыру турында мәгълүматларны республика массакүләм мәгълүмат чараларында киңрәк яктыртуга игътибар бирергә кирәк.

Хезмәт мөнәсәбәтләре өлкәсендә кеше хокукларын яклау

Һәр кешенең тормыш дәрәҗәсе аны хезмәт базарында тормышка ашыру, алына торган керемнәр, шул исәптән эш хакы дәрәҗәсе белән өзлексез бәйләнгән. Теләсә кайсы гаиләнең иминлеге аның күләменнән, үзвакытында, даими алуыннан тора.

Социаль-икътисад мониторингы буенча Татарстан Республикасы Комитеты мәгълүматларыннан чыгып, шундый нәтиҗә ясарга була: социаль минимумнан түбән (минималь куллану бюджеты, шулай ук яшәү минимумы) уртача хезмәт хакы түләүче эре һәм урта предприятиеләренең саны кимүе күзәтелде.шулай ук рәсми статистика мәгълүматларына караганда узган 2016 елда 2015 ел белән чагыштырганда күп булмаса да, реаль хезмәт хакы күләме артты.

Шул ук вакытта эш хакын вакытында түләмәү республикада элеккечә кискен проблемаларның берсе булып кала. Хисап тоткан авыл хуҗалыгы, ау һәм агач әзерләү, эшкәртү оешмалары һәм предприятиеләрендә эш хакы буенча кичектерелгән бурыч 2017 елның 1 гыйнварына, Татарстанстат мәгълүматларына караганда 12 миллион 636 мең сум тәшкил иткән. Ел нәтиҗәләре буенча эш хакы буенча иң күп әҗәтлеләр: «Ак барс Буа» ширкәте (Буа районы) – 3,863 миллион сум, «Фон-Строй» җәмгыяте (Казан шәһәре) – 3,325 миллион сум, «Нефтехимзаводстрой» төзелеш идарәсе (Түбән Кама

районы) – 2,435 миллион сум, «Нәүрүз» җәмгыяте (Әгерҗе районы) – 1,523 миллион сум, «Ак барс Кайбыч» 2 нче филиал (Кайбыч районы) – 1,490 миллион сум, шуңа 893 эшче вакытында эш хакы ала алмаган.

Эш хакын вакытында түләмәү фактлары масштабын контроль-күзәтчелек органнарының статистика мәгълүматлары да дәлилли. Татарстан Республикасының дәүләт хезмәт инспекциясе мәгълүматларына караганда 2016 елда дәүләт инспекторлары таләбе буенча кичектерелгән эш хакы 14320 хезмәткәргә түләнгән. Түләүләрнең гомуми суммасы 219 миллион 802,04 мең сум.

Суд приставлары федераль хезмәтенең Татарстан Республикасындагы идарәсе мәгълүматларына караганда. Хезмәткәрләрнең эш бирүчедән эш хакын бары судка, аннан суд пристав-башкаручыларына мөрәҗәгать иткәч кенә алу очраклары арткан. 2016 елның 12 аенда гомуми суммасы 205 миллион 525 мең сум булган 7503 үтәү карары ябылган. (2015 елда – гомуми суммасы 83 миллион 426 мең сум булган 5486 үтәү карары ябылган булган).

Бурычның төп сәбәбе – предприятиенең акчасы юклык. Шуның белән бергә, тикшерү органнары эш хакын түләмәүнең сәбәбе оешма җитәкчесенең үз кесәсен яратуы яки явыз нияте икәнен ачыклаган, шуның нәтиҗәсендә җинаять эшләре ачылган. 2016 елда Россия Федерациясе Тикшерү комитетының Ттатарстан Республикасындагы тикшерү идарәсе тикшерү бүлекчәләре эш хакы, пенсияләр, стипендияләр, пособиеләр һәм башка социаль түләүләр белән бәйле 52 җинаять эше ачкан, шулардан 10 җинаять эше судларга җибәрелгән, тагын 31 җинаять эше туктатылган. Шулай итеп, практика күрсәткәнчә, кардиналь чаралар күрү оешмалар җитәкчеләренә хезмәткәрләренә эш хакы түләү өчен акча эзләргә булышлык итәргә мөмкин. Ләкин мондый инициативаның булмавы да ихтимал. Эш хакы буенча бурычны түләү турындагы мәсьәлә оешма җитәкчесенә карата җинаять эше ачылып та хәл ителмәскә мөмкин.

Мәсәлән, узган ел ООО «Агрызская МСО» җәмгыяте җитәкчесе 2014 елның октябреннән 2015 елның февраленә кадәр хезмәт хакын өлешчә түләмәү

аркасында суд карары белән Россия Федерациясе Җинаять кодексының 145.1 маддәсе 1 өлешендә каралган җинаять кылуда гаепле дип табылган. Әгерҗе районы прокуратурасы мәгълүматларына караганда, «Агрызская МСО» җәмгыяте җитәкчесен җинаять җаваплылыгына тарту 16 хезмәткәре алдында 379083,20 сум күләмендә бурычы булу белән бәйле.

Вәзгыятьне өйрәнү вакытына шул ачыкланды, Татарстан Республикасы Әгерҗе районы суд приставлары хезмәтенең территориаль бүлегендә прокурор гаризалары буенча суд актлары нигезендә кузгатылган эш хакын буенча бурычны кайтару турында нибары ике үтәү карары гына булган. Әлеге үтәү карарлары буенча акча алынган. Шул ук вакытта судка яки прокуратурага мөрәҗәгать итмәгән калган 14 хезмәткәргә хезмәт хакын түләү мәсьәләсе хәл ителмәгән. Алга таба хәл дә яхшырмаган. Җинаять эше буенча суд барышында «Агрызская МСО» җәмгыятенең банкротлыкка чыгару процедурасы булмаганлыктан асылда эшен туктатуы, табышы да булмавы ачыкланган.

Хезмәткәрләрнең үз вакытында судларга яки контроль-күзәтчелек органнарына мөрәҗәгать итмәве берничә сәбәп белән аңлатылырга мөмкин (сәламәтлек торышы, эш бирүченең бәхәсне тыныч юл белән хәл итәргә үгетләве һәм башкалар). Намуссыз эш бирүчеләр хезмәткәрләрнең пассивлыгы яки ышанычыннан файдаланып, озак вакытлар үз вазифаларын үтәүдән качып йөрергә мөмкин. Һәм монда безнең карашка оешма җитәкчесен җинаять җаваплылыгына тарту хезмәткәрләренә бурычын түләү теләген бетерергә мөмкин, ул җитди җәза алган бит инде.

Вәкил фикеренчә, Россия Федерациясе Җинаять кодексының 145.1 маддәсе буенча җинаять эше кузгатылган очракларда эш хакы буенча бурычны түләү судта эш каралганчы ук өстенлекле максат булырга тиеш, ә гаепләү карары чыгару түгел. «Җинаять эше бар, акча юк» кебек хәлләрдән качу өчен, оешма җитәкчесе белән сөйләшкәндә компетентлы органнар бурычны бетерүгә юнәлтелгән чараларның конкрет планын эшләп, шуларны контрольдә тотса яхшырак булыр иде. Әгәр предприятие җитәкчесенең бурычын кайтарырга теләге юк, ләкин бәйге производствосы ачылмаган һәм бурычлы-оешма

«Банкротлык турында» 2002 елның 26 октябрендә чыккан 127 нче федераль законда каралган тәртиптә бурыч буенча исәп-хисап ясамый икән, килеп туган хәлдә предприятиеләр хезмәткәрләре белән киң аңлату эшләре алып бару максатка ярашлы булыр иде.

2016 елда тулысынча хезмәт хакы түләмәү белән бәйле шикаятьләрне караганда тагын шул ачыкланды: эш хакын акчалата түләмәү өлеше арту; гамәлдәге законда каралган тотып калулар булганда эш хакы түләгәндә тотып калуларның гомуми күләмнән артып китү кебек хокук бозулар бар.

Узган чорда Вәкилгә даими рәвештә гражданнардан эшкә урнаша алмау, шул исәптән мәшгульлек үзәкләре аша да эшкә урнаша алмау турында мөрәҗәгатьләр керде. Әлеге мөрәҗәгатьләрне карау, әлеге тема буенча башка чаралар үткәрү кебек үк гражданнарның хезмәт эшчәнлеге һәм эш урыны сайлау хокукларын тормышка ашыруда дәүләт гарантияләрен көчәйтү кирәклеге турында нәтиҗә ясарга мөмкинлек бирә.

Хәлне анализлау шуны күрсәтә, ел саен булышлык күрсәтүне үтенеп мәшгульлек хезмәте органнарына эш эзләүдә кыенлыклар кичерүче меңнәрчә татарстанлы мөрәҗәгать итә. 2016 ел дәвамында Татарстан Республикасының мәшгульлек хезмәте дәүләт учреждениеләрендә теркәлгән һәм эшсез дип танылган гражданнар саны 13799 кешедән 18531 кешегә кадәр булды. Эшсез гражданнарның бер өлеше эш табуда зур мөмкинлекләр биргән «Эшсез гражданнарны профессиональ өйрәтү һәм өстәмә һөнәри белем бирү» дәүләт хезмәтеннән файдаланды. Узган елның 11 аенда 8060 кеше профессиональ өйрәнүгә һәм өстәмә һөнәри белем алуга керешә. Әйтергә кирәк, яңа һөнәри күнекмәләр тулаем алганда нәтиҗәле булды, шул исәптән эшкә урнаштыруның өстәмә гарантияләре билгеләнгән гражданнар өчен дә. Әйтик, Татарстан Республикасы Хезмәт, мәшгульлек һәм социаль яклау министрлыгы мәгълүматларына караганда, 369 инвалид һөнәри белем алган, һөнәри белем алуны тәмамлаган кешеләрнең 72,3 проценты эшкә урнашкан; иректән мәхрүм итү урыннарыннан азат ителгәннәрдән 51 кеше яңа эшкә өйрәнгән,

шуларның 80 проценты эшле булган; хәрби хезмәттән киткән 50 кеше кабат һөнәри белем алып, шуларның 84,1 проценты эшкә урнашкан.

Халыкның мәшгульлегенә булышлык итү өлкәсендә максатка ярашлы дәүләт сәясәте булуга карамастан, гражданнарның эш эзләве белән бәйле хокук бозулар да бар. Мәсәлән, Казан, Әлмәт, Яшел Үзән шәһәрләренең халыкны эш белән тәэмин итү үзәкләрен тикшерү шуны күрсәтте: эшкә алудан баш тартуның сәбәпләренең берсе бары гражданның элек хөкем ителүе. Бу уңайдан шуны искәртеп узыйк, гамәлдәге законнар шушы нигездә эш бирүче вәкиле эшкә алудан педагогик эшчәнлек белән шөгыльләнергә дәгъва итүчене генә кире кага алу очракларын күздә тота. Асылда мәшгульлек органыннан юллама белән килеп «җыештыручы», «урам себерүче», «йөк төяүче» вазифаларына урнашканда эшкә алудан баш тарту очраклары бар. Тикшерү барышында шулай ук эш эзләүченең тәҗрибәсе булмау аркасында эшкә урнаша алмау фактлары да бар, һөнәри стандартларга ярашлы рәвештә ул таләп ителмәскә дә мөмкин. Яшь - тагын бер дискриминация төре, эш эзләүчене олыгаеп килүе аркасында урындагы вазифага яки эшкә алмау очраклары бар.

Эшкә кабул итүдән нигезсез баш тарткан өчен граждан судка да бирә ала. Әмма һәр эш эзләүче булган урынга суд авырлыклары аша дәгъва итмәячәге дә ачык. Шуңа күрә дәүләт органнары артык сайланучан эш бирүчеләргә кандидатны эшкә алганда хокукларын кысу гамәлләрен бетерүгә юнәлтелгән чаралар күрсә, күпкә нәтиҗәлерәк булыр иде.

Компетентлы органнар әлеге хокук бозуларны бетерү белән шөгыльләнми дип исәпләү дөрес булмас иде. Проблеманы анализлау бу җәһәттән хезмәт законнарын бозучы эш бирүчеләргә тиешле тикшерүләр нәтиҗәләре буенча прокурор чаралары күрелүен күрсәтте. Шуның белән бергә, эш эзләүче һәм эш сыйфатлары белән бәйле булмаган сәбәпләр буенча эш бирүче кире каккан гражданнарның хезмәткә хокукларын өстәмә яклау механизмнары кирәк. Әлеге хәлләрне киметү өчен ведомствоара эшне җайга салу зарур. Халыкны эш белән тәэмин итү органнары эшкә алганда законсыз бар тартуларны күреп, аңлату эшләре белән генә шөгыльләнмичә, зур активлык

күрсәтеп, хокук бозучылар турында мәгълүматны тикшерү органнарына тапшырырга тиеш. Ахыр чиктә мондый һәр хокук бозу халыкны эш белән тәэмин итүгә булышлык итү буенча дәүләт сәясәте нигезләренә каршы килә һәм тиешле хезмәтләрнең эшчәнлеге нәтиҗәсен киметә.Эш урыннары булу турында мәгълүмат урнаштырган эш бирүчеләр белән аңлату эшләре алып бару шулай ук мөһим юнәлеәләрнең берсе булып тора. Теге яки бу кандидатны эшкә алмау хезмәт законннары положениеләрен белмәүдән дә килеп чыгарга мөмкин.

Әлеге докладта тасвирланган проблемалы мсәьәләләрне хәл итү өчен контроль-күзәтчелек һәм хокук саклау органнарының тәэсирле чаралары да, гражданнарның хезмәткә хокукларын бозуга юл куйган эш бирүчеләргә карата дәүләт органнары тарафыннан аңлату эшләре үткәрү дә мөһим. Вәкил фикеренчә, системалы эш алып бару кеше үзен намуссыз эш бирүче гамәлләреннән сакланмаган дип хис иткән очракларны киметер иде.

Гражданнарның торакка хокукларын яклау

Республикада торак төзү темплары югары булып кала бирә. Татарстан Республикасы Төзелеш, архитектура һәм торак-коммуналь хуҗалыгы министрлыгы мәгълүматларына караганда, 2016 елда республикада 2 миллион 406,5 мең квадрат метр торак сафка бастырылган.

Торак төзелеше программаларын тормышка ашыру нәтиҗәсендә күп квартирлы йортларда 18550 квартира, шул исәптән, «Татарстан Республикасы Президенты каршындагы дәүләт торак фонды» программасы буенча 5816 квартира, 9560 шәхси торак йорт төзелгән.

2016 елда 407 Бөек Ватан сугышы ветераны, 311 ятим, ата-ана тәрбиясеннән мәхрүм бала, 42 биш һәм аннан да күбрәк балалы гаилә, 81 яшь гаилә, 19 чернобыльче, 34 күченеп кайтырга мәҗбүр булучы, 3 Ерак Төньяктан кайтучы, 6 хәрби хезмәттән азат ителгән граждан торак белән тәэмин ителгән.

Ел нәтиҗәләре буенча, 6 проблемалы йорт тапшырылган, 1097 өлешче (өлешләп төзүдә катнашучы) яңа квартираларына күчкән. Шуның белән бергә алданган өлешчеләр проблемасы элеккечә үк актуаль булып кала.

Магистраль торба үткәргечләр саклау зонасы чикләрендә урнашкан торак йортларны сүтү проблемасы кискен калкып чыкты. 1999 елның 31 мартында дөнья күргән «Россия Федерациясендә газ белән тәэмин итү турында» 69 нчы федераль закон нигезендә магистраль торба үткәргечләр зонасында объектлар булырга тиеш түгел. Узган елда «Газпром Трансгаз Казань» җәмгыятенең дәгъва гаризалары буенча суд актларына ярашлы рәвештә Казан читендә урнашкан Салмачи, Яшел Үзән районының Осиново бистәсендә яшәүчеләргә карата шундый йөкләмә куелды.

Сафка бастырылган, суд карарлары буенча сүтелергә тиешле йортларның үзбелдеклеләнеп төзелгән корылмалар булмавын әйтергә кирәк. Җир участокларын һәм аларда торак төзү өчен рөхсәтне җирле үзидарә органнары биргән.

Вәкил яшәүчеләргә бердәнбер торакларын югалту куркынычы янаганлыктан, «Газпром Трансгаз Казань» җәмгыяте адресына торак йортларны сүтү турында суд карарларын үтәүне башкармыйча, мәсьәләне хәл итүнең башка мөмкинлекләрен карау тәкъдиме белән чыкты.

Хәлне алга таба өйрәнү нигезендә шул ачыкланды, «Газпром Трансгаз Казань» һәм җирле үзидарә органнары торба үткәргечнең факттагы урнашу материалларын тапшыру һәм тапшырылган материалларны районнарның җирдән файдалану карталарына кертү буенча РФ Энергетика-ягулык министрлыгының 1992 елның 29 апрелендә расланган магистраль торба үткәргечләрне саклау кагыйдәләрендә һәм РФ Госгортехнадзорның 1992 елның 22 апрелендә чыккан 9 нчы карарында каралган үз вазифаларын башкаруны төрлечә бәяләгәннәр.

«Газпром Трансгаз Казань» җәмгыяте мәгълүматы буенча, саклау зонасына керүче коммуникацияләр, объектлар, торба үткәргеч (башкарма сьемка) торышы турындагы материаллар җирле хакимият һәм идарә

органнарына тапшырылган. Әлеге позицияне суд инстанцияләре дә яклаган. Үз чиратында, җирле үзидарә органнары саклау зоналары чикләре турында тулы мәгълүмат булмавын ассызыклый.

Һәр як үз позициясен дөрес дип саный, ләкин ахыр чиктә әлеге вәзгыятьтә авыр хәлдә калган гражданнар зыян күрә, шул исәптән гамәлдәге закон нигезендә сүтү турында карар чыгару өчен минималь ераклыктагы кагыйдәләр һәм төзү нормаларында билгеләгән бары газ белән тәэмин итү системасы объектларына якын бина, корылма төзү факты гына мөһим булу аркасында.

Вәкил фикеренчә, җирле үзидарә органнары магистраль торба үткәргечләр саклау зоналарында торак төзү өчен җир участоклары бирү очракларына юл куймас өчен тиешле чаралар күрергә тиеш. Саклау зоналары чикләре турында мәгълүматлар җитәрлек булмаганда аларны «Газпром Трансгаз Казань» җәмгыятеннән соратып алырга кирәк. Мондый хәлләрдә алар гражданнарга йортларын һәм җир участокларын калдыру таләбе кую юлы белән түгел, бәхәсне судта яки муниципалитет белән магистраль газүткәргечләрдән файдаланучы оешма арасында килешенгән гамәлләр юлы белән хәл ителсә, максатка ярашлы булыр иде.

Республика торак сәясәтендә авария хәлендәге торакны бетерү мөһим юнәлеш булып тора. Аварияле торак фондыннан халыкны күчерү программасы буенча 2012 елның 1 гыйнварына кадәр 1323 күпквартирлы йорт авария хәлендә дип танылган.Узган ел ахырына 872 торак йорттан яшәүчеләрне күчерү төгәлләнгән.

Авария хәлендә сүтәргә тиешле дип табылган йортларда яшәүче кайбер гражданнар өчен милек хокукында, социаль ипотека килешүе шартларында башка торакка күчерү перспективасы яки аварияле торак өчен тәкъдим ителә торган акчаның яңа фатир алырга җитмәве борчу тудыра. Вәкил адресына аварияле торактан күчерелгән һәм социаль ипотека килешүе төзегән гражданнардан матди хәлләрен начарайтуга китергән вакыйгалар аркасында айлык түләүләрне кичектереп тору яки күләмен киметү турында мөрәҗәгатьләр даими килеп тора. «Татарстан Республикасы Президенты каршындагы дәүләт

торак фонды» коммерциячел булмаган оешманың социаль ипотека килешүе буенча бурычы булган гражданнарга карата төп бурычны гына түгел, читләр акчасыннан файдаланган өчен процентларны да түләтү таләбе белән дәгъва гаризалары бирү практикасын исәпкә алсак, әлеге мәсьәлә бик мөһим. Вәкил фикеренчә, ул аварияле йорттан күчерелүчеләрнең генә түгел, аз тәэмин ителгән дип танылмаган, әмма булачак квартирага түләүләр гаиләнең уртак табышының сизелерлек өлешен тәшкил иткән социаль ипотекада башка катнашучыларның да торакка хокукларын тормышка ашыруга кагыла.

Билгеле, килешү мөнәсәбәтләренә кереп, килешүдә катнашучылар аны үтәү бурычын алалар. Шуның белән бергә, Татарстан Республикасы законында торак төзелеше үстерүдә дәүләт яклавы гражданнарның табышын исәпкә калып тормышка ашырыла дип билгеләнгән.

Гражданнарның торакка хокукларын тәэмин итүдә өстәмә механизм сыйфатында Вәкил нигезләүләр исемлеген киңәйтергә тәкъдим итә, аның буенча торак социаль ипотека программасында катнашучыларга, аларда торак сатып алу өчен житәрлек өстәмә финанс ресурслары барлыкка килү белән алга таба милеккә хокукын саклап, найм шартларында срокны чикләмичә тапшырыла алыр иде.

Вәкилгә Казан хакимияте башлыгының карары белән 1990 елларда яки 2000 еллар башында жимерек дип танылган, әмма федераль законда билгеләнгән тәртиптә бинаны бәяләү процедурасы үткәрелмәү аркасында авария хәлендәге яки сүтелергә тиешле дигән статус алмаган йортларда яшәүчеләрдән шикаятьләр килә. Нәтиҗәдә андый йортларда яшәүчеләр Россия Федерациясе Торак кодексында каралган торакка хокукны тәэмин итү чараларына өмет итә алмый.

2016 ел ахырына Казан шәһәре башкарма комитеты мәгълүматлары буенча шундый 174 йорт бар һәм аларда 800 дән артык гаилә яши. Кайвакыт йортларның торышы шундый хәлдә була, Казан шәһәренең җирле үзидарә органнары аерым очракларда үзләре суд аша авария хәлендәге йортларда яшәүчеләрне күчерүгә ирешәләр. Мондый чаралар күрү билгеле,

гражданнарның торакка хокукларын тәэмин итүгә юнәлтелгән. Ләкин андый йортларда яшәү куркынычы дәрәҗәсе уңаеннан гомуми хәлне бәяләү юк.

Вәкил Татарстан Республикасы дәүләт хезмәт инспекциясенә Казан шәһәре башкарма комитеты белән берлектә, торак йортны яшәү өчен яраксыз һәм күп квартирлы йортны авария хәлендә һәм күчерелергә тиешле дип тану турындагы Россия Федерациясе хөкүмәте 2006 елның 28 гыйнварында раслаган 47 нче Положениегә ярашлы рәвештә, дәүләт торак күзәтчелеге органы заключениесе нигезендә мондый йортларны этаплап тикшерү буенча эшне оештырырга тәкъдим итә. Безнең карашча, төп игътибар яшәүчеләре тузган торак фондын бетерү программасы һәм Казан шәһәренең тузган тораклы кварталларын төзекләндерү чикләрендә өлешчә күчерелгән йортларга бирелергә тиеш. Торак йорттагы буш бүлмәләр спиртлы эчемлекләр яки наркотик матдәләр куллану урыны, шулай ук тузган йортларда һәм күрше йортларда яшәүчеләрнең тормышына һәм саулыгына зыян китерердәй башка тискәре күренешләр, янгыннар барлыкка китерүче куркыныч урын булып тора.

Узган елда Вәкил адресына сафка бастырылган социаль ипотека программасы буенча төзелгән аерым йортларның төзү сыйфатыннан зарланган шикаятьләр керде.

Мәсәлән, Вәкил адресына бетон плитәләр кушылган җирләрдән, пыялалы балконнардан су агуы турында Казан шәһәренең Актай урамы 47 нче йортында яшәүчеләрдән шикаятьләр керде. Гарантияле срок чикләрендә подряд оешмалары эш кимчелекләре күзәтчелек органнары һәм идарәче оешма тарафыннан теркәлсә дә, төзелеш кимчелекләрен бетерү буенча чаралар күрмәгән.

«Казан йортлар төзү комбинаты» төзелеш компаниясе дә, Казан шәһәренең Глушко урамы, 4 нче йорты буенча гарантия йөкләмәләре булса да күчү балконнарының идән җәймәләре җимерелү, штукатур катламы кубу кебек төзелеш кимчелекләрен бетермәгән. «Татарстан Республикасы Президенты каршындагы дәүләт торак фонды» коммерциячел булмаган оешмасы

мәгълүматы буенча, әлеге төзелеш оешмасы эшен туктаткан, квартирларны карау яңа подряд оешмасына бирелгән.

«Казаньцентрстрой» төзелеш оешмасы гарантия йөкләмәләре буенча, Казан шәһәренең Глушко урамы, 6 нчы йорт адресы буенча булган ярыкларны бетерергә тиеш, әмма мөрәҗәгатьләр буенча тиешле эшләр башкарылмаган. Төзелеш оешмасына төзелеш кимчелекләрен бетерү таләбе суд тәртибендә башкарылды.

Подряд оешмалары кимчелекләрне судтан тыш төзәтүдән качкач,гражданнарның судка мөрәҗәгать итәргә мәжбүр булулары, шулай ук төзелеш кимчелекләрен бетерүне йөкләүче суд практикасы булу фактларын исәпкә алып, Вәкил «Татарстан Республикасы Президенты каршындагы дәүләт торак фонды» коммерциячел булмаган оешмасына объект (торак йорт) төзүгә подряд килешүләрендәсубподрядчыларны инвестор-төзүче булган оешма белән килештереп кенә төзергә рөхсәт итү турындагы пунктны карарга тәкъдим итә. Шул ук вакытта социаль ипотека программасы буенча торак йортлар төзүгә элек төзелгән йортларда гарантияле хезмәт күрсәтү буенча йөкләмәләрен үтәмәүче подряд оешмаларны кертмәү яхшы булыр иде.

Россия Федерациясендә дәүләт һәм муниципаль торак фондына караган торакны хосусыйлаштыру вакыты берничә мәртәбә озынайтылды. Әлег мәсьәлә Вәкилне шунысы белән кызыксындырды, Казан шәһәрендә яшәүче Казан шәһәре башкарма комитетының квартираны хосусыйлаштыруга документлар биргән гражданнан элек йортта яшәп, аннан исәптән төшкән балигъ булмаган бала өчен опека һәм попечительлек органнары рөхсәтен күрсәтү бурычын билгеләгән норматив актын кире кагу турында Татарстан Республикасы Конституция Судына шикаять язды.

2016 елның 21 октябрендә Татарстан Республикасы Конституция Суды әлеге норма Татарстан Республикасы Конституциясенә туры килә дигән карар чыгарды. Шул ук вакытта Татарстан Республикасы Конституция Суды балигъ булмаган бала исәптән төшкән торак йортны хосусыйлаштыруга опека һәм попечительлек органнары рөхсәте, әгәр торак йортны хосусыйлаштыру элек

исәптән төшкән, әмма аннан файдалану хокукын югалтмаган балигъ булмаган бала катнашыннан башка башкарылганда гына таләп ителергә мөмкин икәнен билгеләде.

Үз чиратында, җирле үзидарә органнарының 2016 ел ахырына биргән мәгълүматларына караганда, гражданнарның муниципаль торакны милек итеп теркәү документлары биргәндә, торак йорттан балигъ булмаган бала файдалана ала яки аларны исәптән төшергәч файдалану хокукын югалта дигән очраклар булмаган. Шул уңайдан, федераль законга ярашлы рәвештә хосусыйлаштыру срокларын озынайту очракларында Вәкил Казан шәһәре башкарма комитетына Казан шәһәре муниципаль берәмлеге башкарма комитетының 2012 елның 28 июнендә чыккан 4310 нчы карары белән расланган гражданнарның милкенә (хосусыйлаштыру) торак йортларны тапшыруга килешүләр төзегәндә муниципаль хезмәтләр күрсәтү Административ регламентына Казан шәһәре муниципаль торак фонды торагын милек итеп теркәү турында гариза биргән гражданнарга элек торактан балигъ булмаган бала исәптән төшерелсә, опека һәм попечительлек органнары рөхсәтен күрсәтүен күздә тоткан өстәмә кертүне тәкъдим итә.

Сәламәтлек саклауга һәм медицина хезмәтенә хокукны яклау

Сәламәтлек саклауга, квалификацияле һәм үзвакытында күрсәтелгән медицина ярдәменә хокук — кешенең иң мөһим социаль хокукларыннан берсе.

Республикада сәламәтлек саклау учреждениеләренең матди базасын ныгытуга, яңа медицина үзәкләре ачуга, югары технологияле медицина ярдәме күрсәтүне үстерүгә юнәлтелгән масштаблы программалар тормышка ашырыла.

Кабул ителә торган чаралар нәтиҗәсендә республикада демографик вәзгыять яхшыру күзәтелә.

Шуның белән бергә Вәкил адресына, Татарстан Республикасы «Халык

контроле» дәүләт мәгълүмат системасы сайтының «Хастаханәләр һәм сырхауханәләр» бүлегенә, хокук саклау иҗтимагый оешмаларына, массакүләм мәгълүмат чараларына гражданнарның медицина ярдәменә хокукларын саклауга кагылышлы проблемалары турында мәгълүматлар килү дәвам итә. Шулар арасында республиканың аерым муниципаль районнарында тудыру бүлекләре, Казан шәһәрендә теш дәвалау поликлиникалары ябылу, шулай ук медицина учреждениеләренең яшәү урыннан ерак булуы уңаеннан тиешле медицина ярдәме алуга хокуклар бозылу турындагы мәсьәләләр бар. Шулай ук гражданнарны дарулар белән тәэмин итү, амбулатор-поликлиника челтәре, кан тамырлары үзәкләре эшенә кагылышлы сораулар кузгатыла.

Гражданнарны дару препаратлары белән тәэмин итү Татарстан Республикасы территориясендә бушлай медицина ярдәме күрсәтү дәүләт гарантияләрен тормышка ашыру буенча сәламәтлек саклау органнарының мөһим бурычы булып тора.

2016 елда республиканың кайбер медицина учреждениеләрендә (Азнакай, Алабуга, Яшел Үзән, Мамадыш районнарында) дарулар булмаганлыктан, баш мие кан әйләнеше кискен бозылган авыруларга аларны туганнары үзләре сатып алу очраклары ачыкланды. Татарстан Республикасы «Халык контроле» дәүләт мәгълүмат системасына килгән белдерүләрне карау нәтиҗәсендә «Аксубай үзәк район хастаханәсе» учреждениесенең, «Нурлат үзәк район хастаханәсе» учреждениесенең, Чаллы шәһәре йогышлы авырулар хастаханәсенең стационарда ятучы авыруларны дару препаратлары белән тәэмин итмәү фактлары беленде, ахыр чиктә гражданнар үзләре яки аларның туганнары күрсәтелгән учреждениеләр җитәкчелегенең дару препаратлары белән өзлексез тәэмин итү буенча канәгатьләнмәслек эшләве аркасында даруларны үз акчаларына сатып алырга мәҗбүр булган. Вәкил фикеренчә, әлеге мәсъәләне Татарстан Республикасы Сәламәтлек саклау министрлыгы контрольгә алырга тиеш.

Татарстан Республикасы «Халык контроле» дәүләт мәгълүмат системасына килгән белдерүләрне тикшерү нәтиҗәләре шуны күрсәтте:

телефон һәм электрон элемтә чараларыннан файдалану, башка формалар һәм ысуллар булуга карамастан, элеккечә үк амбулатор-поликлиника челтәре белгечләренә (педиатр, невролог, кардиолог, окулист, эндокринолог) язылу проблемасы бар. Бу өлешчә сәламәтлек саклау учреждениеләрендә табиблар җитмәү белән аңлатыла. Перинаталь үзәкле Әлмәт балалар шәһәр хастаханәсендә, Бөгелмә үзәк район хастаханәсендә, Казан шәһәренең 2 нче һәм 6 нчы балалар шәһәр поликлиникаларында, Чаллы шәһәренең 3 нче, 5 нче, 6 нчы балалар шәһәр поликлиникаларында, Түбән Каманың перинаталь үзәкле балалар шәһәр хастаханәсендә, Түбән Кама үзәк күп профильле хастаханәсендә, Чистай үзәк район хастаханәсендә пациентларның кабул ителүгә язылу белән бәйле проблемалары булу ачыкланды.

Планлы төстә беренчел медико-санитар ярдәм күрсәткәндә диагностика инструменталь тикшеренүләр көтү вакытын сакламау фактлары бар. Мәсәлән, корсак куышлыгына ультратавышлы тикшеренү уздыруны сигез ай көтүче дә булган, тикшеренүне пациент Татарстан Республикасы «Халык контроле» дәүләт мәгълүмат системасына мөрәҗәгать иткәч кенә үткәргәннәр. («Әлмәт үзәк район хастаханәсе»). Хәтта Яр Чаллыда участок терапевты кабул иткәнне 7 көннән 14 көнгә кадәр, Казанда, Яшел Үзәндә 14 әр көн көткән очраклар бар.

Югарыда әйтелгәннәрдән чыгып, Вәкил Татарстан Республикасы Сәламәтлек саклау министрлыгына Татарстан Республикасы территориясендә сәламәтлек саклау учреждениеләрендә гражданнарга бушлай медицина ярдәме күрсәтүгә дәүләт гарантияләре программасында билгеләнгән планлы төстә күрсәтелә торган медицина ярдәме күрсәтү, диагностика инструменталь тикшеренүләр, табиб-белгечләр консультацияләре срокларын саклауны контрольгә алырга тәкъдим итә.

Гражданнарның медицина ярдәменә хокукын бозу мәсьәләләре буенча күп санлы мөрәҗәгатьләр уңаеннан Яшел Үзән муниципаль районында Вәкил әлеге территориядә халыкка медицина ярдәме күрсәтү эшен аерым өйрәнде.

«Яшел Үзән үзәк район хастаханәсе» учреждениесе кадрларга кискен кытлык кичерә: табиблар белән тәэмин ителеш 58 процент тәшкил итә, эштән

китүчеләр күп. Күп кенә табиблар, амбулатор-поликлиника табибларына барулар саны бер кешегә республиканың уртача күрсәткеченнән ким булса да, икешәр табиблык участогында хезмәт күрсәтә.

Шуның белән бергә Идел буе федераль округының социаль-икътисадый үсеш Стратегиясендә амбулатор ярдәме күрсәтүне 2020 елга кадәр 1,3 тапкыр арттыру планлаштырыла. Яшел Үзән муниципаль районында халыкның арту тенденциясен, халыкны амбулатор-поликлиника учреждениеләре белән тәэмин итү республиканың уртача күрсәткеченнән артып китүен исәпкә алып, республиканың Сәламәтлек саклау министрлыгына, районнарның медицина оешмасы хакимиятенә сәламәтлек саклау учреждениеләренә табиб кадрларны җәлеп итүгә игътибарны юнәлтү зарур.

Татарстанда Казан, Яшел Үзән, Яр Чаллы шәһәрләренең кайбер медицина учреждениеләре базасында «Дустанә сырхауханә - Татарстан стандарты» проекты тормышка ашырыла, ул поликлиникаларның эш нәтиҗәлелеген күтәрүгә һәм пациентлар, персонал өчен уңайлы тирәлек тудыруга юнәлтелгән.

Әмма кадрлар белән тәэмин ителеш проблемасы әлеге проектны тормышка ашыручы поликлиникаларда да күзәтелә. Мәсәлән, Казан шәһәренең 18 нче сырхауханәсе баш табибы белдерүенчә, медицина учреждениесетабиблар белән 70, табиб-терапевтлар белән 87 процентка тәэмин ителгән.

Татарстан Республикасы халкының кан әйләнеше системасы авыруларыннан (2016 елның 11 ай йомгаклары буенча) үлү күрсәткече кимесә дә (100 мең кешегә - 596,3, 2015 елда 100 мең кешегә - 616,7) баш мие кан әйләнеше кискен авырулары белән авыручыларга медицина ярдәме күрсәтүдә шулай ук проблемалар бар.

Гражданнардан килгән шикаятьләр уңаеннан, Вәкил Татарстан Республикасы муниципаль берәмлекләрендәге дәвалау-профилактика учреждениеләрендә баш мие кан әйләнеше кискен авыруы белән авыручыларга медицина ярдәме күрсәтү эшен өйрәнде.

Йөрәк-кан тамырлары үзәкләрен тикшерү барышында пациентларны

тиешле койкалар саныннан артып киткән очракларда стационарга урнаштыру очраклары ачыкланды.

Әйтик, тикшерү барышында «Яшел Үзән үзәк район хастаханәсе» учреждениесе базасындагы башлангыч йөрәк-кан тамырлары үзәгендә нормада каралган 30 койкага 50 пациент туры килүе ачыкланды.

Чаллы шәһәренең «5 нче шәһәр хастаханәсе» учреждениесе 1 нче неврология бүлегендә тикшерү барышында 45 койкага 48 пациент бар иде. Монда шунысын да әйтергә кирәк, элек (2010 елның ноябренә кадәр) әлеге учреждениедә 60 койка булган, соңрак Татарстан Республикасының «Ашыгыч медицина ярдәме хастаханәсе» базасында яңа төбәкара йөрәк-кан тамырлары үзәге ачылганлыктан, койкалар 45 кә калдырылган.

Әлмәт (шәһәрдән башка), Азнакай, Лениногорск районнары районнары беркетелгән «Әлмәт үзәк район хастаханәсе»нә әлеге йөрәк-кан тамырлары авырулары белән килүчеләрнең саны арту күзәтелә. 2014 елда 554 кеше, 2015 елда — 666, 2016 елда — 763 кеше булган. Шуңа карамастан, «Әлмәт үзәк район хастаханәсе» башлангыч йөрәк-кан тамырлары үзәге буш урыннар булмау аркасында Азнакай муниципаль районыннан - 63, Лениногорск муниципаль районыннан 89 авыруга хезмәт күрсәтүдән баш тарткан.

Әлмәт үзәк район хастаханәсенең баш мие кан әйләнеше авыруы белән чирләүчеләр өчен неврология бүлегендә буш урыннар булмау аркасында, Азнакай, Лениногорск муниципаль районнары авырулары әлеге күрсәтелгән муниципаль районнардагы сәламәтлек саклау учреждениеләренең анестезиология һәм реанимация бүлекләренә китерелгән, алар хәлләре яхшырганчы стационар дәвалануда булган, монда аларның йөрәк-кан тамырлары үзәгендәге кебек җиһазларга ия булмавын әйтергә кирәк.

2017 елның I кварталына «Лениногорск үзәк район хастаханәсе» базасында 30 койкага исәпләнгән йөрәк-кан тамырлары үзәген ачу планлаштырылган икәнен билгеләргә кирәк. Әмма алда китерелгән мисаллардан күренгәнчә, бу гына аз.

Баш мие кан әйләнеше кискен авыруы белән авыручыларны тиешле һәм сыйфатлы медицина ярдәме белән тәэмин итү максатында Татарстан Республикасы Сәламәтлек саклау министрлыгына сәламәтлек саклау учреждениеләре неврология бүлекләренең койка фондын киңәйтүне өйрәнү зарур.

Сәламәтлекне саклауга хокукны тормышка ашыруның мөһим критерие буларак медицина ярдәменең һәркемгә ачыклыгын төрле сәбәпләр, шул исәптән, җиһазның төзексезлеге киметә (шушы сәбәп белән җиһазларның тик торуы кайбер очракларда 34 көннән 102 көнгә кадәр тәшкил иткән). Андый фактлар Татарстан Республикасы Хисап палатасының бюджет акчаларыннан нәтиҗәле файдалануын тикшерү барышында Чаллы шәһәренең 5 нче шәһәр хастаханәсендә, Түбән Кама үзәк күп профильле хастаханәсендә, республика клиник хастаханәсендә, төбәкара клиника-диагностика үзәгендә, Чистай район хастаханәсендә ачыкланган. Ангиографлар төзек булмаганлыктан, кискен коронар синдромлы авырулар республика клиник хастаханәсенә китерелмичә, башка дәвалау учреждениеләренә җибәрелгән.

Кайбер җиһазларның техник характеристикалары дәвалау учреждениеләре таләпләренә тулысынча җавап бирми. Чаллы шәһәренең 5 нче шәһәр хастаханәсендә кирәкле җиһаз булмаганлыктан, пациентлар тикшеренүне учреждение мәйданын арендага алган «Авиценна», медицина клиник-диагностика үзәге» ширкәтендә уза. Моннан тыш, авыруларны, шул исәптән каты авыруларны да, компьютер томографиясе уздыру өчен теләсә нинди һава шартларында ишегалды аша 150 метр каталкада алып киләләр.

Соңгы елларда Татарстан Республикасы «Халык контроле» дәүләт мәгълүмат системасына гражданнардан җиһаз (маммограф, флюорография аппараты, томограф, денталь рентген) озак вакыт төзек булмау аркасында медицина ярдәме ала алмаулары турында шикаятьләр килә, ахыр чиктә гражданнар яшәү урыннарыннан ерак булган медицина учреждениеләренә (Урыссу, Яшел Үзән үзәк район хастаханәләре, Татарстан Республикасы «Ашыгыч медицина ярдәме хастаханәсе», Казан шәһәренең 8 нче, 21 нче

сырхауханәләре) мөрәҗәгать итәргә мәҗбүр була. Андый фактлар 2016 елда Казан шәһәренең 7 нче сырхауханәсендә, республика клиник онкология диспансерында, Бөгелмә үзәк район хастаханәсендә булды. Күп очракта әлеге проблемалар җиһазларның тузуы белән бәйле, аларны ремонтлау һәм алыштыру өчен шактый акча таләп ителә, шулай ук Татарстан Республикасы Сәламәтлек саклау министрлыгы медицина учреждениеләренең проблеманы хәл итү өчен үзвакытында тиешле чаралар күрмәве очраклары да бар.

Гражданнарның хокукларын бозуга юл куймас өчен Татарстан Республикасы Сәламәтлек саклау министрлыгына медицина учреждениеләрендә яңартуны таләп иткән җиһазлар исемлеген алырга, шулай ук диагностика җиһазы төзек булмау аркасында диагностика инструменталь тикшеренүләрне оператив хәл итү буенча чаралар күрергә кирәк.

Инвалидларның хокукларын яклау

2016 елның 1 гыйнварыннан 2014 елның 1 декабрендә кабул ителгән 419 нчы «Инвалидлар хокуклары турында Конвенцияне ратификацияләү белән бәйле инвалидларны социаль яклау мәсьәләләре буенча Россия Федерациясенең кайбер закон актларына үзгәрешләр кертү турында» федераль закон көченә керде, ул инвалидлар өчен каршылыксыз тирәлекне этаплап булдыруда хокукый механизмнарны билгеле.

Конвенцияне гамәлгә ашыру буенча әле 2011-2012 елларда ук кабул ителгән практик чаралар "Уңайлы тирәлек" программасын кабул итү һәм тормышка ашыруда чагылыш тапты. Дәүләт программасы каршылыксыз тирәлек булдыру буенча киңрәк эшләр кабул итүне, инвалидларны тернәкләндерү һәм экспертиза системасын камилләштерүне, аларны укыту, эшкә урнаштыру, мәдәни хезмәт күрсәтүне камилләштерүне, спорт, туризм, иҗтимагый тормыш белән шөгыльләнүгә җәлеп итүне, шәхси мобильлекне тәэмин итүне, мәгълүмати-коммуникацион шартларны яхшыртуны күздә тота.

Куелган бурычларны уңышлы үтәү өчен дәүләт, федераль максатчан, төбәк программалары эшләнгән.

Татарстан Республикасында инвалидны тернәкләндерү яисә абилитацияләү шәхси программаларын тормышка ашыру, инвалид-баланы тернәкләндерү яки абилитацияләү шәхси программаларын тормышка ашыру буенча Татарстан Республикасы башкарма хакимияте органнарының медико-социаль экспертиза федераль учреждениеләре белән бергәләп хезмәттәшлек итү буенча эшне оештыру максатларында, инвалидны тернәкләндерү яисә абилитацияләү шәхси программаларын тормышка ашыру, инвалид-баланы тернәкләндерү яки абилитацияләү шәхси программаларын тормышка ашыру буенча Татарстан Республикасы башкарма хакимияте органнарының медико-социаль экспертиза федераль учреждениеләре белән бергәләп мәгълүмати хезмәттәшлеген оештыру буенча ведомствоара эш төркеме төзү турында Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 2016 елның 29 февралендә 310-р нчы карары кабул ителде. Күрсәтелгән органнарның мәгълүмати хезмәттәшлеген тормышка ашыру бурычы куелды.

Тулаем алганда инвалидларга карата дәүләт сәясәте Россия Федерациясе Конституциясендә каралган гражданлык, икътисадый, сәяси һәм башка хокукларны тормышка ашыруда инвалидларны башка гражданнар белән бертигез мөмкинлекләр белән тәэмин итү максатын куя.

Шуның белән бергә, Вәкилнең элеккеге докладларында инвалидларның хокукларын тормышка ашыру белән бәйле проблемалар бер тапкыр гына билгеләнмәде. Узган ел гражданнарның мөрәҗәгатьләрен караудан тыш, хәл ителмәгән мәсьәләләр барлыгын да күрсәтте, Вәкил проблемалы хәлләрне Татарстан Республикасы Сәламәтлек саклау министрлыгы, Россия Федерациясе Социаль иминият фондының Татарстан Республикасындагы төбәк бүлеге, «Татарстан Республикасы буенча медико-социаль экспертизасы баш бюросы» – дәүләт учреждениеләре катнашында коллегиаль карау механизмын файдаланды.

Гражданнарның зарлану сәбәпләренең берсе – санатор-курорт дәвалау путевкалары, тернәкләндерү техник чаралары белән тәэмин итмәү.

2016 елның 1 гыйнварыннан Татарстан Республикасында яшәүче инвалидларны тернәкләндерү техник чаралары, (протез-ортопедия әйберләрен эшләү һәм ремонтлауны да кертеп), санатор-курорт дәвалау пуетвкалары белән тәэмин итү буенча вәкаләтләр Татарстан Республикасы Хезмәт, мәшгульлек һәм социаль яклау министрлыгыннан Россия Федерациясе Социаль иминият фондыныц Татарстан Республикасындагы төбәк бүлеге – дәүләт учреждениесенә тапшырылды.

Россия Федерациясе Социаль иминият фонды мәгълүматы буенча, 2016 елда санатор-курорт дәвалау путевкалары дәүләт социаль ярдәме алучы гражданнарга 2013-2014 елларда тапшырылган гаризалар буенча бирелгән. 2015 елның 31 декабренә, «тернәкләндерү техник чаралары һәм путевкалар белән тәэмин итү турында» мәгълүмат базасын Татарстан Республикасы Хезмәт, мәшгульлек һәм социаль яклау министрлыгы Россия Федерациясе Социаль иминият фондының Татарстан Республикасындагы төбәк бүлеге – дәүләт учреждениесенә тапшырган вакытка санатор-курорт дәвалау путевкаларына чират торучылар 45 362 кеше булган. 2017 елның гыйнварына бу сан 41 150 кеше.

Тернәкләндерү техник чаралары белән вакытында тәэмин итмәүләре турында Вәкилгә 2016 елның башына ук шикаятьләр килде. Мөрәҗәгатьләрне анализлау, тәэмин итмәү Россия Федерациясе Социаль иминият фондының Татарстан Республикасындагы төбәк бүлегенә тапшырылган алучылар исемлегенец актуаль булмавына бәйле булуын күрсәтте.

Россия Федерациясе Социаль иминият фондының Татарстан Республикасындагы төбәк бүлеге мәгълүматы буенча, 2016 елда төбәк бүлеге вәкилләре үткәрелә торган аукционнарның законга ярашлылыгын тикшерү буенча ТР буенча УФАС идарәсенең 30 утырышында катнашканнар, бу үз чиратында, төбәк бүлеге үткәрә торган аукционнар вакытларын өзүгә һәм

тоткарлауга китергән, монын нәтиҗәсе шул – контрактлар соңга калып төзелгән.

Тернәкләндерү техник чаралары белән тәэмин ителмәү аларга мохтаҗ инвалидларның баш авырту бәласе булып кала. Әйтик, 2016 елның III кварталында урын-җир әйберләре, подгузниклар белән тәэмин итүгә акча булмау халык арасында зур канәгатьсезлек тудырды.

Россия Федерациясе Социаль иминият фондының Татарстан Республикасындагы төбәк бүлегендә үткән елда дәүләт контрактларында күрсәтелгән бәяләр буенча тернәкләндерү техник чаралары үзәкләрен оештыру тәкъдиме яңгыраган иде. Вәкил фикеренчә, әлеге тәкъдимне тормышка ашыру киеренкелек дәрәҗәсен киметә алыр иде, әмма монда шунысын да исәпкә алырга кирәк, мондый форматта барлык кирәкле тернәкләндерү техник чаралары да тәкъдим ителә алмый.

Инвалидны тернәкләндерү яки абилитацияләү шәхси планына ярашлы рәвештә, күрү буенча инвалидларны озатып йөрүче этләр белән тәэмин итү Татарстан өчен актуаль булып кала.

2016 елда Россия Федерациясе Социаль иминият фондының Татарстан Республикасындагы төбәк бүлеге мәгълүматы буенча, аларны алуга 2016 елның гыйнварыннан бирле чиратта торган унөч кешенең өчесе генә тәэмин ителгән. Бер граждан озатып йөрүче эт алудан баш тарткан. Шулай итеп, 2017 ел башына 9 кеше тагын озатып йөрүче эт алуга чиратын көтәчәк. Шул ук вакытта инвалидларны озатып йөрүче этләр белән тәэмин итүгә дәүләт контрактлары шактый сирәк төзелә.

Узган еллар практикасы шуны күрсәтә, күрү буенча инвалидлар республика районнары прокурорлары аларның мәнфәгатен яклап судларга мөрәҗәгать иткәч кенә озатып йөрүче этләр белән тәэмин ителгән. Инвалидларның прокуратура органнарына, ә прокурорларның судларга мөрәҗәгать итү практикасы булмаганлыктан, Вәкил, Россия Федерациясе Социаль иминият фондының Татарстан Республикасындагы төбәк бүлегенә «Хезмәт Кызыл байрагы орденлы Бөтенроссия сукырлар җәмгыяте»

Россиякүләм инвалидлар иҗтимагый оешмасының Татарстан төбәк бүлеге фикерен исәпкә алып, күрү буенча инвалидларны озатып йөрүче этләр белән тәэмин итү буенча тәкъдимнәр әзерләү максатка ярашлы булыр иде дип саный.

Финанс белән тәэмин ителеш проблемаларыннан тыш, тернәкләндерү техник чараларын кайтартуны оештыруда кыенлыклар бар.

Россия Федерациясе Социаль иминият фондының Татарстан Республикасындагы төбәк бүлеге мәгълүматлары буенча, тернәкләндерү техник чараларын тапшыру пунктларына урнаштыру яки автомобильне адресы буенча илтү аларны алу урыннарын төгәл белгәннән соң гына тормышка ашырыла. Шуның белән бергә, шикаятьләрнең кайбер өлеше тернәкләндерү техник чараларын тиешле җиргә илтеп җиткермәүгә кагыла.

Вәкил адресына кирәкле тернәкләндерү техник чараларын нәкъ менә өйләренә китерергә мохтаҗ өлкән яшьтәге инвалидлардан мөрәҗәгатьләр керә. Ә тәэминатчылар гражданның өйдә булмавына сылтый, ә инвалидлар киресен раслый.

Вәкил монда халык белән адреслы эшләү кирәк дип саный, шулай ук гражданнарны тернәкләндерү техник чаралары белән тәэмин итү эшен камилләштерү максатында тәэминатчыларның алучылар белән бергә эшләү һәм элемтә тәртибен, ничек китертү ысулларын күздә тоткан җентекле методиканы эшләү зарур.

Инвалидларның соңиаль, инҗенерлык һәм транспорт инфраструктуралары объектларында йөрү хокукларын бозу очраклары бар. Кайвакыт мәгънәсез эшләр дә була.

Әйтик, «Франт» сәүдә үзәге янындагы физик мөмкинлекләре чикләнгән кешеләр өчен каралган тукталыш урыннарына кар өеп куйганнар. Әлеге участокны Вәкил катнашканнан соң гына чистарттылар.

Инвалидларның социаль, инженерлык һәм транспорт инфраструктуралары объектларында каршылыксыз йөрүен тәэмин итү максатларында, Вәкил «Бөтенроссия инвалидлар җәмгыяте»нең Татарстан Республикасы инвалидлар оешмасы, Татарстан Республикасы Хезмәт,

мәшгульлек һәм социаль яклау министрлыгы, Казан шәһәре муниципаль берәмлеге башкарма комитеты, Россия Эчке эшләр министрлыгы ЮХИДИ идарәсенең Казан шәһәре бүлеге, «Гомумроссия халык фронты»нын Татарстан Республикасындагы төбәк бүлеге белән берлектә һәм җәмәгать ярдәмчеләре белән Казан шәһәренен халыкка хезмәт күрсәтүче кайбер объектлары территорияләрендә физик мөмкинлекләре чикләнгән кешеләр өчен тукталыш урыннары оештыру мәсьәләләре буенча урынга чыгып тикшерүләр үткәрде.

Тикшерүләр Казан шәһәрендә хокук бозулар фактларын күрсәтте. Кайбер объектларда ГОСТ Р 50597-93 таләпләрен бозып билгеләнгән урын начар күренә яки билгеләнмәгән иде («Максидом», МЕТРО, «ЦУМ», «Планета Фитнес»). 1995 елнын 24 ноябрендә дөнья күргән 181 нче федераль законның положениеләрен бозып, инвалидларнын махсус автотранспорт чараларына туктау өчен урыннарның 10 процентган кимрәк бирелүе очраклары да ачыкланды («Ак Барс» көрәш сарае, су спорты төрләре сарае, «Планета Фитнес», «АкваАрена»).

Мондый тикшерүләрне вәкилнең җәмәгать ярдәмчеләре Россия Эчке эшләр министрлыгы ЮХИДИ идарәсенең муниципаль берәмлекләре бүлекләре, районнардагы социаль яклау органнары белән бергә үткәрделәр.

Мәсәлән, Лениногорск шәһәрендәге эш төркеме «Эссен» сәүдә үзәге «Оптовик» җәмгыяте парковкасында 140 туктау урыны булып, шунын җидесе инвалидларга бүленеп тә, дүртесендә җәйге сату ноктасы урнашуын ачыклады.

Яр Чаллы шәһәре эш төркеме «Автозаводский» сәүдә үзәге, «3 нче шәһәр сырхауханәсе», «Мастеровые рус драма театры», «Тулпар» сәүдә үзәге, «2 нче балалар шәһәр сырхауханәсе» сәламәтлек саклау учреждениесе янында «Инвалидлар» дигән язу булмавын ачыклады.

Үткәрелгән чаралар нәтиҗәләре буенча Казан шәһәре муниципаль берәмлегенең транспорт буенча комитеты Россия Эчке эшләр министрлыгы ЮХИДИ идарәсенең Казан шәһәре бүлегенә инвалидларга туктау рөхсәт ителгән, шулай ук инвалидларны һәм инвалид балаларны йөртүче затлар реестрын тапшырды (күрсәтелгән реестрда 1700 дән артык автомобиль

теркәлгән инде). Әлеге чара инвалидларны дөрес туктамаган өчен штрафка тарту очракларын бетерергә мөмкинлек бирде.

Вәкил фикеренчә, алга таба хуҗалары инвалидлар булган автомобильләрнең бердәм республика электрон реестрын төзү дә максатка ярашлы булыр иде.

Медицина оешмалары күзәтүенә урнаштырылган хокукларын якларга сәләтсез гражданнар хокукларын саклау белән бәйле хәлләрне анализлаганда, Вәкил әлеге төр гражданнарның милеккә хокукларын саклау кирәклегенә игътибарны юнәлтә.

Узган елда Вәкилнең җаваплы кешеләре академик В.М.Бехтерев исемендәге республика психиатрия хастаханәсен тикшерде. Анда учреждениенең медицина оешмасы күзәтүенә урнаштырылган, хокукларын яклауга сәләтсез гражданнарга карата опекун вазифаларын үтәве, аларның милеккә хокукларын, шул исәптән торак милекчеләре яки торактан файдаланып торучылар булган хокукларын яклауга сәләтсез гражданнарның торакка хокукларын тәэмин итү һәм саклау мәсьәләләре тикшерелде.

Хокукларын яклауга сәләтсез гражданнарның шәхси эшләрен сайлап өйрәнү нәтиҗәләре шуны күрсәтте, учреждение күчемсез милек турында мәгълүмат җыюны тормышка ашыра, хезмәткәрләр Казан шәһәрендә урнашкан торак биналарны даими тикшереп тора. Моннан тыш, алар карамагындагы авыруларның торакка түләү буенча бурычлары бар икән, аларны түләү, коммуналь хезмәтләр өчен түләүләр белән килешмәгән очракта идарәче оешмалар адресына кабат исәпләү турында таләп җибәрелә. Әлеге фактлар учреждениенең тиешле эш үткәрүе турында дәлилли.

Шуның белән бергә, Вәкил фикеренчә, Казан шәһәреннән читтә яшәүче авыруларның торак йортларын саклау буенча эш башкарганда зур активлык таләп ителә.

Әйтик, учреждение карамагындагы берәүнең шәхси эшендә «Академик В.М.Бехтерев исемендәге республика психиатрия хастаханәсе» сәламәтлек саклау учреждениесе хакимиятенең торак йортны саклауны тәэмин итү буенча

тиешле чаралар күрмәве хакында Татарстан Республикасы Әгерҗе муниципаль районы башкарма комитетының 2014 елда язган хаты саклана. Хокукларын яклауга сәләтсез кешенең бергә яшәгән энисе 2009 елда вафат булган. Үз чиратында учреждениедән җирле үзидарә органына алар карамагындагы затларның торагын һәм милкен саклау опека һәм попечительлек органына йөкләнә дигән җавап юлланган.

Әлеге мисал йөкләмәләрне асылда хәл итмичә берсеннән берсенә аударырга тырышу турында дәлилли.

Мондый хәлләрнең кабатлануына юл куймау өчен Вәкил учреждение алар карамагындагы затларнын торак йортлары торышы турында объектив мәгълүматлар ала алмаган очракта, РФ Гражданнар кодексының 38 маддәсенә ярашлы рәвештә идарәче билгеләү һәм алар белән күчемсез милек белән оператив идарә итү турында килешү төзү мәсьәләсе белән опека һәм попечительлек органнарына мөрәҗәгать итәргә тәкъдим итә. Әлеге мәсьәләне Татарстан Республикасы Сәламәтлек саклау министрлыгы җирле үзидарә органнары белән бергәләп хәл итәргә тиеш.

Миграция мөнәсәбәтләрендә кеше хокукларын яклау

Узган 2016 ел 2015 елга кадәрге Россия Федерациясе дәүләт миграция сәясәте Концепциясен тормышка ашыруның икенче этабы башлану булды. Анда дәүләт миграция сәясәте төп юнәлешләре кысаларында программаларны тормышка ашыру, хокукый практиканы тулыландыру һәм анализлау, мәгълүмати технологияләрне куллануны кинәйтү, норматив хокукый актларны әзерләү, вакытлыча хезмәт эшчәнлеге турында килешүләр төзүне үз эченә алган халыкара хезмәттәшлек, Россиядә эшләү өчен гражданнарны сайлау алу, ике якның да медицина документларын тану, вакытлыча яшәүгә, яшәп торуга

рөхсәт биргән институтларны камилләштерүне күздә тоткан норматив хокукый актлар кабул итү, дәүләт контролен камилләштерү һәм башкалар каралган.

Татарстан Республикасы өчен күрсәтелгән бурычларны хәл итү актуальлеге шуның белән нигезләнгән, 2016 елда 250 506 чит ил гражданы һәм гражданлыгы булмаган зат миграция исәбенә куелган (бу 2015 ел белән чагыштырганда 6,7 % ка күбрәк).

Шуның белән бергә, Татарстан Республикасында чит ил гражданнары һәм гражданлыгы булмаган затларның хокукый хәле билгеләнмәгән килеш калу хәле саклана.

2016 елда Россия Федерациясеннән административ чыгарып җибәрү турында 1477 карар кабул ителгән, (шулардан 845 кеше чит ил гражданнарын һәм гражданлыгы булмаган затларны вакытлыча тоту үзәгендә тотылган) һәм депортация турында 30 карар чыгарылган.

Депортация турында карарларның гомуми саныннан унбере гражданлыгы булмаган затларга кагыла. Депортация турында карар һәр очракта да чыгарыла торган кеше үз иленә кайта дигәнне аңлатмый. 2016 елда реадмиссия турында 3 кенә карар кабул ителгән, ул дәүләтнең мәҗбүри кайтартылган гражданнарны, шул исәптән, аның территориясеннән чыккан затларны үзенә кабул итүгә ризалыгын аңлата. Калган очракларда гражданның юлы билгесез кала. Кагыйдә буларак, бу кешеләр Эчке эшләр министрлыгының Татарстан Республикасындагы гражданнарны һәм гражданлыгы булмаган затларны вакытлыча тоту үзәгенә китереләләр, алар озак вакыт шунда тотылалар. Бу уңайдан шунысын да әйтергә кирәк, гражданнарны һәм гражданлыгы булмаган затларны вакытлыча тоту үзәгендә озак вакытлар тоту кеше хокуклары буенча Европа судында карауга да китерде.

Күрсәтелгән хәлләрне исәпкә алып, Вәкил федераль миграция хезмәтенең Татарстан Республикасындагы идарәсе, суд приставлары федераль хезмәтенең Татарстан Республикасындагы идарәсе, Татарстан Республикасы Югары суды, «Юридик клиника» мигрантларга һәм Татарстан Республикасының социаль яктан якланмаган башка катлауларына хокукый ярдәм үзәге» төбәк иҗтимагый

үзәге, милли-мәдәни автономияләр вәкилләре белән очрашты. Аның нәтиҗәләре буенча документларда хаталар булганда мигрантлар эшләрен карау срокларына, җинаять эше һәм башка мәсьәләләр буенча эш алып барганда махсус учреждениеләр биналарын гражданнарны тоту өчен куллану фактларын булдырмауга кагылышлы карарлар кабул ителде.

Кызыксынучан зат сыйфатында Вәкил берничә тапкыр Эчке эшләр министрлыгының Татарстан Республикасындагы гражданнарны һәм гражданлыгы булмаган затларны вакытлыча тоту үзәгендә озак вакытлар тотылган гражданлыгы булмаган затларны чыгарып җибәрү перспективасы булмаганлыктан, Россия Федерациясе чикләреннән мәжбүри чыгарып жибәрү буенча үтәү карарларын туктату турында суд приставлары-башкаручылары гаризалары буенча суд утырышларында катнашты. Суд практикасы шуннан гыйбарәт: суд приставы-башкаручысы гаризасы ике шарт: чит ил гражданы килгән дәүләттә гражданлыгын югалту факты ачыкланганда, шулай ук аның якын туганнарының Россия Федерациясе гражданлыгы булганда канәгатьләндерелә.

Барлыкка килгән суд практикасын исәпкә алып, Вәкил суд приставлары федераль хезмәтенең Татарстан Республикасындагы идарәсенә Эчке эшләр министрлыгынын Татарстан Республикасындагы гражданнарны һәм гражданлыгы булмаган затларны вакытлыча тоту үзәгендә озак вакытлар тотылган гражданлыгы булмаган затларны чит ил гражданы килгән дәүләттә гражданлыгын югалту турында һәм аның якын туганнарының Россия Федерациясе гражданлыгы булуы турында белешмәләр булганда, Россия Федерациясе чикләреннәнмәҗбүри чыгарып җибәрү буенча үтәү карарларын туктату турында суд приставлары-башкаручылары гаризаларын бирү практикасын дәвам итәргә мөмкин дип саный.

Тулаем суд практикасы, чит ил гражданнарының хокукларын бозу Эчке эшләр министрлыгының Татарстан Республикасындагы гражданнарны һәм гражданлыгы булмаган затларны вакытлыча тоту үзәгендә тоту срокларын бозу, килгән урынында теркәүне исәпкә алуны озынайтканда законсыз кире

кагу, яшәп торуга рөхсәт бирүне законсыз кире кагу, патентны законсыз юкка чыгару һәм башка очраклар белән бәйле булырга мөмкинлеген күрсәтә.

Вәкил ВИЧ-инфекцияле чит ил гражданнарының Россия Федерациясе территориясендә яшәмәве (булмавы) хәерлерәк булу турында карарны юкка чыгару буенча хокукларны тормышка ашыруда кыенлыклар булуга игътибарны юнәлтә.

Вәкил адресына аның хатыны һәм кызының Россия Федерациясендә яшәмәве хәерлерәк булу турында карарны юкка чыгаруда булышлык итүне сорап, граждан П. мөрәҗәгать итте. Гариза бирүченең хатынына һәм кызына медицина тикшеренүе уздыру нәтиҗәсендә ВИЧ-инфекция булу ачыкланган, нәтиҗәдә 2013 елда Кулланучыларның хокукларын яклау һәм кеше иминлеге өлкәсендә күзәтчелек буенча федераль хезмәтнең Татарстандагы идарәсе әзерләгән карар проекты нигезендә Кулланучыларның хокукларын яклау һәм кеше иминлеге өлкәсендә күзәтчелек буенча федераль хезмәт аның Россия Федерациясендә яшәмәве хәерлерәк булу турында карар кабул итә.

Шушы уңайдан 2016 елның мартында 1995 елның 30 мартында дөнья күргән «Россия Федерациясендә ВИЧ-инфекция таратмау турында» 38 нче федераль законның 11 нче маддәсенә үзгәрешләр кертелде, шулай итеп әлеге маддәдә каралган ВИЧ-инфекция булу факты илдә яшәмәү хәерлерәк булу турында карар кабул итү өчен нигез булудан туктады, ВИЧ-инфекцияле чит ил гражданнары югарыда күрсәтелгән федераль закон положениеләрен бозмаган очракта, суд тәртибендә Россиядә яшәмәү хәерлерәк булу турындагы карарны кире кагу хокукын алдылар.

Ләкин, Россия Федерациясендә яшәмәү хәерлерәк булу турында карарны кире кагуны йөкләгән гариза Россия Федерациясендә административ суд производствосы турында Кодекс кагыйдәләре буенча карала, чит ил гражданына югары юридик белемле вәкил табарга, чит илдә килеш, Россия Федерациясе территориясенә үзе керә алмаганлыктан, судта үзен якласыннар өчен ышаныч кәгазе эшләтергә кирәк. Граждан П. очрагында карар уңай булды, аның гаиләсе безнең ил территориясенә кайта ала, ләкин Россия Федерациясе

территориясендә яшәмәве хәерлерәк булу турындагы карарны юкка чыгару өчен судка гариза бирүгә әзерлек процедуралары берничә айга сузылды. Шушы вакыт эчендә граждан гаиләсеннән аерым яшәде.

Мигрантлар хокукларын яклау белән шөгыльләнүче оешмаларга мондый хәлләр кабатланган очракта эш гамәлләрен аңлату һәм киләчәктә мондый очракларда хокукый ярдәм күрсәтү өчен әлеге тема буенча «кайнар элемтә» үткәрү кызык булыр дип уйлыйбыз.

Пенитенциар система учреждениеләрендә тотылучы затларның хокукларын яклау

Вәкил һәм аның Аппараты тарафыннан мәҗбүри тоту урыннарында булган һәм иректән мәхрүм итү урыннарыннан азат ителгән затларга карата кеше һәм граждан хокукларын һәм ирекләрен яклауга булышлык итү буенча даими эш дәвам итә.

Хөкем ителгәннәрнең тәртибен бәяләү буенча комиссия составында эшләгәндә, Вәкил «социаль лифтлар» буенча комиссияләр тәкъдим иткән хөкем ителгәннәргә уңай характеристика саны белән шартлы рәвештә вакытыннан алда азат ителү турында юлламаларны канәгатьләндерү турында судлар карарлары саны арасында сизелерлек аерма булуын билгеләде. Шушы уңайдан Вәкил башлангычы белән Татарстан Республикасы Югары судында суд системасы, прокуратура органнары, Россия Җәзаларны үтәү федераль хезмәтенең Татарстан Республикасындагы идарәсе, җәмәгатьчелек вәкилләре катнашында «Азат итү турында хөкем ителгәннәрнең юлламаларын карау практикасы» дигән темага «түгәрәк өстәл» дә үткәрелде.

Чара йомгаклары буенча, хөкем ителгәннәрне җәза үтәүдән шартлы рәвештә вакытыннан алда азат итүне куллану практикасын бер итү максатында, резолюция кабул ителде, аңа ярашлы рәвештә вакытыннан алда азат ителүгә юллама бирелгән хөкем ителүче шәхесенә бәя бирү буенча тәкъдимнәр эшләнде, болар аның иректән мәхрүм итү урыннарында төзәлүен карауны,

төзәтү учреждениеләре хакимиятләренең хөкем ителгәннәргә материалларны судка үзвакытында җибәрүен һәм башкаларны күздә тота. Кабул ителгән чаралар нәтиҗәсендә җәза үтәүдән шартлы рәвештә вакытыннан алда азат итү куллану турында суд чыгарган карарларны либераллаштыру тенденциясе күзәтелде.

Үз чиратында хөкем ителгәннәрне җәза үтәүдән каты авыру аркасында азат итү проблемасы борчу тудыра.

Россия Җәзаларны үтәтү федераль хезмәтенең Татарстан Республикасындагы идарәсе мәгълүматлары буенча, республика судларына 2016 елда хөкем ителгәннәрне җәза үтәүдән каты авыру аркасында азат итү турында 24 материал җибәрелгән, 11 тоткын азат ителгән. Каты авыру аркасында җәза үтәтүдән азат итү турында материаллар җибәрелгән хөкем ителгәннәрнен барысы да азат ителмәү факты игътибарны җәлеп итә, бер кеше үлгән дә. 2016 елда каты авыру аркасында җәза үтәтүдән азат итү турында суд карар чыгарганчыга кадәр 7 тоткын үлеп киткән.

Югарыда әйтелгәннәрдән чыгып, Вәкил Россия Җәзаларны үтәтү федераль хезмәтенең Татарстан Республикасындагы идарәсенә хөкем ителгәннәрне каты авыру аркасында җәза үтәтүдән азат итү турында судка вакытында материаллар әзерләү һәм җибәрү кирәклегенә игътибар итү, эшләрне вакытында карамау очракларында андый фактлар турында Татарстан Республикасы Югары суды җитәкчелегенә хәбәр итү максатка ярашлы булыр иде дип саный.

2016 елда Вәкил Россия Җәзаларны үтәтү федераль хезмәтенең Татарстандагы идарәсе белән берлектә, хөкем ителгәннәргә «Хокукый ярдәм көне» кысаларында җәза үтәү мәсьәләләре буенча төзәтү учреждениеләрендә хөкем ителгәннәрне шәхси кабул итү буенча эш дәвам итте. Әлеге чара кысаларында иректән мәхрүм итү урыннарында җәза үтәүче затлар үзләрен кызыксындырган сорауларга кайбер дәүләт органнары, Татарстан Республикасы Адвокат палатасы, Татарстан Республикасы Нотариаль палатасы,

иҗтимагый оешмалар вәкилләреннән аңлатмалар алу мөмкинлегенә ия булдылар.

Аңлату эшләреннән тыш, Вәкил төзәтү учреждениеләре кибетләрендә беренчел ихтыяҗ товарлары булмау, хөкем ителгәннәрнең аерым категорияләренә өстәмә туклану өчен (стационарда булучылар, ВИЧ-инфекцияле авырулар, инвалидлар һәм башкалар өчен) кайбер төзәтү учреждениеләрендә сөт һәм эремчек юклыкка, шулай ук хөкем ителүчеләр тотылучы төзәтү учреждениеләренең кайбер биналары тузган булуга игътибарны юнәлтте.

Шушы уңайдан Вәкил Россия Җәзаларны үтәтү федераль хезмәтенең Татарстандагы идарәсе җитәкчелегенә күрсәтелгән проблемаларны хәл итү юлларын табу тәкъдиме белән хат җибәрде.

Суд карарлары, төзәтү колонияләрендә һәм тикшерү изоляторларындагы тоту шартларына кагылышлы шикаятьләрдән тыш, иректән мәхрүм итү урыннарында булучылардан дәүләт яки муниципаль фондтан торак алуга хокукны тормышка ашыруга, социаль яклау чаралар алуга, эшкә урнашуга һәм башка мәсьәләләргә кагылышлы мөрәҗәгатьләр дә җитәрлек.

Вәкил адресына ятим балалардан, караучысыз калган, иректән мәхрүм итү урыннарында булган балалардан аларны торак белән тәэмин итүгә кагылышлы мәсьәләләр буенча мөрәҗәгатьләр килә.

Гамәлдәге законнар балигъ булмаган яшьтә ятим балалар дип танылган һәм торак шартларын яхшыртучысыйфатында билгеләнгән тәртиптә исәпкә куелган затларны 23 яшькә җиткәнче махсус торак фондыннан торак белән тәэмин итүгә хокук бирә.

Килеп туган хәлне анализлау шуны күрсәтә, ятим бала төзәтү учреждениесенә килү белән учреждениенең җитәкчеләре җирле үзидарә органнарына аның торагына кагылышлы сорау хаты (запрос) җибәрә. Мондый хат бер генә тапкыр җибәрелә һәм хөкем ителүчене азат итүгә алты ай кала торак белән тәэмин итү турындагы мәгълүмат кабат тикшерелә.

Шуның белән бергә, торак шартлары начараю хөкем ителүченең торак белән тәэмин ителүе турында җавап алганнан соң алар җәза үтәгән вакытта булырга мөмкин. Әлеге хәлләр турында хөкем ителүче үзе һәм төзәтү учреждениесе хезмәткәрләре белмәскә дә мөмкин. Шулай итеп, 23 яше тулгач азат ителгәндә аның тиешле гариза бирмәгән очракта махсуслашкан торак фондыннан торак алуга хокукын югалтуы да ихтимал. Моннан тыш, практика төзәтү учреждениеләре житәкчеләренең иректән мәхрүм итү урыннарында булган ятим балаларның торак белән тәэмин ителүен сораган хаты озак вакытка җавапсыз калырга мөмкинлеген дә күрсәтә. Шулай ук иректән мәхрүм итү урыннарында булган ятим балалар гаризасы, аны исәпкә кую турындагы мәгълүматлар вәкиллек органында (Татарстан Республикасы Мәгариф һәм фән министрлыгы) булмаска да мөмкин, чөнки мондый мөрәҗәгатьләрне карау белән элек җирле үзидарә органнары шөгыльләнде.

Иректән мәхрүм итү урыннарында җәза үтәүче ятим балалар исәбенә керүче гражданнарның, аларны торак шартларын яхшыртуда мохтаҗ булучы сыйфатында исәпкә кую гаризасын үзвакытында тапшырмау очракларын һәм бәхәсле хәлләрне булдырмау максатыннан, андый гражданнар яшәп торган торакта аларга 23 яшь тулганга кадәр яшәү-яшәмәү мөмкинлекләре турында хәлләрне ачыклау буенча даими эш үткәрү максатка ярашлы булыр иде. Мондый тәртипне эшләү Татарстан Республикасы Мәгариф һәм фән министрлыгы, Россия Җәзаларны үтәтү федераль хезмәтенен Татарстан Республикасындагы идарәсе һәм җирле үзидарә органнары бергәләп хезмәттәшлек иткәндә мөмкин.

Вәкилгә алга таба җәзаны үтәү өчен бер төзәтү учреждениесеннән икенчесенә күчерүгә булышлык итүне сораган мөрәҗәгатьләр керә.

Практика шуны күрсәтә, мондый гаризаларны канәгатьләндерүне Россия Җәзаларны үтәтү федераль хезмәте дә (Россия Федерациясенең башка субъектындагы төзәтү учреждениесенә күчергәндә), Россия Җәзаларны үтәтү федераль хезмәтенең Татарстан Республикасындагы идарәсе дә (Татарстан Республикасы территориясендә урнашкан төзәтү учреждениесенә күчергәндә)

хөкем ителүче авырган яки аның шәхси иминлеген тәэмин итү очракларында гына тормышка ашыра.

Россия Федерациясе Җинаять-үтәү кодексы положениеләре һәм Россия Федерациясе Конституция суды хокукый позициясе буенча, 2015 елның 16 июлендә дөнья күргән 1611-О нчы карарында билгеләнгән, хөкем ителүчене бер төзәтү учреждениесеннән икенчесенә алга таба җәзаларны үтәү өчен күчерүдә искәрмәле хәлләр исемлеге ахыргы була алмый.

Шуның белән бергә, башка искәрмәле хәлләр киң таралыш алмаган. Моннан тыш, 2016 елның декабрендә Россия Федерациясендә Кеше хокуклары буенча вәкаләтле вәкил Т.Н.Москалькова рәислегендә узган Кеше хокуклары буенча Россия вәкаләтле вәкилләре Координацион советы утырышында Россия Җәзаларны үтәтү федераль хезмәте вәкилләре хөкем ителгәннәрне күчерү буенча законда турыдан-туры күрсәтелгән искәрмәле хәлләрдән тыш, башкасын әйтә алмадылар.

Шунысын да билгеләргәә кирәк, Россия Федерациясе хөкүмәтенең 2010 елның 14 октябрендә дөнья күргән 1772-р нче карары белән расланган Россия Федерациясендә 2020 елга кадәр җинаять-үтәү системасын үстерү Концепциясенә ярашлы рәвештә, җинаять-үтәү сәясәтен камилләштерү кысаларында хөкем ителгәннәрнең социаль файдалы элемтәләрен саклау өчен, туганнары өчен җәзаларны үтәтү урыннары якын булсын өчен, ил территориясендә җәзаларны үтәтү урыннарын урнаштыруны оптимальләштерү күздә тотыла. Иректән мәхрүм итү урыннарында социаль һәм психологик эшнең нәтиҗәлелеген күтәрү максатларында, иректән мәхрүм итү урыннарында булган гражданнар белән аларның якыннары арасындагы социаль файдалы элемтәләрне өзүгә юл куярга ярамый.

Күрсәтелгән бурыч уңаеннан Вәкил Россия Җәзаларны үтәтү федераль хезмәтенең Татарстан буенча идарәсе җитәкчелегенә иректән мәхрүм итү урыннарында җәза үтәүче затларның башка төзәтү учреждениесенә күчерү турындагы гаризасын хөкем ителүченең якын туганнары белән күрешү хокукларын исәпкә алып карарга тәкъдим итә. Вәкил фикеренчә, күчерү

турындагы гаризаларны караганда хөкем ителүченең якын туганнарынын ерак араларга барырга мөмкинлекләре чикләнү кебек хәл дә игътибарга алынырга мөмкин.

Йомгак

Докладта күрсәтелгән кеше хокукы яклау проблемаларыннан чыгып, Вәкил түбәндәге нәтиҗәләргә туктала.

Республикада хезмәт хакларын түләмәү очракларын кисәтү буенча системалы эш алып барыла. Эш бирүче намуссызларга каратакомплекслы чаралар кулланыла, шул исәптән җинаять эше дә кузгатылырга мөмкин. Үз чиратында, хезмәт хакын өлешчә яки тулысынча түләмәү факты буенча эш бирүчегә җинаять эше ачылган очракта, өстенлекле максат гаепләү карары чыгару түгел, ә бәлки җыелган бурычларны каплау буенча чаралар булырга тиеш.

Халыкны эш белән тәэмин итү өлкәсендә дәүләтнең максатчан сәясәте булуга карамастан, гражданнарның эш эзләве белән бәйле кагыйдә бозулар күзәтелә. Шуңа бәйле рәвештә, эш эзләүче гражданнарның эшлеклелек сыйфатлар белән бәйле булмаган сәбәпләр аркасында эшкә алынмаганнарның хезмәткә хокукын яклау эше көчәйтелергә тиеш.

Торак төзелеше кызу темплар белән барганда, гражданнарнын торак хокукын саклауда проблемалы хәлләр чыгып тора.

Республикада магистраль торба үткәргечләрнең саклык зонасы чигенә урнашкан торак йортларны сүтү буенча бик җитди проблема килеп туды. Шуңа бәйле рәвештә, газ белән тәэмин итү системасы объектларының икътисади куркынычсызлыгы үзенчәлеген исәпкә алмыйча торак төзелеше өчен җир участокларын бүлеп бирүгә юл куймау буенча тизарада чаралар күрелергә тиеш.

Яшәү өчен яраксыз биналарда яшәүче гражданнарның торак шартларын яхшырту белән бәйле хәл ителмәгән мәсьәләләр бар.

Торак шартларын ипотека кредиты юлы белән яхшырту механизмы үсешенә бәйле рәвештә, кереме аз дип саналмаган, әмма булачак квартир өчен түләүләре теге яки бу сәбәп аркасында гаиләнең тулаем кеременнән шактый зур

өлешен тәшкил иткән социаль ипотекада катнашучы гражданнарның торак хокукын тәэмин итүдә өстәмә чаралар таләп ителә.

Төзелеш кимчелекләре булган йортларда яшәүче гражданнарның хокукын яклау буенча өстәмә чаралар кабул итәргә кирәк.

Казан шәһәрендә торак биналарын гражданнар милкенә тапшыру (хосусыйлаштыру) буенча килешүләр төзегәндә элеккеге фатирда балигъ булмаган бала исәптән төшерелгән булса, килешү төзегәндә авырлыклар килеп чыга.

Гражданнарның тулы күләмдә квалификацияле медицина ярдәме күрсәтүгә хокукын яклау максатында, стационарда дәваланучыдан, медицина учреждениеләрендә булмау сәбәпле, дару сатып алдыру фактларын булдырмау буенча контрольне көчәйтергә. Республикада кан тамырлары авырулары үзәкләрендә койка фондын киңәйтү белән бәйле хәл дә игътибар белән тикшерүне таләп итә.

Татарстан Республикасы территориясендә гражданнарга түләүсез медицина ярдәме күрсәтү дәүләт программасы кысаларында амбулатор-поликлиника ярдәме күрсәтүче оештыручы медицина оешмаларында белгечләргә язылганда проблемалар бар. Татарстанлыларга медицина ярдәме алуда авырлыклар теге яки бу сәбәп аркасында медицина техникасының тик торуы белән дә бәйле булырга мөмкин.

Инвалидлар җәмгыятьтә башка гражданнар белән бертигез тулы канлы тормыш белән яши алмаса, социаль сәясәтне нәтиҗәле дип санап булмый. Инвалидларга тигез мөмкинлекләр тудыру дигәндә социаль, инженерлык һәм транспорт инфраструктуралары объектларына тоткарлыксыз килергә мөмкинлек тудыручы комплексы чаралар күз алдында тотыла.

Инвалидларны тернәкләндерү техник чаралары белән тәэмин итүдә дә кыенлыклар кала бирә. Медицина оешмалары күзәтүе астына алынган хокукларын яклауга сәләтсез гражданнарның милеккә хокукын саклау буенча да эшне активлаштыру максатка ярашлы.

Пенитенциар система учреждениеләрендә кеше хокукларын тәэмин итү һәм саклау, иректән мәхрүм итү урыннарында утырып чыккан затларны тормышка яраклаштыру да актуаль проблемаларның берсе булып кала бирә.

Кеше хокукына карата хөрмәт гражданлык җәмгыяте үсеше белән өзлексез бәйле. Социаль юнәлештәге коммерциячел булмаган оешмалар ярдәме дә мөһим.

Югарыда күрсәтелгәннәрне исәпкә алып, кеше һәм гражданнарның хокукларын һәм ирекләрен тәэмин итү һәм яклау максатыннан, Вәкил, дәүләт оешмаларына, җирле үзидарә органнарына, вазифадагы затларга түбәндәге чараларны тәкъдим итә:

1. Гражданнарның сайлау хокукын тормышка ашыру максатыннан Татарстан Республикасы Үзәк сайлау комиссиясенәтавыш бирү өчен бүлмәләрнең, лифт яки халыкнын авырлык белән йөрүче төркемен күтәрү өчен башка корылмалар булмаганда, беренче каттан да югары булуына юл куйдырмаска.

2. Татарстан Республикасында гражданлык җәмгыятен алга таба да үстерү, социаль юнәлештәге коммерциячел булмаган оешмаларга ярдәм итү, иҗтимагый оешмаларның кеше һәм гражданнарның ирекләрен һәм хокукларын яклау эшендә катнашуы максатында:

2.1. Татарстан Республикасы Хезмәт, мәшгульлек, социаль яклау министрлыгына халыкка социаль хезмәт күрсәтүдә иҗтимагый оешмалар катнашуы буенча Пермь крае тәҗрибәсен өйрәнергә һәм аны куллану мөмкинлеген карарга.

2.2. Татарстан Республикасы Икътисад министрлыгына Татарстан Республикасы Иҗтимагый палатасы белән берлектә социаль юнәлештәге коммерциячел булмаган оешма хезмәтләре өчен даими рәвештә квалификацияне күтәрү курслары, өйрәтү курсларын оештыру мөмкинлеген карарга.

2.3. «Татмедиа» матбугат һәм массакүләм коммуникацияләр республика агентлыгына Татарстан Республикасында социаль мөһим проектларны

тормышка ашыру турында республика массакүләм мәгълүмат чараларында даими мәгълүмат материаллары урнаштырып, социаль юнәлештәге коммерциячел булмаган оешмаларга мәгълүмати яктан ярдәм итәргә.

3. Хезмәт мөнәсәбәтләре өлкәсендә кеше хокукларын тормышка ашыру максатында:

3.1. Хезмәт законнарын контрольдә тотучы дәүләт органнарына һәм җирле үзидарә органнарына (яшәү дәрәҗәсен күтәрү һәм легальләштерү буенча ведомствоара комиссия эше кысаларында), Россия Федерациясе Җинаять Кодексының 145.1 маддәсе буенчаҗитәкчеләренә карата җинаять эше кузгатылган, хезмәт хакы буенча бурычлары булган оешмалардан бурычларны каплату өчен мөмкин булган барлык чараларны кулланырга.

3.2. Татарстан Республикасы Хезмәт, мәшгульлек һәм социаль яклау министрлыгының социаль яклау органнарына эш эзләүчеләрнең эшлекле сыйфатлары белән бәйле булмаган сәбәпләр белән эшкә алудан баш тарту очраклары турында прокуратурага хәбәр итү буенча эшне активлаштырырга.

4. Гражданнарның торакка хокукларын тормышка ашыру максатында:

4.1. Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетына торакны сатып алу хокукы өчен җитәрлек өстәмә финанс ресурсы булган очракта алга таба, милекне сатып алу хокукын саклап, вакыты чикләнмәгән найм шартларында торакны социаль ипотека программасында катнашучыга бирү мөмкинлегенең нигезләре исемлеген киңәйтү мөмкинлекләре турындагы мәсьәләне карарга.

4.2. «Татарстан Республикасы Президенты карамагындагы Дәүләт торак фонды» коммерциячел булмаган оешмага социаль ипотека программасы буенча объект (торак йорт) төзүгә подряд килешүләрендә социаль ипотека программасы буенча элек төзелгән йортларга гарантияле хезмәт күрсәтү буенча үтәлмәгән йөкләмәләре бар икән, андый подряд оешмаларын төзелешкә кертмәү максаты белән төзелешкә субподрядчыларны бары тик төзүче-инвестор белән килешеп җәлеп итү турында пункт кертергә тәкъдим итәргә кирәк.

4.3. Казан шәһәре муниципаль берәмлеге башкарма комитетына яшәүчеләрнең яртысы күчерелгән, шул исәптән Казан шәһәренең тузган торак фондын һәм тузган торак кварталларын бетерү программасы кысаларында, РФ Хөкүмәтенен 2006 елның 28 нче гыйнварында дөнья күргән 47 нче карары белән расланган торак бинасын һәм күп квартирлы йортны яшәүгә яраксыз дип тану турындагы таләпләргә туры килгән тузган торак йортларнын ярашлылыгын бәяләү буенча эшне оештыру мәсьәләсен карарга.

4.4. Җирле үзидарә органнарына газ белән тәэмин итү системасы объектларынын сәнагать куркынычсызлыгы үзенчәлекләрен исәпкә алмыйча, торак төзелеше өчен җир участокларын бүлү кебек хәлләргә юл куймау максатыннан, файдаланучы оешмалары материаллары буенча магистраль үткәргечләрнең урыны турында мәгълүматка төгәллек кертү буенча чаралар күрергә.

4.5. Казан шәһәре муниципаль берәмлеге башкарма комитетына:

Казан шәһәре муниципаль берәмлеге башкарма комитетының 2012 елның 28 нче июнендә дөнья күргән 4310нчы карары белән расланган гражданнарга торак бинаны хосусыйлаштыруга рөхсәт итү килешүен рәсмиләштерү буенча муниципаль хезмәт күрсәтүче административ регламентка өстәмәләр кертү турында мәсьәләне карарга, аерым алганда,бу Казан шәһәре муниципаль торак фондынын торак бинасын хосусый милек итеп рәсмиләштергәндә, элек торак бинадан балигъ булмаган бала теркәүдән төшерелгән булса, опека һәм попечительләр органыннан рөхсәт документын күрсәтүгә кагыла.

5. Гражданнарнын сәламәтлеген саклауга һәм медицина ярдәме алуга хокукын яклау максатында:

5.1. Татарстан Республикасы Сәламәтлек саклау министрлыгына:

стационарда дәваланучы авыруларнын медицина учреждениесендә булмавына сәбәп итеп, даруларны үзләренә сатып алу фактларын булдырмауга контрольне көчәйтергә;

сәламәтлек саклау учреждениеләренең неврология бүлекләрендә койка фондын арттыру турында мәсьәләне карарга;

йөрәк-кан тамырлары авырулары үзәкләрен кирәкле җиһазлар белән тәэмин итү буенча чаралар күрергә;

тик тотмау һәм вакытында ремонт ясау максатыннан, сәламәтлек саклау учреждениеләрендә медицина техникасын файдалануга контрольне көчәйтергә;

Татарстан Республикасы территориясендә гражданнарга бушлай медицина ярдәме күрсәтү буенча дәүләт гарантиясе программасы кысаларында амбулатор-поликлиника ярдәме күрсәтүче медицина оешмаларында белгечләргә вакытында язылуны оештыруга юнәлтелгән өстәмә чаралар күрергә.

6. Инвалидларның хокукларын яклау максатыннан:

6.1. Дәүләт учреждениесе – Россия Федерациясе Социаль иминият фондының Татарстан Республикасы буенча төбәк бүлегенә:

тернәкләндерү техник чараларын китереп бирүчеләрнең, аерым алганда, алучының (инвалидның) яшәү урынына үз вакытында китереп бирүенә контрольне көчәйтү вариантларын карарга;

алына торган тернәкләндерү техник чараларының сыйфатына контрольне көчәйтергә;

күрү буенча инвалидларны аларның реабилитация яки абилитация шәхси планнарына ярашлы рәвештә озатып йөрүче этләр белән тәэмин итү буенча тәкъдимнәр әзерләргә.

6.2. Эчке эшләр министрлыгының Татарстан Республикасы буенча ЮХИДИ идарәсенә җирле үзидарә органнары белән берлектә инвалидларның транспорт чараларының бердәм республика электрон реестрын булдыру турында мәсьәләне карарга.

6.3.Татарстан Республикасы Сәламәтлек саклау министрлыгына Татарстан Республикасы муниципаль берәмлекләрнең опека һәм попечительләр органнары белән берлектә, милек, медицина оешмасы эшчәнлек алып барган территориядән читтә урнашкан очракта, авыруның милке белән туганнары идарә итү турында килешү төзү практикасын куллану юлын да кертеп, хокукларын яклауга сәләтсез дип табылучы һәм медицина учреждениесенә

урнаштырылучы гражданнар торакларын саклау буенча чараларны көчәйтү мәсьәләсен карарга;

7. Мигрантлар хокукларын яклау максатында Суд приставлары федераль хезмәтенен Татарстан Республикасындагы идарәсенәгражданнарны һәм гражданлыгы булмаган затларны вакытлыча тоту үзәгендә озак вакытлар тотылган, гражданлыгы булмаган затларны чит ил гражданы килгән дәүләттә гражданлыгын югалту турында һәм аның якын туганнарының Россия Федерациясе гражданлыгы булуы турында белешмәләр булганда, Россия Федерациясе чикләреннән мәҗбүри чыгарып җибәрү буенча үтәү карарларын туктату турында суд приставлары-башкаручылары гаризаларын бирү практикасын йөкләргә.

8. Мәҗбүри тоту урыннарында булучы затларнын хокукларын яклау максатында:

8.1. Җәзаларны үтәтү федераль хезмәтенеңТатарстан Республикасындагы идарәсенә:

Хөкем ителүченең каты авыруы белән бәйле җәзаны үтәүдән азат ителү турында материалларны судка әзерләү һәм үз вакытында җибәрүгә контрольне көчәйтергә, ә район (шәһәр) судлары эшләрне вакытында карамаган очракта Татарстан Республикасы Югары Суды җитәкчелегенә шундый фактларны җиткерергә;

Ерак бара алу мөмкинлеге булмаган йөри алмаучы яки туганнары белән күрешү мөмкинлеге хокукын ала алмаган җәзаларны үтәтү урыннарында булган затларның Татарстан Республикасы территориясендә урнашкан башка төзәтү учреждениеләренә күчерү турында гозерен үтәү мөмкинлеген карарга.

8.2. Татарстан Республикасы Фән һәм мәгариф министрлыгына Җәзаларны үтәтү федераль хезмәтенен Татарстандагы идарәсе һәм җирле үзидарә органнары белән берлектә иректән мәхрүм итү урыннарында җәза үтәүче ятим балалар исәбенә керүче гражданнарның, аларны торак шартларын яхшыртуда мохтаҗ булучы сыйфатында исәпкә кую гаризасын үзвакытында тапшырмау очракларын һәм бәхәсле хәлләрне булдырмау максатыннан, андый

гражданнар яшәп торган торакта аларга 23 яшь тулганга кадәр яшәү-яшәмәү мөмкинлекләре турында хәлләрне ачыклау буенча өстәмә чаралар күрергә.

С.Х. Сабурская,

Татарстан Республикасында Кеше хокуклары буенча вәкаләтле вәкил

Казан, февраль, 2017 ел

ДОКЛАД УПОЛНОМОЧЕННОГО ПО ПРАВАМ ЧЕЛОВЕКА В РЕСПУБЛИКЕ ТАТАРСТАН

О СОБЛЮДЕНИИ ПРАВ И СВОБОД ЧЕЛОВЕКА И ГРАЖДАНИНА В РСЕПУБЛИКЕ ТАТАРСТАН В 2016 ГОДУ

Аппарат Уполномоченного по правам человека в Республике Татарстан
Адрес: 420015, г. Казань, ул. К. Маркса, 61
Тел./факс: (843) 236-41-80
E-mail: tat.ombudsman@tatar.ru
www.upch.tatarstan.ru

Отпечатано в типографии «ЗурКазан».
Тираж 250 экз.
420095, г. Казань, ул. Серова, 4а
Тел.: (843) 253-58-33

ТАТАРСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНДА КЕШЕ ХОКУКЛАРЫ БУЕНЧА ВӘКАЛӘТЛЕ ВӘКИЛ ДОКЛАДЫ

2016 ЕЛДА ТАТАРСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНДА КЕШЕ ҺӘМ ГРАЖДАННЫҢ ХОКУКЛАРЫН ҺӘМ ИРЕКЛӘРЕН САКЛАУ ТУРЫНДА

Татарстан Республикасында кеше хокуклары буенча вәкаләтле вәкил Аппараты
Адрес: 420015, Казань ш., К. Маркс ур., 61
Тел./факс: (843) 236-41-80
E-mail: tat.ombudsman@tatar.ru
www.upch.tatarstan.ru

«ЗурКазан» типографиясендә нәшер ителде.
Тираж 250 данә.
420095, Казань ш., Серова ур., 4а
Тел.: (843) 253-58-33